

هېلکەي ئالتونى!

يەكەمىن كۈشەي كارخېزى و كەشەپىدەنى مەۋەلە كوردەستاندا

مانگەنەنى تاپىتە بە كارخېزى و كەشەپىدەنى مەۋەلە

مەندى اقرا الثقافى

www.iqra.ahlamontada.com

سالى دوۋەم

18

تشرىنى دوۋەمى

2009

دەتوانىت!!

توانانى سەرگەردا يەتەكەردەتە ھەيە؟

ياساكانى فروشتەن

چۈن دەيىتە ھاوسەرىكى نەوونەيى؟

چۈن بگەين بە ئاسودەيى و بەختەوەرگى؟

قوربان! قوربانەن، جەژنەن، شادىيەن
دەس نەگەردەنەن، رۆي ئازادىيەن
هەي دەس بۆس دەس بۆس وەش نىگارانەن
خەير، پا بۆس پابۆس خاتر دارانەن

جەژنى قوربانتان پىرۆز بىتو ھەوو ساتەكانى ژيانتان
جەژن بىت!

دهتوانیته!!

ქაღვჭიკა

مروپیدا و مبرهینانمان نه‌نجام ددا!!
هممو نهو پرژانه‌ش قازانجی مادیشیان
تیدایه پیش قازانجی معنه‌وی، به‌لام چی
ده‌گه‌ت کاتیک ناستی رۆشن‌بیری و لاتپهروری
زۆر له سهرمایه‌داران پهی به‌و کارانه‌ ناباتو
ناماده نییه لهو پیناوه‌دا ماندوو بیتو خۆیان
گوته‌نی حییان لهو سهرمه‌شیه داوه.

به داخله زۆربهی پرۆژه خزمهتگوزارییهکانی ئههم ولاته تهنا له یواری ماددی که ئهکه کردنی پاره دایه و هیچ کاریگه ریهکی نییه له سههر رهوتی پیشکه وونی فکری و شارستانی و ژیاړی، مروؤفی کورد له بهکار بهریکی بچووکوه دهکاته بهکار بهریکی گهوره ههچی دی؟!

به داخوه تا ئیستا له هه‌موو بوارمکانی
خوێندو و تەندروستی و تەکنەلۆژیای بەرزوومندی
ئاسایشی نەتەودیی و گەشەپێدانی مەروۇی و سوود
وەرگرتن له سامانی مەروۇیدا ئێمه هێشتا له ریزی
نەخوێندوواندان، کهواته با ئەوی دهبوانین
بیگه‌پن و نەجای بدمین. هه‌مووانیش دهبان که
بریار یه‌کێکه له گه‌وره‌ترین پڕۆژه نێشتمانی
نەتەودیه‌کان که ئهرکی بنیاتنانەوی مەروۇی
کوردی له ئەستۆ گرتوه، ئامانجی ئاراسته‌کردنی
کۆمه‌لگای کورده‌وارییه به‌ره‌و پێشکه‌وتن و
به‌رنامه‌سازی و رێکخستن و گەشەپێدان، تا ئیستا
وه‌کو دهبه‌لات ه‌رانیکی بۆ خه‌رج نه‌کراوه، له
کاتیکیدا ئهم ئهرکی ئێمه پێی هه‌لساوین ئهرکی
سه‌رمکی دهبه‌لاته‌و حکومه‌تێک که بانگێشه‌ی
پێشکه‌وتن و ئاومدانکردنه‌وه‌و گەشەپێدان و گۆران
ده‌کات تا ئیستا خاوه‌نی گۆفاریکی کارگیرێ نیه‌
که بره‌ری پێشی ریفه‌رمه‌.

ئىمە بە تواناي ئاساي خۇمان توانيمان
لە مېزۋى كوردا بۇ يەكەمىن جار گۇفارىكى
كارگىرى گەشەپىندى مەۋى دەرەكەينو لە
ئاستو كوالتى زۇر بەرزىشا.

هاواكات خو ھەر گلهی له حكومت ناكهين،
بهكو هيج تاكيكى كوردیش رژيمك له رژوان
ناوركي لهو گۆفاره نه داوتمهوه.

و نه‌میت بریار تاکه پرۆژهو دوا پرۆژهمان
بیت، به‌لگو به‌یمان به‌گه‌لو و لاتمه‌مان ده‌دین
که له خزمه‌تکردنی گوردو کورستاندا دریقی
نه‌که‌ین و هیشتا هه‌گه‌یه‌ی گه‌شه‌پێدان و کارگیریی
داهێنانمان پره.

تاگه کەسێک نیه کە بتوانێن راستەوخۆ
مامەڵەێ لێگەڵدا بکەین! وێڕای ئەوەی کە
دواکەوتن و گەندەلی ھۆکاری ھەبە، ئایا
ھۆکارەکان دیاریکراون؟ چارەسەر دیاریکراوە،
یاخود تاقیستێ ئێمە لێسەر زاراوەکانی گۆڕان
بەرمەیدان و ریفۆرم جاکسازی ناکۆکین؟

نایا کین ٺهو ڪمسانهي ڪه دمتوانن له ڳهڙ
و مرگرتني دمسه لاتدا له شهو و روڙ ڏکندا و لات
ڳوڙن به بهههشت!

چی نامده کارییه کمان گردووهو بهرنامه مان
چییه؟

يا بهرامبەر و ته كانمان خويمان به بهرپرسيار
نازانين و هم پرسيارانهمان به لاهو گرنه
نيه؟!

گرفتی نیمه گۆرینی ناوھکان یا کەسەکان یا
رەنگەکان نییە!!

گوڙان و موماردهی شارستانی بهرنامه پڙیو
بنیاتنانه و هو نو اودانکر دهنه وه دبیت خومان له
خودی خوماندا بهر وی بکهین؛

فاکترى پيشکەوتىو گەشەپيدان و گۆران
تەنھا پارو ماددە نىيە، بەگو يەکیکە لە
فاکترەکان، کە دەبێت ئەقڵ و بیرکردنەمو
نەخشەو پلان زۆر لە پيش ئەمووە حسابیان بۆ
کرايت!!

هاوکات دتوانین زور کارو بهرنامه‌ی
گه‌وره نه‌نجام بدمین بئ شه‌ودی له چاوهرپوانی
یارمه‌تیدانی دمه‌ل‌آتدا شه‌ومان به‌سمر بیت!!
نه‌گهر همر یه‌کێک له ئیمه له ژبانی روژانه‌یدا به
نهرکی خوی هه‌لسیتو هه‌ست به به‌رپرسیاریتی
نیشتمانیو ژباړایی خوی بکات، کاتێک دمه‌ل‌آتیشی
ده‌که‌وێته دمه‌ست به جوانترین شیوه کاره‌کانی
را‌دمه‌ر ښیت.

به‌لام کاتیک ئیمه بۆ لایبردن ی کاغەزکی
فریادراوی بەردەرگا جاوەرپوانی شارەوانی دەکەین،
لەگەڵ نەمانی پۆلیسی ھاتووچۆ لە شەودا ئیتر
ھەموو یاساکان دەخەینە پشتگوێ، سبەد بچینە
سەر کورسی دەسەلاتیش لە قەسە گەرم زیاتر
بچێ تەمان یە نابێت!!

نیمه دمتوانین به هاوکاری کسانانی پسیوړو
شارمازو پیاوونی کارو ددولتمه نندانی ولات دمیانو
سدان پروژی به سوودو گرنگ ټه نجام بدهیو
پیش هموو شتګیش له عقلو ټکو سمرمایه

پیشکەوتنی ولاتو نیشتمان و سیستمەکانی
زبان و گەشتنمان بە کاروانی ژباڕو شارستانیەت
شان بە شانی گەلانی دونیاو بگرە ئارەزووی
پیشەنگو سەر قافلەبیش ئاواتو خەونی هەموو
کوردیکی دلسۆزو ولاتپەرورەو شەرفمەندو
ژۆشەنیروو دانشمەندە، وەڵی تەنھا خۆزگەو
خەونو ئاواتی جوانو ئومێدەواری بەس نییەو
تێویستە کاری بۆ بکەین.

گرفته‌کش نه‌ومیه که نیمه زورجار ناگینه
 نه نه‌نجامه و په‌یوست نابین به‌وی که هر
 به‌کیک له نیمه به کاری خوی هه‌لستیتو رۆلی
 خۆی بینیت! دمتوانین کاری زۆریه‌ی خه‌ك
 که نارم‌زوی پیش‌که‌وتنو گۆران وه‌له‌جۆکردنی
 هه‌موو جۆره‌کانی گه‌نده‌لی ده‌کهن، به‌هه‌موو
 توێژمه‌کانانه‌وه له دوو ته‌مه‌ردا حی بکه‌ینه‌وه:

کۆمەڵی یەكەم: کاری دەرخستنی گەندەلی و
هەڵو و ناتەواوی رەخنە تەنزیری فەلسەفیانەی
گرتۆتە ئەستۆ، کە لێردا دۆسەلات بەشی شیری
بەردەمکەوێت، لە کاتیکیا ئێمە ئەگەر بمانەوێت
رەخنە یابەتیانە بگیرین دەبیست دان بەویدا
بنیین ئەگەر کۆمەڵگا بەشێوەیەکی گشتی
تاوانباری بەکەم نەیت، ئەوا بێگومان دووئەم!!

كۆمەلى دووم: كىلى گۆرانو پېشكەوترو
 ھەموو جۆرە داھىيانىڭ لاي ئەوان تەنھا دەسلەلاتە
 تەنھا ئەو دەتوانىت بەو كارە ھە(سىتو ئىمە
 ناتوانىن ھىچ جۆرە كارىڭ بىكىن، بۇيە باشتر
 وايە ھەمىشە ھەولى ئەو بەدىن بىكىنە دەسلەلات،
 ئەگەرنا وا باشە بە رۆژ نووسىنەكانى كۆمەلى
 يەكەم بىخوتىنەدو بە شەوىش خەوى (گولى) بە
 دەسلەلاتەو بېيىنۆ ھەمىشە كارو پېشەمان بە
 دودادجۈنى دوا ھەوالى گەندەئىيەكانو دەسلەلاتو
 بەر بىرسان نىت!

له کاتیکدا خالی بههیزی دوسه لای لای نهوان
تهنها نهوهیه که دوسه لای باروی پتیه!!

هه‌لێهه‌ به‌مه‌وان دهمان که سالانیکی درێژه
هه‌ردوو کۆمه‌ڵ خه‌بات ده‌که‌و تا ئێستاش
بارودۆخ گۆرانیکی وه‌های به‌خۆیه‌وه‌ نه‌بینیوه‌.

کەس نەگۆی لەو ناکات کە دەسلەت نەری
زۆر گەوری لەسەر شانەو دەیت بە کۆمەلیک
کاروچالاکي بێ شوێنەر هەستیت، بەلام مەسلەکە
نەوێت کە دەسلەت چۆنە؟ کێشە؟ چۆن
دروستبوو؟ لە کێ بێگناوێ؟ ھاوکات دەسلەت

کارگیری به گفتار

ئەو نەتەوەییەى كە نەتوانیٲ سوود لە كەلەپورى خۆى وەر بگرت،
هەرگیز ناتوانیٲ سوود لە كەلەپورو دەستكەوتەكانى كەسانى دى
وەر بگرت! «د. عبدالكریم بكار»

كاتیٲ چەند كەسیٲ لە كۆمەڵكەدا، دوور لە بنەماكانیان
بەرژەوهندییەكانیان بەدى دەھێنن، باجى ئەو كارەیان لە دەستدانى
رەوشتو ئاكاریانە! «د. عبدالكریم بكار»

تۆ ناتوانیٲ كاتو شیوازى مردنەكەت دیارى بكەیت، بەلام دەتوانیٲ
شیوازى ژيانٲ دیارى بكەیت! «جۆن بییز»

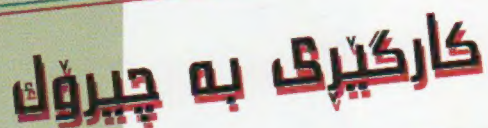
عەقڵ دەفریٲ نییە تا پرى بكەین! بەلكو ئاكریكە پیویستە
بیكەینەو! «بلوتارل»

ئەگەر مرۆف شتیكى بەدى نەكرد تا لە پیناویدا بمریت، شایانى
نەو نەو نەو نەو! «مارتن لوپر كینگ»

باشترین سەرمايە، لای حكومەتەكان ئەو نەو نەو كە كەلەكانیان بىر
ناكەنەو! «هیتلەر»

سەرکەوتن پیویستى بە كەسیكە كە خاوەنى پەيام بیٲ.
«كلارنس تۆماس»

پیویستە زیاتر لەو وەر نەگرت كە دەبیەخشیت! «ئیلٲون جۆن»

هیلکھی نالتونجی!

له بهر نه وه بریاریدا قازه که ی سهر بریت
 بو نه و دی به په کجار هه موو هیلکه گانی

هائره شيرواني

بهشي ههوتهم

سه ره تايهك له زانستى ريځخستن

ئه نه جامد راوون و چاپكراون بيه ستريت بؤ زورتيك له ريوشوينه كان، كه بهشدارده بيت له روونتر كړنه وهى كارهكان و دوور كهوتنه وه له تهحه كوم پيكر دى كسى.

بهم شيويه دهينين كه هه موو كارهكان لهم جوړه زينگانهى كارگيري ته ندروستو ناماده كراون بؤ بهر ژوهنډى كار كړدن، كار دهكات بؤ تيشك خستنه سهر كوشى كړيكارهكان به ناراسته گيشتن به نامانجى دامه زراو، ليرده هيج ئالوزيه كى كارگيري نابيريت كه كاتيكي زور له كړيكارهكان ببات، و زهينيان داگير بكات له گهل نه مانى بهر به ستي گه وره له نيوان بهر پرس و بهر دهستهكان وادكات كه بهر دهستهكان دوو دل نه بن له سهر پيشكه شكر دى داواكارى يان والا كړدى درگاى گف توگؤ له گهل بهر پرسهكان بهو بيرؤكهو پيشنيارو تيبينيانهى كه واى دهينيت خزمهت به بهر ژوهنډى كارهكان ببات، ههرچى سهارهت به سيستم و ريوشوينى كار كړدنه زور روون و رهوانه پيوست به هيج روونكر دنه وهيك ناكات بؤ بهر دهستهكان، يان جياوازي كړدن له ليكدانه وهى جيبه جيكړدنى و يان ريكر دنى بؤ خزمهتى بهر ژوهنډى تاكه كسى و سوودى تايبهتى.

بابهتى دووهم

تايبهتمه ندى ريځخستنى كار يگه ر/

نيمه كاتيكي باسى ريځخستن دهكهن، پيوسته هه ميشه له يادمان بيت كه پرؤسهى ريځخستن پرؤسهيه كى جيكير نييه، بهلگو

چونكه ههر فهرمانبهر يك لهم دامه زراوه دا نهركى سهرشانى خوى بهر روون و رهوانى دمرانيت.

۳- سيستم و ياساكان روون و سهرده ميانه و هيج ليكدانه وهى شيكر دنه وهيك هه لئاگرون و ليرده هيج (استثناءات) يك نييه له سيستمهكان يان هروفيل ليكر دنى و يان پيوستى بوون به ليكدانه وهى بؤ خزمهتى بهر ژوهنډى تايبهتى.

۴- زينگهى كار بهوه دهناسريت كه له جووله و گهرم و گورى دايه و چاوپيكيه و تنى دووبه دوو و به كؤمه لو هاتوچؤ كړدن له نيوان يه كه كانى يا نووسينگه كانى بؤ راپهراندنى كارهكان.

۵- ونيوونى ديارده دروستكراوهكان له سهر كه سايه تى و هه لوپستهكان، هه موو كارهكان به راستى خويان دهرده كهون، بهر پرس سهردانى بهر دهستهكهى دهكاتو له تهنيشتيه وه دادهنيشيت و گف توگؤ له گهل دهكات له نووسينگه كهى، دوو دلش نييه له گواستنه وهى نووسراوهكان له نيوان يه كه كان و هه نديكجار دهكات هه وهى كه قاوهيك بؤ خوى ساز بكات يان بؤ ميوانه كانى.

۶- كه متر پشت بهستن به بهكاره پنانى بهر له كاروبارهكان، له بهر نه وهى زورتيك له رينماى ريوشوينه كان به تهله فون يان به زاره كى رادده گيه ندريت، ئه مهش به متمانه كړدن ده بيت، ليرده ده بيت زورتر پشت بهو كارانهى كه پيشتر

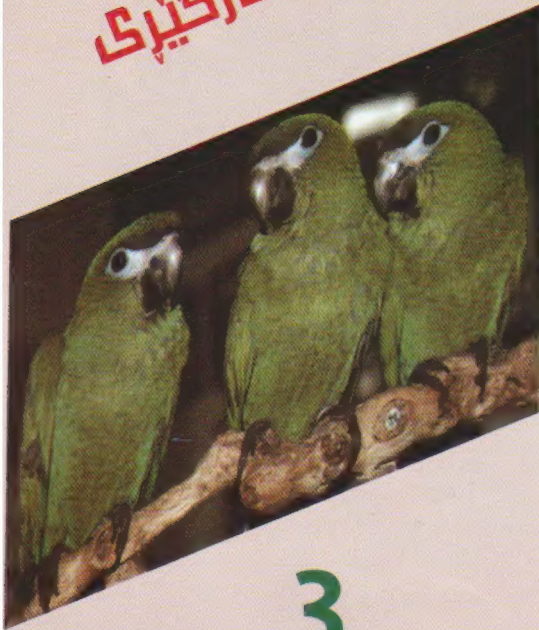
كارگيري له ولاتيكي سهر كهوتو ودا:

له ولاتيكي پيشكهوتو و كارگيري تاييدا پشتى بهستوه به روون و رهوانى له ريوشوينه كان و سيستم و برپارهكان، متمانه كړدنىش ده بيت هه مياى كار كړدن، كؤتو به نده كانى به دوا داچوون و ن ده بن، له ژايريه كانى ئه م جوړه كارگيري به يا ئه م ستايه ئه م سيمايانهى خواره وه دهرده كهون: ۱- پشت بهستن به سكرتير يا ياريدهدر له راپهراندنى زورتيك له كاروبارهكانى رؤزانه، ئه م شتوازهش دهره تى زياتر به بهر پوه بهر ددات بؤ ته رخانكر دنى به شيكى زور له كاتى بؤ پلان دانان و بير كړدنه وه، گر يدانى كؤبوونه وهكان، دهستخستنى قازانچ بؤ شوينى كارهكهى.

۲- بوونى مهر كه زيهت له برپاردان، جياوازي و بهر به ستهكان هه لده گيرين له نيوان بهر پرس و بهر دهستهكان، دهسه لاتو پسپؤريه كان دابهش دهكر يت، ههر ئه نداميك لهم دامه زراوه هه ست دهكات كه بهشدارى دهكات له سهر كړدايه تى كړدن و برپاردان، ئه مهش پالى پتوه دهنيت بؤ زياتر دئسؤزى بوون له كاره كه يداو گيان فيدا بيت بؤ خزمهتى نامانجى دامه زراوه كهى.

۳- روون و رهوانى له هه نكاوه كانى كار كړدن و ريوشوينه كان، گشتگيري ريځخستن له جوولهى كارهكانى رؤزانه و دهرده كه ويت كه كارهكان خويان دهرؤن بهر پوه، ليرده پرس يار كړدن و روونكر دنه وه كه م ده بيت هه سهارهت به وردده كار ييه كانى كار كړدن،

خەندەي کارگيري

3

تووتى

دەولەمەندىك رۇيشت بۇ دوكانى فرۇشتىنى بالئەدە مالىيەكان، لە دوكانەكەدا (۲) تووتى زۆر جوانى بىنى، لە شىووە رەنگدا زۆر لە يەك دەجىوون، لە دوكاندارەكەي پىرسى: ئەو تووتىيەى لە لاى چەپەووە هەلنىشتوو، نرخەكەى چەندە؟ دوكاندار: تەنھا (۵۰۰) دۆلار، دەولەمەندەكەش زۆر بەسەر سوپمانەووە وتى: بۇچى؟! دوكاندار: لەبەرئەووەى بە باشى دەزانىت كۆمپيووتەر بەكاربەيتىت! پاشان پىرسىارى لە نرخى تووتى دووم كىرد، دوكاندار: ئەويان نرخەكەى (۱۰۰۰) دۆلار، چونكە زۆر بە باشى دەزانىت كۆمپيووتەر بەكاربەيتىتو شارەزايى تەواوى لە زمانى ئىنگلىزىدا هەيەو هەلگىرى پرونامەى (ICDL) چەندىن خولى وتۆتەووە سەبارت بە كاربەيتىردى ياساى (ليناكس). دەولەمەندەكە زۆر بەسەر سوپمانەووە، پىرسىارى لە نرخى تووتى سىيەم كىرد؟ دوكاندارەكەش لە وەلامدا وتى: ئەويان نرخەكەى (۲۰۰۰) دۆلار، دەولەمەندەكە وتى: ئەويان ئىشى چىيە؟ دوكاندار وەلامى داىەووە وتى: هىچ شارەزايى و كارىكى ئەوتۆى نىيە، تەنھا ئەو نەبىت كە ئەو دوو تووتىيەى تر بانگى ددەكەن: جەنابى بەرئەووەم!

بىت بە راپەراندنى ئەو ئەركانەى كە پىيان سىپىرداوە يا پەيوەندىدار بىت بە راپەراندنى سەبارت بە ئەداو بەرھەمى يەكەى كارگيري تى پەيوەندىدار پىئە.

۴- هەماھەنگى لە نىوان كارگيري دادەنرا، لىرەدا دووپاتى دەكەينەووە بەووى بە يەكلىك لە (مۇشرات)ەكانى تايپەتمەندى رىكخستنى كارگيري باش دادەنرىت، ئەمەش بەووى كە رىكخستنى باش ئەوويە كە يارمەتيدەرە لە سەر هەماھەنگى لە نىوان هەموو يەكەى كارگيريپەكان كە زامنى ھاوكارى ئاسانكارى هەموو كۆششك دەكات بە مەبەستى گەشتىن بە ئامانجى ديارىكرائى.

۵- كەمكردنەووە تىچوون، بە دلتىايپەووە كە ئامانجى سەرەكى هەر رىكخستنىك برىتيەى لە: گەشتىن بە ئامانجەكانى، ئەمەو جگە لەووى كە ئەو ئامانجانە پىويستە لە ژىر حوكمى پىئەردەكانى تىچووندا بن، هەر وەكو مەحكومەن بە داواكارى جۆرى يا كوالىتى ئەدا، هەر بۇيەشە كە رىكخستنى باش ئەوويە كە بە ناگا بىت لە سەر گەشتىن بە ئامانجەكانى بە كەمترىن تىچوون لەگەل پاراستنى ئاستى جۆرى بەرز لە بەرھەم يا خزمەتى پىشكەشكرائى.

۶- وەرگرتنى گۆران وەكو پىرۆگرامى پەرەپىدانو مانەووى رىكخراو: دەبىين كارگردنى رىكخراو بە بەردەوامى لە ژىنگەيەكى ناچىگىر بە ماناى لە سەرى پىويستە كە وەلامدانەووى هەبىت لە گەل دانەكانى ژىنگەى ناوخۆيى وەرەكى ئەمەش لە رىگائى وەرگرتنى پىرۆگرامى گۆران، بە تايپەتەش گۆرانى پلان بۇ داپىزراو وەكو پىرۆگرامىكى پەرەپىدانو مانەووى رىكخراو، هەر بۇيە رىكخستنى كارگيري باش ئەو رىكخستەيە كە كاردەكات بە بەردەوامى لە سەر پىشپىينى رووداوەكانو داپشتنى پلان بۇ رىكخراو لە پىناو گواستەووى لە بارى ئىستايىدا بۇ داھاتوو بە سوودمەند بوون لە تافىكردنەووەكانى پىشوو رىكخراو و شارەزايى راويزكارى گۆرانو رىكخستنى كارگيري لە لايەكى تى.

كەواتە دەتوانىن بلين كە رىكخستنى باش ئەو رىكخستەيە كە يارمەتى رىكخراو ددەت لە سەر گەشتىن بە ئامانجەكانى بە كەمترىن تىچوونو بە هەند وەرگرتنى بوونى ژىنگەى كارگردن كە زامنى دابىن گردنى پەيوەندى مەوفايەتى باشو ئالوگۆركەر لە نىوان كرىكاران يارمەتيدەر بىت لە سەر پالپشتى كردن و پاداشت كردنىان بەو پەرى كۆشش و تواناو وزەيان لە پىناو يارمەتى رىكخراو لە سەر گەشتىن بە ئامانجەكانى.

پىرسەيەكى گۆراووە بەدەنگ بارودۆخو ئەو گۆرانكارىيانەووە دەچىت كە لە ژىنگەى ناوخۆو دەرەووى رىكخراو روودەدەن، هەر بۇيە كاتىك كە باس لە تايپەتمەندى رىكخستنى كارىگەر دەكەين پىويستە ئەوتايپەتمەندىيانە لە يەرچاو بگرين بە گۆرپىنى كاتو شوينو بارودۆخى رىكخراو ئەركى رىكخستنىش تەنھا ئەوئەندە نىيە كە پارىزگارى لە سەر ئەو تايپەتمەندىيانە بكاتو بەس، تاووەكو ئەگەر باشىش بىت لە ماوەيەكى ديارىكرائى لە مەزووى رىكخراو، بەلگو پىويستە لە سەر دانەرانى پىرسەى رىكخستنى كە كار بگەن بۇ وەرگرتنى پىرۆگرامى رىكخستنى پىش گرتن لە رووداوەكان ئەمەش لە رىگائى كارگردنى بۇ پىداچوونەووى ئامانجى رىكخراو و لە داویدا بنىاتاننى رىكخستنىو رىووشوونى، كە زامنى مانەووە بەردەوامى بكات لە كارگردن بە توانستو چالاكىيەكى بەرز.

بە شىوويەكى گشتى دەتوانىن بلين كە ژمارەيك لە (مۇشرات)ى پەيوەندىدار هەن بە تايپەتمەندى رىكخستنى باش كە ئەوانىش برىتين لە:

۱- وەرگرتنى ناوەرۆكى تىوورى چەمكەكانى كارگيري كۆنو نوئى بە تايپەتى ئەووى كە پەيوەندى هەيە بە بنەماكانى رىكخستنى كارگيري پەيوەندى مەوفايەتىو گرنگىدان بە ژىنگەى كارگردنى ناوخۆو دەرەووى.

۲- دلتىابوون لە سەر گرنگى پىئەووەكردنى ئەو لە ژىر رۆشنايى ئامانجە ديارىكرائەكان بۇ هەر رىكخراوئىك يا كارگيريەك، ئەمەش بەووى كە رىكخستنى تەنھا ئامانجىك نىيەو بەس، بەلگو شىوازيكە كە لە رىگاپەووە دەتوانىن بگەين بە ئامانجەكانى كارگردن پەرەپىدانو باشتىركردنى ئەدا، هەر بۇيە دلتىابوون لەسەر گرنگى بوونى شىوازيك بۇ پىئەووەكردنى ئەداو ديارىكرردنى ئاراستەى لە لايەنى پۆزەتەش نىگەتقى بە يەكلىك لە (مۇشرات)ەكانى تايپەتمەندى رىكخستنى باش دادەنرىت.

۳- پەرەپىدانو كاراگردنى پىرۆگرامى چاودىرى لە خۆو (تلقائى): لىرەدا رىكخستنى باش هەلئەستىت بە ئاسانكارى پىرسەى چاودىرى لە رىگائى ديارىكرردنى ئامانجى يەكەى كارگيريپەكانو بەستەنەووى هەموو يەكەيەكى كارگيري بە يەكترى راگەياندىنى ئەركەكانىيان، بە جۆرىك كە دەستىشان كردنى بەرپىسارىيەتى هەموو كارگيريپەكان بكرىتو وا بكات كە بەرپىس بىت لە بەرامبەر كارگيري يەكەكانى تر، ئەمەش دەبىتە هۆى پەرەپىدانى چاودىريەكى لە خۆو لە لايەن ئەم يەكانەو كرىكارەكانى چا چ پەيوەندىدار

پەرەپېدانى كارامەتپەكانى پيشەى سكرتيرى

زنجيره پازدەيمە كۈتلى

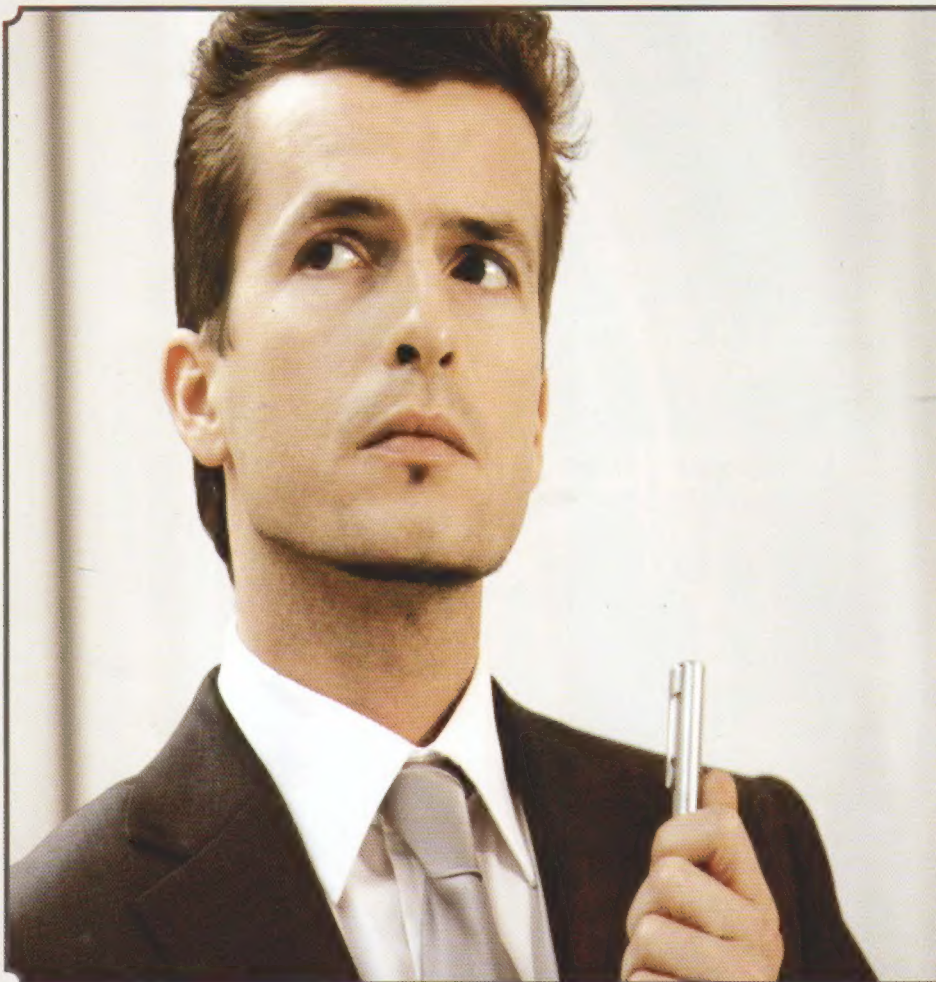
ئا/ عومەر عەبدولقادر

سكرتارپەت

تەرخان بىكە.
۴- نوسىنگەكەت رېكېخەو كەلۈپەلى
پېۋىستى تېدا دابنى:
* بەشۋىدەكى وردو رېكۋېك نوسىنگەكەت
رېكېخەو كەلۈپەلەكان لە شۋىنېك دابنى كە بە
ئاسانى دەستت پېيان بگاتو نەبەنە رېگەر لەبەردەم
ئەنجامدانى كارەكانت.
* نوسىنگەكەت قەرەبالغ مەكە بەو
كەلۈپەلانەى كە بەردەوام بەكارىان ناھىنىت.
* نوسىنگەكەت مەكە بە كۆگايەك بۇ
كەلۈپەلو كاغەزى زىادەو بەسەرچوو.
* بەردەوام پاكۋاۋىنى دىمەنى جوانو
رېكۋېكى رووخسارى نوسىنگەكەت پېارېزە،
تا رەزامەندى بەرپۋەبەرو مېوانەكانت بەدەست
بېھنىت.
بە تەواۋىۋونى ئەم بابەتە كۈتايى بەم زنجيره
باسە دېنن، ھەرچەندە بابەتى سكرتارپەتو
بوارو لايەنەكانى ھەلدەگىت لەمە زياتر تاۋوتوئ
بىكرىتو زۆرتى لەسەر بىنوسىرىت.
ھەرودە بەلدنپايەۋە دەكرىت سكرتېر لە
مىانى ئەزموونو كارى رۇزانەيدا زياتر شارەزى
پيشەكەى ھەلسۈكەتكردن مامەلەكردن لەگەل
بەرپۋەبەرو مېوانان و چۆنپەتسى بەرپۋەچوونى
كارەكان و بەرپۋەبىردنى نوسىنگەكەى بېت.
لە كۈتايپا دىخۋازىن ئەم كەسانەى بە تايپەت
خاۋەن (پيشە سكرتېرپەكان) ئەم زنجيره باسەيان
بىنىۋەو خۆپىندوپانەتەۋە، سووديان لېۋەرگىرتى
بوۋىتە رېپىشاندرۋ رېنۋىنىو كارئاسانى كىرەبىت
بۇيان لە ئەنجامدانى كارەكانيان بە رادەپەكى
خۋازراۋو پەسەند.
بۇ نوسىنى ئەم زنجيره باسە سوود لەم
سەرچاۋانە ۋەرگىراۋە:
- اسرار التالىق فى السكرتارپە العصرىە.
اعداد: عبدالخالق حجيره، دار ابن حزم، الطبعة
الاولى، ۲۰۰۶.
- تعلم فنون السكرتارپە الادارىە، موقع: كنانە
اونلاين (الصندوق المصرى لتكنولوجيا المعلومات
والاتصالات).
- چەند ژمارەپەك لە بلاۋكراۋى (سرى و
عاجل) ى تايپەت بە سكرتارپەت.

بۇ دابنىۋ كاتى پېۋىستى بۇ تەرخان بىكە تا بە
يەكجارى بە تەۋاۋى ئەنجامى نەدەيت دەستى
لېھەلمەگرە بۇ ئەۋەى دوۋبارە نەچىتەۋە سەرى.
* سەرەتاي كارى رۇزانەت بە ئەنجامدانى ئەو
كارانە دەستپېكە كە پېۋىستيان بە وردەكارى
ھەلۋدانى زۆر ھەپە.
* ھەول مەدە لە يەك كاتدا چەند كارىك
پېكەۋە ئەنجام بىدەيت، بەلگە تەنھا سەرقالى ئەو
كارەبە كە پېۋىستە لە پېش كارەكانى تەرۋە
ئەنجامى بىدەيت.
* باشتىرىن ئاسانتىرىن رېگە بىدۆزەرۋە
بۇ ئەنجامدانى كارەكانو ھەلۋىدە ھاۋكارى لە
كەسانى تر ۋەرگىرە بۇ ئەنجامدانى ھەندى لە
كارۋىبارەكانت.
* مېشكو دىروونت ماندوۋمەكە بەو كارانەى
كە سىروشتىكى ناردەختيان ھەپە پېۋىستيان بە
وردەكارپەكى زۆر، كاتەكانت لە نېۋان كارى
قورسو ئاساندا رېكېخە.
* دۋاى ئەنجامدانى ھەر كارىكى قورسو
ناردەخت ماۋەپەك بۇ پشۋودان تەرخان بىكە، بە
مەبەستى خۇ بەدوۋرگىرتن لەھەر بېھىزبۋونىكى
چەستەپىۋ شەلۋاننىكى دىروونى كە لە ئەنجامى
زۆر خۇماندوۋكرنەۋە روۋىدات.
* لە مىانى كارى رۇزانەدا كاتىك تەرخان
بىكە بۇ پېداچوۋنەۋەى كارۋىبارەكانت بە مەبەستى
ھەلسەنگاندنى دەرەنجامەكانى كاركردن
تۆماركرندى تېبىنىپەكانو دەستىشانكرندى
كەمتەرخەمىو كەمۋكۋىپەكانى كار.
۲- بە لېھاتوۋىپەۋە لە گەل كارتىكەرە
دەرەكپەكان مامەلە بىكە:
* بەردەوام ئامادەپە بۇ روۋبەرۋوۋوۋنەۋەى
كارتىكەرە دەرەكپەكان، ۋەك ۋەلامدانەۋەى
پەپەۋەندى تەلەفۋنىۋ ھەرپرسىيارو قسەپەك كە
ئاراستەت دىكرىت.
* ئەو ماۋەپەى لە كار دادەپىرپىت بە ھۋى
كارتىكەرە دەرەكپەكانەۋە، ئاسايى بە بەشېك لە
كارەكەتى دابنىۋ ھەلۋىدە بە خىراپى بگەرپىتەۋە
سەر كارەكەت.
* لە كاتى پلاننانان بۇ دابەشكرندى كات،
ماۋەو كاتى تەۋاۋ بۇ كارتىكەرە دەرەكپەكان

بۇ پەرەپېدانى بەردەۋامى پيشەكەتو
سەرگەۋتن تىپايدو بەدەستەننى رەزامەندى
بەرپۋەبەرو مېوانان پەپەۋەى ئەم رېنماپانە
بىكە:
۱- پيشەكەت بە باشى بناسەو لېى تېپگە:
* لە شۋاۋى ھەلسۈكەۋتى بەرپۋەبەرو
چۆنپەتى مامەلەكرندى لە كاردا، شارەزا بە.
* پېش ئەۋەى بە ھېچ كارىك ھەلسىت،
رەگەزە پېكېنەركەنى پيشەكەت بزانەۋە بە وردى
بەدوۋادچوون و لېكۋلېنەۋە بىكە لە بارەپانەۋە،
ئەمەش لە رېگەى:
- ئەزموون ۋەرگىرتن و پىرسىياركردن لە
سكرتېرى پېشۋو (ئەگەر ھەپو).
- گەرەن بەناۋ كەلۈپەلەكانى نوسىنگەكەتو
ئاشناۋوونت بەو نەۋنەۋو شۋاۋو رېگەو
دۆسپانەى كە پېشتر بەكارھاتوون.
- خۆپىندەۋەى ئەو رېنماپىو رېۋشۋىنانەى
كە تايپەت بە نوسىنگەكەتو پېۋىستە لە كاتى
بەچېھىنانى كارۋىبارەكاندا پەپەۋەيان بىكەيت.
- خۆپىندەۋەى پلانى ستراتېژى دامەزراۋەكە
بەمەبەستى زانېنى ئەركو رۋلى خۇت لەو
پلانەدا.
- زانېنى ناۋو راۋەى بەرپۋەبەرانى تىرى
دامەزراۋەكەت، ئەۋانەى كە تۆ مامەلەيان لەگەلدا
دەكەيت.
۲- پلاننىكى وردو سەرپاگىر بۇ كارەكەتو
كاتەكانت دابنى:
* لە دانانى پلان بۇ بەرپۋەبىردنى كاتەكانت
رەچاۋى كارۋىبارە لە پېشتر سەرەكپەكان بىكە،
ئەمەش لە مىانى لە بەرچاۋگىرتنى قەرمانو
داۋاكارپەكانى بەرپۋەبەرو ھەلسەنگاندنى
كارۋىبارەكان لە لايەن خۇتەۋە، دىبىت.
* كاتو باروۋخى گونچاۋو پەرخسېنە بۇ
بەرپۋەبەر، تا كارەكانى بەرپۋەپېكىو بە باشى
لە كاتى خۇيدا ئەنجام بىدات.
* رۇزانە لە كاتى خۇيدا بگەرە شۋىنى
كارەكەتو بە پلان بەرنامەى كارى ئەو رۇۋەدا
بىچۆرەۋەو پاش دەستىشانكرندى كارى يەكەمت
دەستپەكە بە بەچېھىنانى.
* پېش ئەنجامدانى ھەر كارو ئەركىك پلانى

راویژکار کیه و؟ راویژکاری چییه؟

و: ههستیار ههوارامی

بهرجاو پروونی و دیدو تیروانی بیویست بۆ چارسه رکردنی کیشو و گرفته کانی.

به لام دهبی شهوش بزانی که نه رکی راویژکار شهوه نییه که هه میشه و بهردهوام له گهل موراجیه کهیدا بیت، به لگو فیربوونی تواناو لیها تووییه کانی وهک: ناسینی خودو کهسانی دیکه و دهستیشان کردنی تواناو لیها تووییه کانی خوی و شیوازی مامه له کردنو رووبه پروو و شهوه له گهل کهسانی دهو و بهرو توانای چارسه رکردنی کیشو و گرفته کانه.

کۆبوونهوه تایبه ته کانی چارسه رکردنی کیشو و گرفته کانی له نیوان موراجیه و راویژکاردا به زۆری له نیوان (45) تا (60) خوله کدا نه انجام دهدرین و به پئی پیویستی کهسی موراجیه دانیشتن و کۆبوونهوه کانی داهاتوو دهستیشان دهکرین.

هه رکه سیلک نازاده که به پئی حهزو سه لیهی خوی راویژکار یان سه نته رکی راویژکاری هه لیریت یاخود بیگوریت.

دواجار، سه نته رکی راویژکاری به شۆینیک دهوتریت که ژماره یه که دهرووناس و تویریه کۆمه لایه تی و راویژکاری بهرو و دهیی و بزیکی دهرووناسی تیدایه و به شیوهی تیم و گروپ پیکه وه کار دهکن.

سه رجاوه/ گۆفاری موفقیته. ژماره (175).

مرؤف به دریزایی ژبانی پیویستی به چه ندين تواناو لیها تووی جۆراو جۆر ههیه، که یه کیک لهو تواناو لیها تووییه بریتییه له چارسه رکردنی مه سه له و کیشو و بابته کانی وه لسه و کهوتو مامه له و رهفتاری راستو دروست.

کاتیک مرؤف ههستو شعوری پیویستی و ناتاج بوونی به دهستخستنی یارمه تی و هاوکاری یاخود ریکه چارمه کی نوئ هه بیته و خوی به ته نهایی نه توانیت دهسته بهری بکات، نهوا سه ردانای راویژکاریک دهکات، که نهام سه ردانه به گفتوگۆیه که دهست پیده کات.

گفتوگۆ: واته قسه کردنی رووبه پرو له نیوان دوو کهس یان زیاتردا، (موراجیه و راویژکار) که گفتوگۆیه کی نامان جداره و ههولی دهستیشان کردنی کیشو و گرفته موراجیه که دهدریت و ههولی لادانی شه گرفته ددهات، که نهامنه خاله سه رهکی و دیاره کانی گفتوگۆیه، که جیای دهکاته وه له گفتوگۆیه کی ناسایی.

نهام کۆبوونه وانه که له سه نته رکی راویژکاریدا نه انجام دهدرین، به پئی پیویستی و ناتاجی کهسی موراجیه دهوانریت و دهکریت ههفتانه یان مانگانه یاخود سالانه دریزه یان پئی بدریت، کهسی راویژکار یارمه تی کهسی موراجیه ددهات تاوهکو بگات به به صیرمه تو

لهم سالانهی دوایدا وشه و چه مکه کانی «راویژکارو، راویژکردنو، سه نته رکی راویژکاری» زۆر دهکه ویته بهر گویمان و چه ندين سه نته ر به تابلوی سهو و رهنگه وه له شاردای سه رنجه مان بۆ لای خویان راده کیشن، به لام نایا نییه هه ره له به نه رته دا شهوه ده زانی که راویژکردن جیه و راویژکار کیه و سه نته رکی راویژکاری چ جۆره شۆینیکه؟

نهامه پرسیاریکه له وانه یه هه نديکمان وه لامه کهی بزانی و هه نديکیشمان به گومان و دوو لایه وه وه لامی بدینه وه، لیره دا به کورتی نهام وشه و چه مکانه تان پئی ده ناسینین:

یه کهم/ راویژکار:

شه و کهسه یه که ناستی خویندنی له قوناغه کانی ماجستیر و دکتورادایه له بواری دهرووناسی راویژکاریدا، که سه ره قال و خه ریک ده بیته به رینومیای کردنی تاکه کانی کۆمه لگه وه. دووهم/ راویژکاری:

یه کیکه له به شه کانی دهرووناسی و راویژکاری و رینومیای کردن یاخود دهرووناسی راویژکارییه، که یارمه تی ناسینی تواناو لیها تووییه جهسته یی و زهینی و سۆزیاری و عاتیفییه کانی مرؤف ددهات و هه لو زه مینه ی که شه کردنی گونجاو و پیکه یشتنی فه راهه م دهکات.

خاله به هيزه کانت بخه ره گهر

دهنوئى. نهم به هرهو به خششانه خورسكى ددبن. واته تو پيانه وه له دايك دهبيتو كارىگه ريپه كهى به دريژايى ژيانست، له كه ستييتدا رنگ دداته وه.

نهمو كارپه كه سهختى گورپنى كه ستييت، پينه كردنى كه مو كورپه كانت يان چاكردنه وهى خاله لاوازده كانت، روون ددكاته وه.

۲- كارامه يى: له لئودش اووه يى و دهستو بردى يان دهست سو كيت ورك به رستارنك له دهرزى ليدانى نه خوش، بى نه وهى نيش و نازارى پى بگه يه نيت، خوى دهنوئى، يان له شارده زايى و داناييت ورك به رپرسي فروشه مه نيپه كان، له شيكرده وهى به ره مه كهتو به راورد كردنى به به ره مه كهانى ركا به رده كانت خوى ده خاته

به لام نهو شتانهى نهوان به خاله به هيزه كانو چاكى و تايپه تمه ندى پيشانيان ددهن، له راستيدا وانيه، چونكه خاله به هيزه كانت نهو شتانه يه كه ههميشه به باشى پتي هه لده ستيت، نهودش له ريك و پيكى و ته و او دتيه وه نزيكتره، بو نموونه نه گهر تو به رستارنك بيت نهوا لات روون بيت يه كنك له خاله به هيزه كانت خوى ده بيتنه وه له تواناي دهرزى ليدانى نه خوشه كان، بى نه وهى ههست به نازار بكن.

سىن هو كارپش هاوكارى دهرخستنى خاله به هيزه كانت ده كن:

۱- به هره: بو نموونه له متمان به خو بو وونت، تواناي په يودندى و چيز وهرگرنت له گيانى كيپر كيدا خوى

ههنگاوى دوووم:

خاله به هيزه كانت دپارى بكه:

تو به چاكى خاله به هيزه كانت دهناسيته وه؟

له موه بهر كه داوات له كه سانى ديكه ده كرد، باسى خاله لاوازده كانيان بكن، ناي سهرنچت داوه؟ نهوان ودها لولى ددهن و باى ددهن وه به جورنك ههر له په كه م ساتدا وا خويان پيشانت ددهن، نهوانه چاكين نهك خراپى، له بهر نه وهى په كيكيان ده لئيت: دلپاكى له راده به دهر خالى لاوازي منه، له كاتيكدا په كيكى ديكه يان ده لئيت: ههز به ريك و پيكى ههر كارنك ده كه م كه پتي هه لده ست، ئيدى بو خوينى چيشتش بيت، كه سىك نابيت دان بنيت به وهى كه پئويستى به هيو او چاو له نامانچ برين يان ته گيرو دانايى هه يه.

روو، نهم كارامه ييه به ناوی څيرېوون ناو دراود، كارېكه مړوف به دمستی دمه ينيټ و له سكي دايكييه وه نايه ينيټ.

۲- زانيارى: ورك زانينى برى گونجاوى نهو دمروانهى دمې نه خوځ بېخوات، يان زانين و ناسينى ركايمره به هيز دكانت له بازاردا، زانياريش ديسانوه دموانرټ بدمست به ينيټ.

كى باشترين كسه برپار له سر خاله به هيز دكانت بدات؟

كه خاله به هيز دكانت نهو جالاكيانه بسو كه تيايدا له بېشترى هه ستي دمرگه وتوويو هملكه وتووييت پى دمه خشيت، نهوا جاكترين كس بتوانيت برپارى له سر بدات يان تهنيا كه سيك كه ر بته ويټ به وردى توانى نهو دى هه بټ، نهو كه سه تهنيا خو تټ!

بى له خوټ هيچ كه سيك نيه توانى دمست نيشانكردنى نهو جالاكيانه هه بټ كه خو شيت لټيان دېتو نه وانه شى لټيان ودره زيت يان نهو جالاكيانه هه ستي به هيزيت پى دمه خشيتو نه وانه ش كه هه ستي لاوازي دمكنه به شت. بويه تيروانين و پيودانگه كانت خو به خو نهو تاقه ريگه يه هه مېشه به دروست دادمري.

هيچ بوارېك بۇ گومان مه هيله روه: متعانه ت به تيروانينه كانت له دوزينه وهى خاله به هيز دكانت هه بټو سوريش به له سر نهو دى سهرنجت رادگيشيتو خو شيت پى دمه خشيتو نهو ديشى خوټ تيايدا به سرگه وتووو دمرگه وتووو دمبينيته وه هه ولى چاك به كار هينانو هينانه به رهه مى بده. دلنياش به له ودى به نه نجام گهيانده كه ت سهرت سور دمېن.

بيدو زمره وه، بيځو زمره وه، بيهينه بهر: با نامانجه كه ت لهم ځوانغه ي زيانندا، دوزينه وهى خاله به هيز دكانت بټ، پاشان هه ولى روونكردنه وه، ځوستنه وه يان به كار هينانو هينانه بهريان به باشترين شيوازى شياو بده.

بونه وهى توانى دياريكردنى نهو خالانمت به ريگه يه كى راستو دروست هه بټ، ځه له مو كاغه زيك بهينه، سى دمسته وازه بنووسه كه به ناشكرا باسى نهو گاره ي چاك دمزيانى بكات، به مەرچيك نهو دمسته وازانه به به كيك له تافيكاريه كه سينتيه كان يان به گوزارشه كانى هه لسه تگاندى نه نجام گهياندى پشت نه ستور نه بټو لهيله يه كه مدا پشت بهو جالاكيانه به ستيت كه له واده هه مته يه كدا پى هه لدمستيت. لهم جالاكيانه چاك

بيريكه روهو هه ولى پوليټكردنيان به گويهرى نه ندادى لټاوتووييت بده، نهو چا له ودى خوټ تيايدا به دمرگه وتووو دمزانيت رابمېنه، باشترين سى جالاكيان بوخت بكه روهو ناساندنيكى تيرو ته سه ليان له سى دمسته وازكه ي بيشوودا بۇ بنووسه، لټروندا نهو ململانيه سمر هه لمددا، چمند مانگيك رنگه چمند ساليكش رووبه رووت بټته وه. نهو پى دمزانيت لهم برسپاردا پوختى بكه يته وه: چوټ دمزانم لهم هه مته يه خاله به هيز دكانم، له هه مته ي رابردو جاكتر توكه ميان بكه؟

له سر گرنگى نهو دمسته وازانه له دياريكردنى نايندمت، نهوا به شيوويه كى دمست نيشانكرو، وردو ناسان دايانبرټزه. پاشان همر جارېك دمپانخو ينيته وه يان ته ماشايان دمكه يت، هه ستمده كه يت به رهو پيشه وه هانت دمدمنو دمچولټن.

پيش دمستكردن به روونكردنه وهى همر شتيك پى هه لدمستيت بۇ هاودلانت، يان بهر له يارمه تى خواستن له سه روگه كه ت، سهرتا پيوسته له دروستى نهو دمسته وازانه ي نووسيوټن دلنيا بټ، نهو دى به نه نجامدانى نهو تافيكردنه وه توكه يه لى خواروه دمټ:

تافيكردنه وهى توكه ميه ي يان خاله به هيز دكان، بۇ نهو دى له وردى جوان هه لټزاردنى نهو سى جالاكيه ي تيايدا خوټ هه م به سرگه وتووو هه م به دمرگه وتووو دمزانيت، نهو تافيكردنه وه يه ي خواروه نه نجام بده: نينجا (نمره) دابن له برى همر ولاميكى به (له گه ليدا زور ناكوكم)، (انمره) بۇ همر ولاميكى (له گه ليدا ناكوكم) دابن، (انمره) بۇ ولامى (دلنيا نيم)، (نمره) بۇ ولامى (له گه ليدا كوكم) دابن، تافيكردنه وديكانش:

۱- سه رگه وتنيكى بى ونيهم لهم جالاكيه يدا تومار كرووه.

۲- هه ردم كه ساني ديكه نهو دى بى دلين كه لهم جوړه كارو جالاكيه يدا به ره مهنم.

۳- شاپاش و پاداشت يان پروانامه ي ريژلټانم، له سر دمرگه وتوويى لهم جالاكيه يدا به دمست هيناوه.

۴- روژانه بهم جالاكيه هه لدمستم.

۵- نارو وويه كى بى نه نداد له خو به خشى بۇ نهو جالاكيه، به دى دمكه م.

۶- هه ست دمكه م نهو جالاكيه خو رسكيه و ناتوانم دمست به ردارى بيم.

۷- نهو جالاكيه به باشترين شيوازو له كاتيكى پيوانه يى زوودا رادپه ريټم.

۸- روژانه نهو جالاكيه به شيكى

كه ودى بيريكرنه ودم داگير دمكات. ۹- تامه زروو تينووم بۇ فيرېوونى ههرشتيكى تازه لهم بواره دا.

۱۰- هه موو كاتى به وردى بۇ نه نجام گهياندى نهو كار، دمروانه و چاوم له سره يه تى.

۱۱- كه بېر لهو كاته ي له رابريكردنىدا به سره م برنوووه دمكه موه، خو شى و شادى دامدوگري.

۱۲- ناوه ناوه (چارناچار) له كاتى نه نجام گهياندىدا، هه ستيكى ځولى به خو رازيېوون دامدپو شى.

نهو كه سرجه مى نمره كانت (۵۲) يان زور تروو، نهوا بنگومان نهو جالاكيه خو يه كيكه له خاله به هيز دكانتو نهو تايه تهمندانيه ي بيه و به رهو بيشبركى له سره و له سرته بيكه يته نهو ودى بايه خ پيدانو ځالوونه ودمت له هه مته و مانگه كانى داهاتوودا.

له كورو كوپونه وديكانى نهو كه سانه ي سوورن له سر تاوتويكردنى نهو دى له خاله به هيزو لاواز دكانيانه وه فيرېوون، به شدارى بكه، بيه به نه نجاميكى كارو كاتيكش بۇ راگهياندى نهو دى پى گيشتووى له بارى له بارتري سى خالى به هيز كه نه نجام گهيانده كه ت به رهو باشى دمېن، ته رخان بكه، هه روه ها له بارى نا له بارتري سى خالى لاوازش كه و له نه نجام گهيانده كه ت دمكه له ناستى خواراودا نه بټ، تا له نهو مونه كه ت كه لك ودرېگرن، لهو نهو مونه سوود ودرېگره تا نه ريك بدمېته دمست كه سيكيان يان بۇ نهو دى هه ولى پيكيه ياننى دمسته يه كى سه رگه وتوو، بۇ راپه راندنى گه لاله و پروميه كى دياريكرو بدمټ.

رنگه نهو كار له رووى تيرامانه وه نالو يټ، به لام له كاتى جيه جيكردندا به زووى نه نجام گهياندىكى جوانت دمست دمكه وټو سهرسامت دمكات!

پاش دانانى به ردى بناغه ي دمسته كه ت، له گه ل هه ريك له نه نجامه كان، به جيا كوپونه وديه ك بيه سته. بۇ نهو دى به ناسانى له سر نهو خاله به هيز و لاوازانى هه يانه رايومستيت، چا كاتيك تاوتويكردنى چو يه تى گه لاله و پروژدى تازه هاته پيش، دواى زانينى چو يه تى ملكه جيكردنى خاله به هيز دكانيان بۇ خرزمه تى هه موو دمسته كه، نه نجامه كانى دمسته كه ت له پردا ليشاويك پيشنيزى جوان كه شياوى ځسه له سر كرونده دمخه نه روو.

تواناى سەرکردايەتى کردنت ھەيە؟

دەشت تۆ تواناى ئەمەت ھەيەت
سەرگەردە بێت، بەلام بە خۆت نەزانىيەت،
نەم پەرسىيارانەى خوارمە وەلام بەدەرەو
تا سەرەنجام بزانىت نایا ھەزو وىستى
سەرگەردايەتى کردنت ھەيە يان کەسايەتییەکی
پاشکۆیتو بەسەر رێگەى ئەوانى تردا گوزەر
دەکەیت؟! بۆ ھەلبۇاردنى وەلامى يەكەم
ژمارە (۱) و بۆ وەلامى دووهم ژمارە (۲) و بۆ
وەلامى سێيەم ژمارە (۳) ھەلبۇرەو پاشان
تیکرای ئەو ژمارانەى کە بە دەستیان دێنیت
کۆيان بکەرەو:

۱- بەرزترین پلە چى بوو کە تاكو نىستا
و مەرتەبەت لێ کارەکتەر؟

ا- بەرپۆمبەر. ب- سەرپەرشتیار.
ج- ھەرگیز پلەيەکی کارگيرى بەرز يان
سەرپەرشتیاری کردنم و مەرتەبەتو.

۲- نایا ھىچ کات لێژنەيەکدا ئەندام
بوویت؟

ا- بەلێ سەرۆکی لێژنەکەش بووم. ب-
بەلێ ئەندامیکی کارا بووم. ج- نەخیر.

۳- پێت وایە بێتە سیاسییەکی
لێھاتوو؟

ا- بەلێ. ب- لەوانەيە. ج- نەخیر.
۴- ئەو خەونە چيە کە دەتەوێ بیکەیتە
راستەھەيەک لێ واقعی ژياندا؟

ا- بگەمە بەرزترین پلە لێ کارەکتەر.
ب- لێ پووی دارايیەو بگەمە ناستیکی بالا.
ج- بيمە خاوەنى خیزانێکی بەختەومر.
۵- نایا لێ جلوبەرگدا لێگەل مۆدیلدا
ھەلەدەکەیت؟ يان شێوازى تايبەتى خۆت
ھەيە؟

ا- شێوازى تايبەتى خۆم ھەيە. ب-
ھەردووکیان. ج- ھەمیشە نوێترین مۆدیل
دەپۆشم.

۶- ھەلۆیست چۆنە لەبارەى فەرمان
و مەرتەبەت؟

ا- پێم خۆش نییە. ب- ناسايیە بە
مەرجیک شیاو بێت. ج- ھەرگیز رێگى
ناکەم.

۷- ھەز دەکەیت کارەکان بە چ شێوازیک
بجوات؟

ا- رۆتینی بێت. ب- بەشێوازی خۆم. ج-
پاھەندى شێوازیکی رێکخستنى کار بەم.

۸- لێ پێ ھاوڕێيەکت کە بەدەرێزى سالانى
کار ھاوڕێت بوو ھاوڕێی کار کردنىشت
بوو، بەرزکردنەو پلەى بۆ ئەنجامدرا،
ھەلۆیست چى دەبیت؟

ا- دلەنگ دەبیتو پێت ناخۆشە. ب-
گلەيەکانە بە شێوازی وروژاندنى پەرسىار
دەردمەيەت. ج- بە ساردی پیرۆزبایی لێ
دەکەیت.

۹- نایا ھىچ کات وىستوتەو چاومرێت
کردوو بێتە بەرپۆمبەرى کارەکتەر؟
ا- بەلێ. ب- خۆزگەم خواستوو ئەم
خەونە بێنەمە دى. ج- بەو رادەيە بێرەم لەو
نەکردۆتەو.

۱۰- ھىچ کات چالاکییەکی کۆمەلەيەتیت
رێکخستوو، بۆ نموونە لێگەل دراوسێکەتان؟
ا- بەلێ. ب- نەخیر بەلام لەوانەيە
لەمەودا کارێکی وا بکەم. ج- نا پێم خۆشە
ئەم جۆرە کارانە لێگەرێم بۆ کەسانى تر.

۱۱- کاتیک قوتابى بوو، وا بوو تۆ
پێشەنگى بۆلێک بوو بێت؟

ا- بەلێ. ب- نەخیر بەلام ھاوکاری
مامۆستام کردوو بۆ رێکخستنى پۆل. ج-
نەخیر.

۱۲- نایا وا دەبینیت شێوازیکی يان شتیک

ھەيەت تۆ داتھێنا بێت؟

ا- بەلێ. ب- لەوانەيە. ج- نەخیر.
۱۳- نایا کارێک چى دەھێلێت ئەگەرچى
بەردەوامى ھەيە، بەلام پواری پلە
بەرزکردنەو تێدا نییە لێ پێناو کارێک
کە پلەبەندى ھەيە ئەگەرچى ئەگەرچى
بەردەوامى ترسانکی تێدا زیاترە؟

ا- بەلێ. ب- دلەنگ نییە. ج- نەخیر.
۱۴- پێت وایە خەلکی ھەموو وەکو یەکن
لە پایەى کۆمەلەيەتدا؟

ا- نەخیر. ب- تارادەيەک. ج- بەلێ، من
پشتگیری لە نەمانى چینگەرایى کۆمەلەيەتى
دەکەم.

۱۵- سەردانى کەسانى خاوەن دەسەلات
دەکەیت؟

ا- نەخیر. ب- ھەندێجار. ج- بەلێ.
۱۶- ھىچ کات ھەلەتیک رێکخستوو لە
دۆ شتیک باومر پێى نەبێت، يان دۆ راي
تۆ بوو بێت؟

ا- بەلێ. ب- نەخیر بەلام بەشداریم
کردوو. ج- نەخیر.

۱۷- پێت وایە رابەرى بەھیز پێویستە لە
سەدەى بیستويەکدا؟

ا- بەلێ ھەمیشە سەرۆکیکی بەھیز
پێویستە. ب- شتیکى باشە ئەگەر میلەتیش
ھۆشيار بێت. ج- نەخیر.

چۈن دامەزراۋەكەت پېش دەخمەيت؟

چەند پېتەرلەك بۇ ھەلسەنگەندىن ھەرمەنپەرەكەت

دادپەرورمانە دابەشكرارون؟

۱۳- رەھمانو مەشقى پېيىستو گونجاولت
پېكرارو تاكو بەشپەيەكى باشو لېتاتوۋو
رەزەمەندەنە كارەكانت بە نەنجام بگەيەنەيت؟

۱۴- لەبەرامبەر نەنجامدانى كارەكانت
بەشپەيەكى باشو لېتاتوۋانە سوپاسو پېزانين
۱۵- مەردەگىرەت لە لايەن بەرپەدەپەرە سەرۋك
كارەكەتەۋە كە مايە رېز بېت؟

۱۵- لە بەرامبەر كە مەكۇپپەيەكانت رەخمەت
ئاراستە دەرگىز، ئايا رەخمەكان بە شىۋازىكى
رېكۇ پېكۇ بەجىن؟

۱۶- ھەست بەخۇشى دەكەيت كاتىك داۋاي
ھەلسەنگەندىن رابوچوۋنى تۆ دەرگىز دەرپارەي
نەنجامدانى كارىك يان دەرگىزى بېپارەك؟

۱۷- تا ج رادەيەك بە راشكاۋى روۋبەرۋو
كىشەكانى دامەزراۋەكەت دەپتەۋە؟

۱۸- ئەمە شىۋىنەي كارەكەتتى تىسادا نەنجام
دەپت، ئايا فراۋانى روۋبەرەكەي پەكانى گەرماۋ
سەرچاۋى روۋناكى سەرچاۋى روۋناكىيەكەي
گونجاولن؟

۱۹- بە شىۋىمەكى گشتى ھەست بە
ئاسوۋدەپىو بەختەۋەرى دەكەيت لە كارەكەتدا؟

۲۰- بە بۆچوۋنى تۆ ئەم رابوچى پېكرەندو
ئاراستەكەندىن ئەمە پەرسىيارانە دەپتە ھۇي
باشتر كەندىن بەرەمە پېش بىردى باروۋۇخى
دامەزراۋەكە؟

جا ئەگەر ۋەلامى زۆرىيە ئەمە پەرسىيارانە
نەخىر بوو، كەۋاتە ھەرمەنپەرەكەت نارازىن لە
رەۋشى كارەكەيانو باروۋۇخى دامەزراۋەكەت.

بۇيە دەپت دانىبىتت بەمە ھەلەمە
كەمەكۇرتىيەنى كە لە نەنجامى ئەمە پەرسو
رابوچىكەندەۋە بۆت دەردەكەۋەن ھەلەمە
چارەسەر كەندىن كەمەكەندەۋە ئەمە خالە لاۋازانە
بىدە كە دەپتە كۆسپ لە بەردەم باشتر كەندىن
پېشكەۋەتنى دامەزراۋەكەت.

۱- ھەست بە لايەنگىرى دامەزراۋەكەت
دەكەيت؟
۲- تا چەند ئەمە بېرۋېچوۋون پېشپارانە
قېۋلا دەكەيت كە دەپتە ھۇي بەرەمە پېشچوۋونى
دامەزراۋەكەت؟
۳- ھەست بە پالپەشتى كەندىن دامەزراۋەكەت
دەكەيت بۇ ھېرۋونى شىۋازو داھىنانى نو؟
۴- پېشكەكەت بوۋەتە ھۇكارى گۇرەكەرى نو؟
لە خۇتدا كە بېتتە ھۇي زىاتر كەندىن شەرمەيە
لېتاتوۋىت لە كارەكەتدا؟
۵- ھەست دەكەيت كارەكەت بە گىرەكى
پېندەۋە نەنجام دەدەيت؟
۶- بەرپەدەپەرەكەت بەلەيەۋە گىرەكە كە نايە
لە كارەكەتدا خۇشچالەيت يان نا؟
۷- ئايا ھەرمەنپەرەكەت لېرەمە گىرەكە ھەرمەك
چۈن بەرەمە گىرەكە؟
۸- ئەمە پېتەرەنەي كە كارگىرەي بالا
دامەزراۋەكە دايەۋە لەبارەي جۈرۈ چۈنپەتتەۋە
پېتەرەي گونجاولن؟
۹- پېشكەكەرى ھاندانى باشت لى دەرگىز تا
زىاتر بەرپەسپارەيتى ھەلگىرەيت؟
۱۰- تا چەند پاداشت دەرگىز لەبەرامبەر
زىادكەندىن باشتر كەندىن رېزى بەرەمەھىنان؟
۱۱- بىرى مەكەكەت گونجاولە لەگەلە ئەمە
كارەي كە نەنجامى دەدەيت؟
۱۲- قورسو گرانى كارەكان بە پېنى
پېشپەيەكى لېتاتوۋىو لېپەرسراۋىتى بە شىۋىمەكى

۱۸- ئايا كەسانىك ھەن لە دەردەۋى
بازنەي بەمەلەكەت پېنە لات بۇ ۋەرگىرەيتى
نامۇزگارى؟

۱- بەللى ھەمەشە. ب- ھەندىچار. ج-
ھەرگىز يان زۆر كەم.

۱۹- ھېچ كات بىرى گىرەتە دەست يان
بەرزكەندەۋەي پەلە لە دەسەلاتدا خەۋى
تۇراندۇي؟

۱- بەللى. ب- نەخىر. ج- بىرم لى
نەمەردەۋە.

۲۰- لەگەل دەستەيەك لە ھارپىكانت
لە چىشتەخانەيەكە ئامادەن بۇ نانخواردن،
دەپنەيت خەمەتگوزارپەيەكانى دەرەكەكەن،
دەپتە مەۋى زىاتر لە كاتۇمىرەك چاۋمەي
بەكەيت، ھەلەپتەست چى دەپتە؟

۱- پېشپارە دەكەيت ھەمەۋەتەن شىۋىنەكە
جى بېللى ۋەمە نارەزىيەكە. ب- لە شىۋىنى
خۇت گەلەي دەكەيت پاشان لە ھارپىكانت
دەپرسىت دەپنەۋى چى بەكەن؟ ج- چاۋمەي
دەكەيت پېشپارەكە پېشكەش بىكرەت تۇش
لەگەل راي زۆرىنە بېت.

۲۱- ھېچ كام لە بۇنەيەكى خىزانى يان
ناھەنگى كۆكەندەۋەي ھارپى دېرەنەكانت
رېكەستەۋە؟

۱- بەللى زۆر چار. ب- تەنەيەكەچار. ج-
ھەرگىز.

۲۲- ھەست بەچى دەكەيت كاتىك
رەخمەيەكى تونلت ئاراستە دەرگىز؟

۱- ھەرگىز كارگەرى نېيە بەسەرمەۋە.
ب- ھەلەمە دەدەمە دىل تەنگە نەكەت، ئەگەرچى
ھەندىچار بېرەندەپەش دەكەت. ج- زۆر
ھەستپارە كارم تى دەكەت.

۲۳- كام لەمانە بە گىرەكەرىن
تايپەتەندىيە جىكەرەۋەكەنى رابەر
دادەپتە؟

۱- بەھەرى سەرگەدەپەتەي كەندىن. ب-
ھاندان. ج- ھەبۋونى ئەزمەۋون.

ئىستە ئەمە ژمارانە كۆ بەكەرمەۋە كە بە
دەستە ھىناۋە.

كۆي ژمارەۋە نەنجام:

۱- ۱۳ خەسلەتە سەرەكەيەكانت... لە
خۇت رازىتو چالاكەيت، بەلامە كەسپىكى بى
ئاۋاتەيت.

۲- ۲۲ خەسلەتە سەرەكەيەكانت... خاۋەنى
۳- ۲۳ خەسلەتە سەرەكەيەكانت... ئاۋاتە
ھەرمەھا ھەلسەفەيەنە بىر دەكەيتەۋە.

زۆرت ھەيە لېتاتوۋى لە رابەرەيتەي كەندىن
سوۋرەيت لەسەر ۋىستو خاۋستەكانتو تۋاناي
خۇگۇنجانەندە ھەيە.

سەرچاۋە:

www.maharty.com

مندالان و سى ھەنگاو بۇ چارەسەرى ناكۆكىيەكان

وھكو ئەۋدى پىمان بلىن بە ھەموو شىۋىمەك شەرو پىكىدادان قەدەغەيە، ياخود ناوو ناتۇردى گالتەجارپىيانە رىگەيان پىنادرىت، ھەروھە ياساكانى مالمەۋەمان بىردەخەنەۋە، لەۋانەش ئەۋ ياسايە رىگەمان پىنادات بەبىن لە دەرگەدانو رووخسەت وەرگرتن بچىنە ھىچ ژوورىك، ئەمە دەبىتە مايە ئەۋدى سنوورىك بۇ ناكۆكىيەكانمان دابىتو نىۋانمان ھىۋرىكەتەۋە.

سىيەم/ تۇ خۇت لە جىگەي كەسى بەرامبەر دابىن، بەلام ئايا ئەمە چۇن دەكرىت؟ لەمەودا كاتىك لەگەل ھەر يەككىدا ناكۆكىتان دەبىت، ھەموو شىتەك رابگەرە وەھا خەيال بىكە تۇ لە جىگەي كەسى بەرامبەرەيت، بەلن خۇت لە جىگەي ئەۋ دابىن خەيالى ئەۋە بىكە بە ھەمان ھەلوپىستى ئەۋدا تىدەپەرەيت، ئايا ھەلوپىستو ھەستى تۇ چى دەبىت؟ ھەروھە ئەۋپىش بە ھەمان شىۋە با خۇي لە جىگەي تۇ دابىتو ھەمان بىروخەيال بىكات، ئەمە يارمەتيدەرە بۇ تىگەپىشتى ناكۆكىيەكەو چارەسەركردنەكەي.

سەرچاۋە: گۇفارى (العربى الصغیر) ژمارە

۲۰۹ سالى

تر دووبارە نەبىتەۋە، ئەۋا پىۋىستە ئەم سى ھەنگاۋە گرنگە پەيرەۋ بىكەيت:

يەكەم/ دان بە خۇتدا بگەرە بە نارامبە، ئەمە گرنگىرىن نەبىيە، تاكو ناكۆكى دووبارە نەبىتەۋە، چونكە زۇر لە مندالان و مىرمنالان وادەكەن كە گرژىو توۋرەيى بەسەرياندا زالبىتو ئەۋان بەسەريدا زالبان، گریمان براكتە قسەپەكى پىگوتى كە تۇ بەدلت نەبىو، ئەۋپىش مەبەستى نەبىو ھەستەت بىرىندار بىكات. لەمبارەدا زالبوون بەسەر توۋرەيىو نارامگرتن و بەرمەنگاربوونەۋدى ھەلوپىستەكە بەشىۋازىكى جوان يارمەتى لاپەنى دوۋە دەدات ھەست بە ھەلەكەي بىكاتو بە خۇيدا بچىتەۋە، بەمەش ناكۆكىو ناخۇشى دروست نابىت.

دوۋەم/ ئەگەر پىۋىستەت پى ھەبوۋ داۋاي يارمەتى لە گەۋرەكان بىكە، بەراستى ئەمە كارىكى جوانە ئەگەر بتوانىن ھەر خۇمان ناكۆكىيەكانى خۇمان چارەسەرىكەين بەبى ئەۋدى پەنا بېيەنە بىر ئەۋانەي لە روۋى تەمەنەۋە لە ئىمە گەۋرەرتن، بەلام لەۋانەيە لەمچۇرە كارانەدا پەنايەردنە بىر گەۋرەكان سوۋدى ھەبىت، چونكە لەۋانەيە ئەۋان چەند ياسايەكەمان بە سەردا بىسەپىن، بۇ نمۇنە

ھاۋرپىيان ئايا دەزانىن بۇجى كىشەۋ ناكۆكىيەكانمان زياتر لەگەل خوشكو براپەكانمان داپە، ئەك لەگەل ھاۋرپىكانمان؟ ئەمە شىتەكى سىۋىتەيە، چونكە ئىمە رۇۋانە كاتىكى زياتر لەگەل ئەۋاندا بەسەردەيەيىو زياترىش لەگەلئاندا ھەست بە خۇشىو پىشۋودان دەكەين، ئەمانە دوۋ ھۇكارى سەرەكىن.

بابەتى كىشەۋ ناكۆكى لە نىۋان خوشكو بىرادا، كارىكى سىۋىتەيە ھەموۋمان پىيدا تىپەردەيىن، زۇرچار لەگەلئاندا دەكەۋىنە ناكۆكىو داۋى چەند خولەكەك پان چەند كاتىمىرىك ناشت دەبىنەۋە، ئەمە كارىكى نامۇ نىيە، بەلكو لە ھەموو مالىكىدا روۋدەدات، بەلام ئەمە ئەۋە ناگەيەنەيت كە رىگەمان پىدراۋە ناكۆك بىن و بەشىۋىمەكى بەردەۋام دووبارە بىكەينەۋە، ھەروھە بە شىتەكى ئاسايى بزانىن. ئەگەر ھەموو رۇۋىكە بەشىۋىمەكى بەردەۋام بىت، ئەۋا ئەم ناكۆكىيە دەبىتە سەرچاۋە دىگراىو ھەراسانكردى دايكو باۋكو براۋ خوشكەكانى تىرمان، كاتىكىش ناكۆكى نىۋانمان دەگاتە ئاستى شەروپىكىدادان، ئەمە كارىكى تەۋاۋ رەتكرامبە، ئىنجا لەگەل ھەر كەسىكدا بىت.

ئەگەر دەتەۋىت بە ھەمىشەيى ناكۆكى لەگەل خوشكو براكانت پان ھەر كەسىكى

م ریباز مەھەممەد صادق

کیشە و یریار

کیشە پەکی راستە قینە سەبارەت بە ھاورە کردن لە چینی وە!

پەکی مەن توشی فشاری دەروونی نەبوو،
وەک منیش مەسرفی رێگای نەکردوو
دەتوانیت بەنزمتر لە نرخێ مەن لە بازاردا
بەفرۆشی. ئاگادارم ئەو پێنج وەجە کالای
بۆ ھاتوو، مەن سێ جار ھەمان جۆر کالام
کریو، گەر ھەرسێ جارەکە خۆم فەحسەم
نەکردبە، بێگومان زەرەرم دەکرد، بەھۆی
خرابی بەرھەمەکەر، بەلام ئەو لێرە لەگەڵ
گەشتندا بۆ سلیمانی پەکەر ئەیفروشی بێ
فەحسو بەبێ ترس لە خرابی کالاکە.

نازانم نەپێیەکیە چییە؟ چۆن لەو کیشە
دەروونیە رزگارمان بێت؟ چۆن بتوانین
رێگاکان کورت بکەینەو بۆ بێسەر ئێشە بێن؟

سەفەریکی پەک مانگی چین بکەینەو،
ئەم حالەتە نەک ھەر مەن بەلکو چەندین
ھاویشە مەن پێوی دەتوانین، برادەرێکم
کاشی سیرامیکی کریوو لە شاری [پو]،
لە دوا گرێبەستەکی پارە لە کاتی خۆیدا
دابوو بە کۆمپانیای چینیەکی بەلام دوا
[٦٧] رۆژ کە بارەکی گەشتبوو [ھەولێر]،
دەریکەوتبوو کە [٢٠٪]ی کاشیەکی بە شکاوی
بارکراوە، لە کاتیکیدا خەلکی تریش ھەبە تا
ئێستا چینی نەدیو، بەلام ئاگادارم مامەڵە
لەگەڵ چینیەکاندا ھەبە پارەیان بۆ حەوالە
دەکات، دوا ئەو دەکاتە سلیمانی فەحسە
ماددەکان دەکات، زۆر دانیام لەوێ کە سەد

زۆربەیی بازارگانی ئێمە روو لە ولاتی
چین دەکەن بۆ ھێنانی کالای ھەست دەکەم
زۆر کیشە رووبەر وومان بۆتەو لەو ولاتەدا،
سەرەکی ترینیان دەست بپێنە ئێستا وام لێ
ھاتوو، ئەگەر خۆم کالاکان فەحسە نەکەم
ھەر خۆم تەسلیمی کۆمپانیای گواستەو
نەکەم و ئەزانم گەورەترین زەرەرم جاوێم،
ئەوان ساختەکارن لە جۆری ماددەکی لە
مەوعیدی وەرگرتن و لە ھەموو شتێک گەر
بۆیان بکری درێغی ناکەن، ئەتوانم بڵێم
[٩٠٪] ی ئەو بازارگانە ولاتی ئێمە کە
خۆیان کالای دەکەن گیرۆدە ئەوین، ئەویش
ماقوڵ نییە بۆکەینی کالایەکی کەم دیسانەو

چاره سهر:

ئەو تەۋەرانى باس تىگۈنلەر ئۆز
 كايىسى بىلەن ئۆزىگە تەۋە تەۋە
 كەلگەن بۇ سەۋەبىدە ئۆزىگە تەۋە
 زۆر جارى ئەك ھەر بىر زىيان بەلگە
 بە شەۋەقەتلىك بازىرىدە ئەو كەلگەن
 دېت، ھەر ۈك ئەو كەلگەن كەلگەن
 لە ئەۋرەپاۋە رەنجانى شەۋەقەتلىك
 پارە دىيەنلەردە بۇ كەلگەنلەر
 بارچە زەۋەبەك پان دىيەنلەر بۇ
 زۆر بەلەس تىدە دىيەنلەر چەنە
 زۆر زىيەنلەر بە نەرخى شەۋەقەتلىك
 شەۋەبە بىلەن بىرگە

هه‌مان ئەو سیناریۆیە ئیستا دووبارە دەبێتەوە، بە‌لام کەسە‌کانو ژمارە‌کانو فاکتەرە‌کانی گە‌شتن بە هه‌مان ئەو کۆتاییە جیاوازه، بە‌بۆ‌جوونی منیش هۆ‌کاری ته‌وزیف نه‌کردنی سه‌رمایه‌ی سه‌رمایه‌داران ده‌گه‌ڕێته‌وه بۆ لێ‌لی نی‌گا کردنی پیاوانی کارمان بۆ داهاتوو، نابێ ئە‌وه‌شمان بیر به‌جێت که زۆربه‌شیان کاری زۆر باشیان ئە‌نه‌جامداوه، به‌هۆ‌کی نووسینه‌که‌ت دیاره به‌ڕێ‌ژت که‌سی‌کی هه‌له‌سه‌رپاوی و خۆت کاره ئی‌جابیه‌کانیش ده‌بێت.

یەكەمجار كەنەم گۆشەیه مان دروست كرد،
 بۆ ناساندنی گۆشەكە نووسیم (بیرۆكە ی ئەم
 گۆشەیه لە گۆفاری -عالم الادارە- وەرگیراوە
 كە لە هەشتاكاندا پەخش دەكر، بەلام ئیستا
 بە دیکۆرتیکی كوردانەمۆد)، رنگە بەهۆی
 هەلەیه كی تەكنییەوه ئەو سەرفاتیە بڵاو
 نەكرابێتەوه، ئەو شیوازه بۆ میدیای كوردی
 لە وانەیە تازە بێت، بەلام بیرۆكەكە لەو
 سەرچامیە وەرگیراوە كە ئاماژەم بێكرد.

ئەو پەرسىيارەى كە بە پىزىزى كەردووتە
بۆ ئاشكەرابوونى نەپنى ئەو كەسەى كە
بەبى سەرنىشەو دەرەو كى كالاكەى دەگاتە
دەستى لە كوردستان، مەرج نىيە ئەو جۆرە
خاترجەم بىت كە تۆ باسى دەكەيت، بەلام
لەوانەيە پەكك لە خالەكانى سەركەوتنى
ئەو، شاردنەو دى خالە لاوازەكانى خۆى بىت.
بە نىسبەت ناراستى بەرامبەرەو ناسايە،
نەك تەنھا لەچىن بەلگە لە ھەر سوچكى
دونيادا كەسى فېلەز بەردە روت بىت، چونكە
فېل كەردن شتىكى نوئ نىيە، بۆ ئەورەو باش
پتويستە ھەمان ترس ھەبىت لە بەرامبەر، لە
كاتىكدا ئەگەر كۆمپانىيەكەى مەنە پىكراو
نەبىت، ھاورپىيەكەم باسى لەو ئەزمونەى
خوڭكەرد لەگەل پياوڭكى ئىتالىدا، ئىتالىيەكى
رېك پۆشرو نووسىنگەيەكى گەورەى لە
ئابارتومانىكى دەنۆمىدا ھەبوو، ئەم ھاورپىيەم
ويستبووى مەكىنەى ئايسكرىمى لى بگرېت،
مستەر جوليانۆ پىي وتبوو: كارگەيەكى نويم
ھەبە ئىستا لە كاردايە گەر دەتەوت بەچىن

سهری مه‌کینه‌کانی بکه‌ن، نه‌گهر به دلت بوو
پاره‌که بخمره سمر حساب‌ه‌کم له بانگو منیش
مه‌کینه‌کانت بۆ رموانه دمکه، پیکه‌وه چوو بوون
بۆ سه‌یری کارگه‌که، هاوړئ کوردکه نه‌وه‌ی
لای جولیا ندرکاندبوو که ماوه‌ی دوو سال له
نیټالیا کاری کردووو زمانی نیټالی دوزانیت، له
کارگه‌که جولیا به به‌رپو‌مبه‌ری کارگه‌کی وتبوو:
نه‌م هاوړپیدم هیناوه دپه‌و‌یت کارگه‌یه‌کی
ناسکریمی بۆ بکر، بۆ نه‌وه‌ی فکرپه‌کی هه‌بیت
له‌سهر نیشه‌که هیناومه نیره ببینی، له‌ماشه‌وه
وای پیشاندا بوو که خۆی خا‌و‌نی کارگه‌کیه‌وه
دپه‌و‌یت بیفرۆشئ! کوردکه‌ی خۆمان!

بەگشتى بۇ ئەمەس، گەسانەى خويان شەمەك
 ھاور دەگەن لە بازارەگانی دەردودە سەرنجیان
 بۇ چەند خالیک رادەگتشم:

۱- مەرج نىيە ئەۋەدى رىك پۇش بوو،
دەروونىشى رىك بىت، زۆر ئاسايىھ كە ئەو
پىاۋە سىپۇرتە بەپۇزدە، سىبەي گەۋەرتىن
ساختەكار بىت.

۲- بزئس گارت په کيکه لهو هوکارانه ی
که به هوپوه دمتوانیت به دوی راستیه گاندا
بجیت، بهم شیومه:

۱- سهرتا بۆ ناوی گۆمپانیاکه پتویسته
ساغکردنهوی تهواو بکهیت، ئایا ههیه یاخود
وههمی یه؟ ئایا له لایهن دهموتهوه رێپێراوه؟
یان تهنها لسهمر کارتو کهتهلوگ ناوی ههیه؟
باشترین ریگهش له ولاتی خۆتهوه
بالیۆز خانهیه، له ناو چینهوه دزگا
فهرمییهکانی تایبعت بهو یواریه، وهک
ژووهر بازرگانییهکان.

ب- ژماره‌ګانې په‌یوه‌ندۍ ګردن: مېه‌ست لۍ ته‌له‌فون و ټاکسو نیمه‌یلو ندرسه، پټیو‌سته ساغر‌تیه‌وه نایا ژماره‌ی ته‌له‌فونه‌ګه وه‌میه‌یه؟ یاخود راستیه‌و تاییه‌ته به کو‌مپانی‌ا‌که‌وه، له‌وانه‌یه ژماره ته‌له‌فونی مالۍ خو‌پانی له‌سر کار‌ته‌ګه‌ی دانابۍ، نایا ژماره ته‌له‌فونه‌ګه له‌ګه‌ل ندرسی نه‌و شاره‌دا یه‌کن که له کار‌ته‌ګه‌دا هه‌یه؟ هه‌روه‌ا پټیو‌سته ندرسی ته‌واو له‌سر کار‌ته‌ګه هه‌بیت به ژماره‌ی بی‌ناو کو‌ول‌نو ناوی ګه‌ره‌کو ناو‌چکه‌و پاشان شاره‌ګه، نه‌ک تمنا بی‌نوسۍ: (جهیل‌علی-دوبه‌ی- نی‌ماری‌تی په‌ګر‌تو‌وی عه‌رم‌ی).

ج- ئەو سائىتى بە گارى دىنى تايىمىتە بە
كۆمپانیا خۆى ياخود لە سائىتە خۆرپايەكانە،
ھەرچەندە چىنيىھەكان بە زۆرى سائىتە
خۆرپايەكان بە گاردىنن، بەلام كۆمپانىي
جەدى سائىتى تايىمىت بە خۆى ھەيە.

۲- نهو نرخه‌ی گهسی ساخته‌کار دمیدات زۆر جیاوازه له نرخه‌ی راسته‌قینه، بۆ نمونه جیاوازییه‌که زیاتر بێت له ۴۰٪، نهوه به زۆری ساخته‌یه، چونکه مومکین نییه به

هه‌مان مادده‌ی خاوه‌، هه‌مان به‌ره‌م به‌لام
نرخێکی به‌و جوۆره‌ که‌م هه‌بێت بۆ کالاکه‌.

۴- مهرجهگانی پاردانو و مهرگرینی گالاش
ناپاسته و خو راستو دروستی مامه له کمت بۆ
دەردەخەن، کەسی بەرامبەر گەر نییەتی
پاک بێت، ناتوانیت بە شێتووی (L/C) پاره
وهربرگرت، ئەو هەوڵ ئەدات پێش بارکردنی
کالا کە پاره‌ی خو‌ی وهربرگرت.

۵- ئەو ھېرۇۋۇرمى يۇ گرىپەست نامادە
دەكرىت، پېۋىستە زۇر زانىارى وردى تىدا
بىت سەبارت بە جۇرۇ كىشۇ شىۋود ھەر
پىۋانەپەكى زانىستى كە بەسەر گالاكەدا
بېجەسپ، ژمارى داۋاگرا، كىشى گىشتى،
قەبارى گىشتى، ژمارە لە ھەر كارتۇنىكدا
نەگەر كارتۇن بوو- جۈنەتە پارەدەرگرتن
نايا بە كاشە يان بەشىۋى (L/C) ئەو
كۇمپانىيانەى كە بەشىۋى دروست مامەلە
دەكەن، بە جۇرىك روۋنى دەكەنەۋە كە ھىچ
پرسىارىكى جەۋھەرى لای كرىار نامىنىت
لەسەر گرىپەستەكە، بەردىيەك يۋار دەدات بە
كرىار كە يۇ نمونە لە ماۋى (۱۰) رۇژدا لە ۋاى
نامادەبۋونى گالاكەۋە كرىاركە دەتۋانىت خۇى
بېجىت بۇ پىشكىنى بەرھەمەكە پىش باركرن،
گەر لەو ماۋە دىارىكرۋەدا كرىار نامادە نەبۋو
بۇ پىشكىن ئەۋا رۇژانە كرىيەك دەخرىتە
سەر گالاكە كە لە كۇگای كۇمپانىيەكەدەپە،
تاۋەكو كرىار بە زووترىن كات پىشكىنەكەى
نەنجام بدات، ياخود رەزامەندى نىشان بدات
بۇ باركرندى گالاكە بەپى پىشكىن؛

لەم چەند سەرئەجەوێ ئه‌توانم وه‌لامی
ئەوێت بدهم که جوری ئه‌و کۆمپانیایه‌ی
به‌ریزت مامه‌له‌ی له‌گه‌ڵ رێک ده‌خه‌یت راده‌ی
خاتر جه‌می تۆ دهم‌ده‌خات، له‌ ئه‌نجامی به
دواداچووندا بۆم دهم‌که‌وتوو ئه‌و بازرگانانه‌ی
ئێمه‌ که ده‌چنه‌ ولاتی چین زۆریه‌یان مامه‌له‌
له‌گه‌ڵ خه‌لکی بازاردا ده‌که‌ن نه‌ک له‌گه‌ڵ
کۆمپانیا به‌ره‌مه‌یه‌ینه‌که‌، ئه‌مه‌ش جۆریکه‌
له‌ موچاره‌فه‌و له‌ ئه‌نجامدا زهره‌ری ئێ
ده‌که‌وێته‌وه‌، له‌ لایه‌کی ترمه‌و مامه‌له‌ی گرێو
گرێبه‌ستمان له‌گه‌ڵ کۆمپانیاکانی دهم‌وه‌دا
زۆر نا‌ریکه‌، له‌ راستیدا پتویسته‌ ئه‌وان له
رێگی بانکه‌وه‌ هه‌وا له‌ به‌که‌و کۆبییه‌کی
گرێبه‌سته‌که‌ بده‌ن بانک، نه‌ک هه‌وا له‌ بکات
بۆ نووسینه‌یه‌کی هه‌وا له‌ کردن له‌ چینو
ئهوانی‌ش به‌بێ هیچ زانیاریه‌ک به‌خه‌نه‌ سه‌ر
ه‌یسا‌بی بابا چینه‌که‌، چهن‌دین خالی سلی
تری‌ش هه‌یه‌ که له‌ دوو تو‌ی ئه‌م به‌ره‌یه‌داو
هه‌و خه‌راپیه‌ یاس نا‌گریت،

نه گمر و دلامه گمر پر به پستی
پرسپارمه کی به پرتنه نهوا زور خوشحالم،
نه گمریش هیشتا تاریکی همیه له و دلامه گمر
نهوا دمرگا والایه بۆ هر پرسپاریکی تر.

بواره‌کانی زانینی بازارسازی

هاژە شیروانی

بەشی پینجەم

زانینی تایبەتمەندی ئەدای هونەری و تایبەتمەندی کالۆ خزمەتی پیشبینی گراو هەبوو و لە لای خۆیەو زانینی دەستنیشان کردنی بەرھەم دەگرتەو، لە پێناو دوورکەوتنەو و لە هەر پروپاگەندەیکە هەلە، بە جۆرێک بەرھەم پیکدیت لە تایبەتمەندی سوود و لە کاتی خستەرووی بۆ کرپار پێویستە باسیان لێوە بکەیت بە مەبەستی هاندانی کرپار بۆ کرپنی، بەلام تایبەتمەندی بریتییە لە ھەبارو رەنگو کاریگەری و دیزاین و لەوانەیە کاتژمیری کارکردن یا خزمەتیش بگرتەو، بەلام سوودەکانی بریتییە لە وەلامدانەو و پرسیارەکانی کرپار، چ سوودێک لەم بەرھەمە دەبینم.

بە شێوەیەک گشتی ھەر ریکخراوێک کە پێویستە زانیاری تەواوی ھەبێت لە سەر ئەو بەرھەمی دەھێت بەم شێوەیە خوارەو:

۱- وەسفێکی تێروتەسەل لەسەر بەرھەمی ریکخراو (لە روانینی کرپار)، لێرەدا ریکخراو کار دەکات بۆ دانانی زانیاری لە سەر ناسینەو و دیاریکراوی بەرھەمی ریکخراو، ریکخراو پێویستی بە تێگەشتنی توانای بەرھەمەکانی ھەبە لەسەر پەرکەندەو و پێداویستییەکانی کرپاران، یان ئەو ناسینەو و پەڕی کە بەرھەمی ریکابەری نییەتی، یان ئەو ھۆناغە کە بەرھەمەکە پێدا

وەک پیکھاتن لەسەر کرپنی ریکخراوێک بە تەواوی. ریکخراوەکانیش لەم سەردەمەدا درکیان بەو کردوو کە کرپار پێشبینی لەو زياتر لە بەرھەم دەکات کە پێداویستییە سەرھەمەکانی پەردەکاتەو.

بۆ سەرکەوتنی بەرھەم باوکی کارگێری بە بازارخستن (Kotler) دوو پاتی پێویستی بوون و بە ھەند وەرگرتنی ھەر پینج ناستەکە لە کاتی پلان دانان رەچاوی بکەیت:

۱- تیشک خستە سەر سوودی ناوەکی کە بەرھەمەکە لە پێناو دەکەیت.

۲- دەرخستنی سوودی ناوەکی لە بەرھەمە سەرھەمەکە.

۳- ھەلسان بە نامادەکردنی بەرھەمی پیشبینی گراو ئەمەش لە رێگای کۆمەڵێک تایبەتمەندی کە کرپار پێشبینی دۆزینەو و دەکات لەو بەرھەمەو گونجانی لەگەڵ پێداویستییەکانی ئەو.

۴- پێویستە ئەو بەرھەمە بە شێوەیک نامادەبکەیت کە سوودێک و خزمەتێکی زیاتر بێخەشیت و جیا بکەیتەو لەو کە ریکابەرەکان پێشکەشی دەکەن.

۵- پێشکەش کردنی بەرھەمی دەستکەوتوو، کە ھەموو زیادەکارییەکو شێوەکارییەک دەگرتە خۆی کە لە رێگایەو بە شێوە کۆتاییەکە دەرەچیت. بەلام ھەرچی زانینی بەرھەمە، ئەو

دووھەم: زانیاری بەرھەم Product Knowledge

بەرھەم بە خۆینی ژيان دادەنرێت، کە پارێزگاری لە سەر مانەو و نوێبوونەو و ریکخراوەکان دەکات، بە گوزارشکردن لەسەر توانای بەرھەمداری و بە بازارخستن و داھێنان، ئەمەش وادەکات کە بەرھەم زۆرتەین شت بێت کە بەرھەم بھێنرێت، چونکە بەستراوتەو بە ئەرکیکی تر کە گرنگیەکە کەمتر نییە لەسەر توانای بەرھەم ھێنانی، ھەریۆیە بەرھەم لە ژيانی ریکخراو نوێیەکان بە پڕۆسەیکە فراوان و ئالۆز دادەنرێت ھەر لە سەرھاتی پڕۆسە کە پەڕان بە دواي نايدیا نوێیەکە بۆ بەرھەمی نوێ و دیزاینی شێوەکەو تایبەتمەندی و مۆدیلی یەکەمی تاقیکراو و تاوەکو بەرھەم ھێنان و ناردنە بازارو بە دواچوونی پەرەپێدانی لە سورێ ژيانی لەم بازاردا و تا داڕمان و دەرچوونی لەم بازاردا و شوێن گرتنەو و بە بەرھەمیکی تر.

لێرەدا دەتوانین پێناسە بەرھەم بکەین بەو کە زاراوەیکە گوزارش دەکات لە کالۆ، خزمەت، نايدیا، کە لە رێگایەو دەتوانرێت پێداویست و ئارەزوویەک پەڕکاتەو و دەتوانرێت بە ئالۆگۆر پێشکەش بکەیت، بەرھەمیش کۆمەڵێک بەھایە کە دەتوانرێت پێشکەشی کرپارەکانی بکەیت و وا دەبێت کە بەرھەم شتیکی سادە بێنراو بێت، وەکو بەستەنی یاشتییکی تری ئالۆزو نەبێنراو

ياساكانى فروشتى

و: ئەمىر ئەحمەد عبدالقادر

گرفتەكانى كپىران.

ياسا ۵/

رازيبوون: رازيبوون لە فروشتىن بريتتە
لە ھەولەدانى سەلماندى ئەوەى كە بەھای
بەرھەمەكە زياترە لەو نرخەى بۆى ديارىكرائە.
ھەميشە كپىران لە ھەولەدان بۆ
دۆزىنەھەى رىگەچارەك بۆ زۆرتىن ژمارەى
پىداويستىيەكانيانو بە ھەرزانتىن نەرخ،
كپىران ھەست بە شادومانى دەكەن كاتىك
دەزان كەسانى تە تەوانىيانە رىگەچارەى جۆرى
بدۆزىنەھەى بۆ كىشەكان، ئەو بە پائىن پىو دەنيت
بەرھەم خەمەتگوزارىيەكان پەسەند بکەن.

ياسا ۶/

ئارامىو ناسايش: گرتگرتىن پىداويستىيەكانى
مرۆف، دەستەبەرگرتىن ناسايشى كەسىتىو
دارايىو سۆزدارىيە.

فروشتىارە جالاگە ناودارەكان راستەوخۆ لە
دەروازەى پىويستى كپىر بە ناسايش دەچنە
ژورە، بە ھىنانەدى ئارامىو دلتايوون لىي،
كپىر ھەست دەكات مەترسىيەكان زۆرەكەتر
بوونەتەھەى ئەگەر مامەلەت لەگەلدا يكات، ئەوھ
پالەنەرىكى بە ھىزە بۆ مامەلەكردنى زياتر.

ياسا ۷/

خۆ خستە مەترسىيەھە: ھەميشە ھەرچۆرەك
لە جۆرەكانى وھەرھىنان مەترسى ھەبە.

ھەرگىز ناتوانيت لە مەترسىيەكانى ژيان خۆ
بەدوور بگرت، فروشتىارە زرنەكان ئەم راستىيە
باش دەزان، ھەميشە بەرھەمەكانيان وا دادەنن
كە بەرھەمەكى كەمەتر مەترسىدارە، ئەوان ھەموو
كارىك دەكەن لە تەوانايدا بىت بۆ كەمەكردنەھەى
جەمكى خۆ خستە مەترسىيەھە (بە بىرورەى
كپىراو راستەوخۆ ھەى لەگەل دەكەن سەبارەت
بە مەترسىيەكانى، لە ئەنجامدانى ھەلەمەك
لە ئەنجامى بپىرارى كپىر. لە كاتى پىروسى
فروشتەكە سەپرى ھەموو شتەك دەكرىت لە
گۆشەى كەمەكردنەھەى پان زىادەكردنى مەترسى لە
پىروسى فروشتىن، فروشتىارە زىرەكەكان كار بۆ
ئەو دەكەن بە تەواوى لىي تىدەكەن، ھەرگارىك
پىي ھەلەمەستىن ئامانجى پىدانى نىشانەيەكە بۆ
كپىر كە ھەموو مەترسىيەكان لەبەرچاو گىراونو
ھەموارگراون بۆ ئەوھەى لە سنورى پىودانگەكانى
ئارامىو ناسايش دابن.

گۆھارى: عالم الابداع/ژمارە (۲۰) ۲۰۰۷

ياسا ۸/

فروشتىن: لە جىھانى نىش و كاردا ھىچ شتەك
روونادات، تەمنا ئەگەر كەسەك شتەك بە كەسەكى
تە بفرۆشەت.

كارى پىويستىو زىندوو بۆ بازىرگانىو
كاروبارەكان بريتتە لە تەواوكردىن پىروسى
فروشتىن، ئەم كارەش پىويستى بە ھاندانى
كپىرەكان ھەبە بۆ پىشكەشكردىن داخوازى
كپىر. بەلام زۆرىنەى پىاوە فروشتىارەكان دەرپۆن
بەرلەھەى دەرھەتى راستەقىنە بە كپىرارى
پىشنىارەكارو بەدەن بۆ ئەوھەى بە كپىرەكە رازى
بىت. بە كورتى بۆ ئەوھەى بىتوانى بفرۆشەى،
پىويستە داخوازى فروشتىن ئاراستەى كپىرەكان
بکەيت.

ياسا ۹/

بپىراردان: رادەى سوربوونو بپىراردان رۆژەى
سەرگەوتەت لە بواری فروشتىن ديارى دەكات.
لە بواری فروشتەكان رادەى سەرگەوتەن كە
بە شىوھەكى مەزەن پىي دەگەى دەكەوتە سەر
بپروبووچوونەكانى ناوخۆى زياتر لە ھاكتەرە
دەرگەيەكانى تە. بۆنەھەى بپى بە باشترىن
دەستەھاتى زياتر دەست بکەوتە، ئەو ياسايە
لە بەرچاو بگەرە واز لەو جەمەكى پىشپىنە
رەشپىنانە بپنەھەى بە ھەموو سۆزو خۆشەويستىت
پىشوازی لە كارەمەت بکە.

ياسا ۱۰/

پىداويستىيەكان: ھەموو بپىرارىكى كپىر
ئامانجى دابىنكردىن پىداويستىيەكە پاخود
ھىنانەدى ئامانجىكە، ھەتاوگە زانىيارىت دەربارەى
پىداويستىيە راستەقىنەكانى كپىران زياتر بىت،
ئەوا زياتر دەرھەتى دابىنەتى دابىنەى بەرھەم
خەمەتگوزارىيەكانىت لە بەرھەمىيان تىيگەى،
وگە باشترىن رىگەچارە كە بەدوايدا دەگەپن.
فروشتىارە ناودارەكان بە زۆرى بە ناگەو ھۆشيارن
لە مەر پىداويستىيەكانى كپىران.

ياسا ۱۱/

كىشەكان: بەرھەم خەمەتگوزارىيەكان وگەو
چارەسەرىكى ديارىكرائو سەپر بکپن بۆ خودى
كىشەو گرفتەكان.

كپىران بەرھەمەك دەكرن، چونكە پىيان
وايە گرفتەكانيان چارەسەر دەكات، ئەم لەبەر
خودى بەرھەمەكە خۆى، بۆيە فروشتىارە زۆر
جالەكەكان زياتر پىشپىنەى بە پىشكەشكردىن
بەرھەمەكانيان وگەو رىگە چارەمەك بۆ كىشەو

تەپەر دەپىت (بە واتاى قۇناغى نايدە، يا
قۇناغى دىزايىن..... ھتە).

۲- زانىارى سەبارەت بە سورى ژيانى
بەرھەم، پىويستە لەسەر رىكخراو كە دلتا
بى لە دانانى زانىارى سەبارەت بە بارى
بەرھەمەكەى لە سورى ژيانىو سەرھەرى ھەر
ھاكتەرىكى تە كە گارىگەرى دەپىت لە سەر
سورى ژيانى لە داھاتوودا.

۳- جالاكى گەپان و پەرەپىدان: ھەر
پىروسيەكى ناوخۆى، پان جالاكى داھاتووى
تايبەت بە پەرەپىدانى بەرھەمە نوپىيەكان
دەگرتەھە، پەو واتايەى كە پىويستە رىكخراو
ئەمانەى خوارەو دابىن بکات:-

* زانىنى پىداويستىو باشترىن
تايبەتەندى كپىراو ھەلەسەكەوتى.

* زانىنى دەرھەتى بازار.

* زانىنى تايبەتەندى بەرھەمەكان.

* زانىنى چۆنىيەتى بەكارھىنانى

بەرھەم.

* زانىنى جۆرى بەرھەم.

گرنگى زانىنى بەرھەم/

دەتوانىن نامازە بە گرنگى زانىنى بەرھەم
بکەن جا چ سەبارەت بە رىكخراو يا كپىر
بىت لە رىگەى ئەم خالانەى خوارەو:-

۱- زانىنى بەرھەم وگەو بازەنەيەكى
سەرگەيە لە گەپشتن بە پىروسى پەيوەندى
نىوان كپىراو رىكخراو، بە واتايەكى تە
پىويست بە پەيوەندى ناكات لە نىوان ئەم
دوو لايەنە بەبى بوونى شتەك كە كپىر لە
ھەولەى بە دەست ھىنانىيەتى، يا رىكخراو
دەتوانى پىشكەشى بکات.

۲- گرنگى دان بەم بازەنە سەرگەيە
(زانىنى بەرھەم): لە لايەن كپىر يا رىكخراو
بە بىگومان بەشدارى دەكات لە زىاد كرىن
شۆين و پىگەى رىكخراو لە بازار، لە دوايدا
دەستخستى ھازانچ وا دەكات كە بەرھەم
بىت لە كاركرەن.

۳- زانىنى بەرھەم بەشدارى دەكات
بە ناستىكى گەورە لە بنیاتنانى بواری
پەرەپىدانى كۆمەلەيەتى لە لايەنەكان،
ئەمەش بە مەمانە كرىنە سەر ئەوھەى كە
نوپىو ئاسانكارى لە پىروسى بەكارھىنان
دەكات يا سوودمەندىبون بە شىوھەكى
باشتر، ھەر بۆ ئەوونە بە كارھىنانى چىشت
لەنەرى كارمەيى يا غازى لە برى دار يا ئەوت
لە كاتى ئامادەكردىن خوارەو... ھتە.

۴- زانىنى بەرھەم پىشەروى پىداويستى
مرۆف دەكاتو پىر دەكاتەھە لە رىگەى
بەرھەم ھىنانى ئەو شتانەى كە پىويستىيەتى،
نايا بەم شىوھە گرنگى زانىنى بەرھەم
دەردەگەوتە كە ھەر پىداويستىيەكى نوپى
كپىران پەردەكاتەھە.

كچان و كوران له نيوان نازار و ناواندا

ژيان گوراوه و زهمانى زوو به سهرچوو! ۲/۱

ههيت به سهر نهوهكانمانهوه!!

نهرمۆ له كيشومرێكهوه بۆ كيشومرێك خواردن و خواردنهوه به گهرمى دهگوازيتهوه، نههرمۆ دهتوانى له مالى خۆتا دابنیشىو بابۆلهى كىناكى و پىترزاي نههرمىكى عافيت بكهيت!

كاتيك ئيمه سهرقالى دنياو پهيداكردى پارهيى و پيشبريكمانه له خانووى بهرزو ئۆتۆمبىلى مۆدىل نوێداو نهوهكانمان ههرامۆش كردوو، به منداالى تاكه مامۆستايان (نهفلام كارتۆن بێت) و به ههرزهكارىش فيلمى توركى و نههرمىكى هيندى، مافى ئهوهمان نيه، گلهيان لى بكهين، كاتيك خۆمان بووینه مایه سهرلێشيوایان!

نهگهر ئیستا له برى دیوهخان و مزگهوت روو بکهنه هومارخانهو بارهكان، نابیت چاومرپی زانست و ماریفته و مامهلهى باشیان لى بکهين!!

نهگهر پهروهرد لای ئيمه تهنها دابنکردنى چيگا و ريگا و جلويهريگو خۆراك بێت! نابیت نيگهران بين كاتيك دهبينين نهوهكانمان نهلزو بى ژيان نازان!!

دنيا گۆراوه لهگهڵ خۆشيدا زۆرێك له سيستمهكانى ژيانيش گۆرپوه، كاتيك ئيمه له دهرهوى سنورى بازنهى ئهوه گۆران و پيشكهوتنهين، تهنها لايهنه خرابهكانيمان دهست دهكهوت، ئهم گۆراوه ههموو جيهانى داگرتوو بهلام بۆچى بهسهر ئيمهده به خراب شكاوتهوه! پرسيارپكهو وهلامهكهى دوادهخهين بۆ ژماره داهاوتوو، ههموو خويتهريكيش مافى ئهوهى ههيه بۆ ليكۆلینهوه له پرسياره به نووسين بهشدارى بکاتو بۆ ئيمهيلي سهرنووسهري رهوانه بکات.

جاران زۆربهى شتهكان سنوردرو ديارى كراو بوون، ههر كهسهو له كونجى قهناعتدا خۆى به كاريكهوه خهريك كرديو، كه ژيان و گوزهرانى دابين دهکرد.

ئيتىر جهزى دۆزينهوهو گهرانو پشكنينو گۆرانو دنيا بينين به دهگمهن ههستى پى دهكر! بۆ نموونه تا ئهم سالانهى دواى زۆربهى لاوانى ئهم ولاته به شارهكانى كوردستان ناشنا نهبوون، نهگهر بۆ خويندن يا كاريكى زۆر پتيويست نهبوو لاويكى خهلكى سلىمانى ههولير يا دهوكى نهدهدى، وه به پيچهوانهشوه!

بهلام ئیستا ژيان وايكردوو، دهيان ولاتى جيهانى تهى دهكاتو سهر به ههزار كونا دهكات!

سروشى ژيانيش وههايه لهگهڵ پيشكهوتنى ژياندا مرۆف داواكارييهكانى زياد دهگهنو داواى زياتر دهكاتو به شتهكۆنهكان چيدى رازى نابيتو شتى نووى دهويت، جهزو نارمزهوهكانى زياد دهبينو بهرامبهر بهوش ماندوو بوونو سهرئيشهش زياد دهكات!

نهرمۆ جيهان زۆر بچووك بۆتهوهو خهريكه له گونديش بچوكتى دهبيتتهوهو دهبيتته نيمچه ديوهخانك كه تيايدا جهندين بيووپاي جياوازو شتومهكى سهپروسههمهري تيدا نايش دهكرت!

جاران نهگهر سهرچاوى ههوالو رۆشنبريى سياسهتو معريفهت تهنها راديو، يا جهند كتيپيكو به دهگمهنيش ههنديجار رۆژنامهيك بوايه!

نهرمۆ ههزاران كهنالى تهلهفزيونىو راديويىو سهدان رۆژنامهو بلاوكرادهو ههزاران سايتى ئينتهرنيت، كه له تواناي كهسدا نيهيه دهستى بهسهردا بگريئو نهيهليت كاريگهري

زۆرجار گويمان لى دهبيت كه باوكو دايكى ئهم زهمانه گلهيى له كۆرو كچهكانيان دهگهن، كاتيك بهراوردیان دهگهن لهگهڵ زهمانى خۆياندا، ههست به جياوازييهكى زۆر دهگهن! بۆ نموونه دهلين: جارن مندالان زيتىر گوپرايهلى دايكوباوك بوونو له مهجليسى پياواندا دانهيشتنو له راپهراندنى كارو نهركهكانياندا چالاكتىر بوونو كه تهكليف ترو كهم گرفت بوونو ئهوه ههموو سهر ئيشهيهى ئيستان نهبوو، وپراى گازندهى زۆر.

له وهلامى ئهوه ههموو گازندهشدا ههلبهت به ههموو دايكانو باوكان دهلين: كه ئيوه باسى زهمانى زوو دهگهن نهك ئيستا، چونكه ئيستا ههموو شتهكان گۆران، نهگهر له ههر كام له بوارهكانى ژياندا بهراوردپك بكهين، دهبينين كه جياوازييهكى زۆر ههيهو دهكرت له ههموو ئهوه بوارانهشدا كۆمهليك گازندهو گلهيى زۆرمان ههبيت.

سهبارت به ژيانى ههرزهكاران، چ كورانو چ كچان، ئهوه كات ژيان زۆر سادهو ناسان بوو، پتيويستيهكانى ژيان، داواكارييهكانى ئيوه، ههرهشه و مهترسييهكان زۆر كهمتر بوون، پهيوهنديهكان، كاريگهري رۆشنبرييه جوړبهجوړهكان، رۆليكى ئهوتويان نهبوو، جارن كوران له تهمهنى ميژد منداليدا تهنها ئهوهنده بهس بوو بۆ پيئهلدانيان كه نيشكهرو به ماريفتهو دهتوانن ميوان بهرئ بكهو پيشوازيى لى بكهو له مهجليسدا دهمه تهه بكن، كچانيش دهتوانن هاوكارى دايكان بكهو كاروبارى ناوماال راپهرين! دانيشتنى ههرزهكاران له كۆرو مهجليسى گهورهكانيشدا بهس بوو بۆ فېرېوونى دايو نهريتو پئو رهسمى كۆمهلگا و فېرېوونى كۆمهليك ناكارو ههلسوكهوت.

پېئىنە دەم، ئەوانىش بە چاۋى پىر لە ئىسرىنە ۋە بەرەم گۈندەكە بەرپىكە ۋەتن! ئىستا كە داھىيانە پىزىشكىيەكان بوونيان ھەيە، دىتوانىن بىلەن ئەو نەخۇشيانە بەشپۈدەيەكى زۆر باش بىنەپىر كراۋن. بەلام ئەۋدى جىگەي سەمەرىچە تىرپامانە لە داھىيانى يەكەم سەمەمەي پىزىشكىدا ئەۋدەيە بۆجى كچىكى ئەۋرۈپى رىگەي ئەدا پىزىشكەكە دەست بىدات لەسەر دلى؟ بىگومان كىتورى ئەو كات تەننەمەت لە ئەۋرۈپاش بەو شپۈدەيە بوۋە رىگە ئەدراۋە كەسكى بىگانە دەست بىدات لە شۈپنە ھەستىيارەكانى، كە جگە لە تەنھا كەسكى كەسانى دىكە مافى ئەۋدىان نىيە دەست لەو شۈپنە بىدەن! لەۋانەيە تۆى نازىز ئەۋە بە خەيالىتدا بىت كە ئەو روۋداۋە پىش ئەۋدە سى سال لەمەۋبەر بوۋە ئىستا دۇنيا دۇنيە پىشكەۋتەنە سەردەمى تەكەنەلۇزىيەۋە عەقەلەكان گۆرانى زۆريان بەسەردا ھاتوۋە، ئىمەش دەللىن زۆر راستە زەمان ھەزاران گۆرانى بەسەردا ھاتوۋە كە پىۋىست بە باسكردن ناكاتو ھەموۋان بە چاۋى خۇمان ئەو راستىيە دەبىنن، بەلام دەبىت ئەۋە بزانن كە ھەندىك ياساۋ رىسا ھەيە چەسپاۋو نەگۆرن، ھەر لە سەرمەيە ژيانى ئادەمىزادەۋە تا دوا مەۋف كە دىتە نىۋ ژىن، بۆ نمۇنە ھىچ كام لە مەۋفەكان لە ھەر سەردەمىكىدا بژىن قىۋلى ئەۋە ناكەن ھاسەرمەكانىيان ناپاكىيان بەرامبەر بىكەن، نە ئافەت لە پىۋى قىۋل دەكات، نە پىۋىش لە ئافەت قىۋل دەكات! ئەمەش راستىيەكە كەس ناتوانى نكولى لى بىكات، ياخود دەست لىدان و پىشكىنى شۈپنە ھەستىيارەكانى ئافەت كارىكى نەخۋازراۋە پەيۋەندى بە پىشكەۋتەنە تەكەنەلۇزىيەۋە نىيە، ئەۋدى سەرنىجى راكپاش لە داھىيانى يەكەم سەمەمەي پىزىشكىدا ئەۋدەيە كە جىگەي داخە ئافەتەنى ۋالنى ئىمە بۆ ھەندىك نەخۇشى زۆر تاپەت بە خۇيان دەچنە لى پىزىشكىكى پىۋا پىشكىنىيان بۆ ئەنجامبىدات، لە كاتىكىدا روۋيان نايات ئەو شۈپنە ھەستىيارە نىشانى ئافەتەنىش بىدەن نەك پىۋان! لەگەل ئەۋەشدا بە دىيان پىزىشكى ئافەتەنى ئاۋدار ھەيە كە پىسپۆرن لەو بۋارەدا، خۆ ئەگەر لەو بۋارەدا پىزىشكى ئافەتەن نەبۋايە رەنگە پاساۋىكىيان ھەبۋايە بۆ چوونيان بۆ لى پىزىشكى پىۋان، ياخود ئەگەر نەخۇشىيەكەيان نەخۇشىيەكى ئاسايى بىتو ۋەكو خۇيان دەللىن نەخۇشى ژانە نەبىت، رەنگە كارىكى ئاسايى بىت، بەلام بۆ نەخۇشىيە تاپەتەكانى ژان پىۋىست ناكات خوشكان لە ژىر ھىچ جۆرە پاساۋىكىدا عىادەي پىزىشكە پىۋاۋەكان قەرمەبەلغ بىكەن!

داھىيانى يەكەم سەمەمەي پىزىشكى

بەرزان ئەبۇبەكرە شىپىد

پىكەۋە بەراۋردىك بىكەن لەگەل زۆرنا تەنھا نىۋەدە لەمەۋبەر ئەو كات بۇمان دەردەكەۋىت كە مەۋفەيەتە بەگىشتى كورد بە تاپەتەنى لە سەردەمەنىك كە پىزىشكە داھىيانە پىزىشكىيەكان بوونيان بەو شپۈدەيە ئىستا نەبۋە، چۆن بوۋنەتە قوربانى ساكارترىن نەخۇشى رۇۋانە بە ھەزاران مەۋف بە ھۆى نەخۇشىيەكى زۆر سادەۋە گىيانىيان لە دەستداۋە، لەۋانە (سورپىزە، كۆكەمەشە، ئاۋە، ھتە، تەننەمەت رىخۆلە كۆپەش)، بۆ بىرەھىيانەۋى خۇمان جەزەدەكەم باس لە نمۇنەيەكى بچوك بىكەم، رەدىن سىپىيەك ئەم روۋداۋە بۆ گىرپامەۋە وتى؛ (لە سالەكانى پەنجادا كە ئەو كات مەن مەندال بووم نەخۇشىيەك روۋىكەردە گۈندەكەمان، پىيان دەگوت سورپىزە، لە ناۋ خەلكى گۈندا ۋاباۋ بوۋ دەيانگوت: -سورپىزە بىنەزە!- ۋاتە ھەر مەندالىك توۋشى سورپىزە دەبۋو ئاكەمەكەي بە مەرگى كۆتايى دەمەت، زامەيەكى بەرچاۋ لە مەندالانى گۈند ئەو نەخۇشىيەكان گرتو بەو ھۆيەۋە گىيانىيان لە دەستدا، ئەو لە دىرژەي قەسەكانىدا وتى؛ لەو كاتەدا بەشكىك لە پىۋانى گۈند بۆ ئالۋىر كىردن روۋيان كىردىۋە شار، كاتىك گەپانەۋە چەند كىلۋەمەترىك لە دوۋرى گۈندەكە چاۋيان بە مەن كەۋت، ئەۋان زىاتەر لە مانگىك بوۋ رۋىشتىۋون، خۆ ئەو كات تەلەفۇن ئىنتەرنىت ۋەتەن بوونيان نەبۋو، تا لەو رىگەيەۋە رۇۋانە ھەۋالى مەلەۋدىيانو گۈندەكەيان بزانن، بۆيە زۆر بە پەروەشەۋە ھەۋالىيان لە مەن پەرسىۋ وتىان: دەنگوباسى نىۋگۈند چىيە؟ مەنىش ۋەكو ۋەم ئەو كات مەندال بووم، نەمەدزەنى ھەۋالى ناخۇش چەند جەرگىرۋ بە ئازارەۋە بەرامبەر چۆن دەھەزىنى، بۆيە زۆر بە سادەيى ۋەم: تۆ فىلان دوۋ مەندالت مەردو تۋش مەندالىكو... بەۋشۈمەيە، كە ۋەمەزەم كەسىان نەبۋو لەو كۆمەلە ھەۋالى مەرگى يەكەك لە مەندالەكانى

لەسالى (۱۹۱۶) پىزىشكىكى قەرمەنىلى ناۋى (رەنە لىنال) بوۋ، پىشكىيەكتىكرا بۆ پىشكىنى كچىكى قەرمەنىلى كە بەدەست نازارى دىلەيەۋە دەپنالاۋە، كاتىك پىزىشكەكە ھات بۆ لى نەخۇشەكەۋ چاۋى پىكەۋەت، سەرمەتە ۋىستى پىشكىنى بۆ ئەنجام بىدات، ئەۋىش بەھۆى گۈيگرتن لە لىدانەكانى دلى، چۈنكە ئەو كات بوۋارى پىزىشكى بەشپۈدەيەكى ئەۋتۋ پىشكەۋتەنى بەخۇيەۋە نەبۋو، بۆيە سەرمەتە پىزىشكەكە ۋىستى گۈي بىن بە سىكى كچەكەۋەۋ گۈي بىستى شىۋازى لىدانى دلى بىت، بەلام كچەكە رىگەي ئەدا پىزىشكەكە گۈيى بىت بە سىنگىيەۋە، ھەرچەندە پىزىشكەكە زۆر ھەۋلىدا بەلام بى سوۋد بوۋ، لەو كاتەدا رۇۋنامەيەكى بىنى لەسەر مەزەكە دائىراۋو، پىزىشكەكەش رۇۋنامەكەي لەشپۈەي لۋولەكىكىدا لۋول كىردو لايەكى لەسەرسىنگى كچەكە داناۋ گۈيى خىستە سەر لايەكى تىرى رۇۋنامەكە، لەو كاتەدا پىزىشكەكە سەرسام بوۋ بەۋەي زۆر بە روۋنى ئاسانى گۈيى لە لىدانى دلى بوۋ، لىرەدا پىزىشكەكە بىرۋەكەيەكى بۆ ھات كە بىر لە دروستكىدىن سەمەمەيەكى پىزىشكى بىكاتەۋەۋ بۆ دۋاجار بىرۋەكەي خىستە قۇناغى جىيەجىكىردنەۋەۋ سەمەمەيەكى داھىيانە بۆ پىشكىنى نەخۇش، ئەۋىش قۇناغ بە قۇناغ بەرەي سەند تا ئەۋەي گەيشتە ئەو جۆرە سەمەمەيەكى كە ئىستا پىزىشكەكان بەكارى دەھىنن، ئەۋەش بزانە ھەموۋ داھىيانىك سەرمەتە بىر كىردنەۋەيەكى سادە بوۋە.

بىگومان ھەموۋ داھىيانە پىزىشكىيەكان لە خەمەتى تىكرەي مەۋفەيتەيدان، گومانىش لەۋەدا نىيە كە ھەموۋان قەرزارى پىزىشكە داھىيانە پىزىشكىيەكانىن، ئەمەش زىادەۋەي نىيە لە ۋەسفىياندا بەلگە راستىيەكى بەلگە نەۋىستەۋ ھەموۋ مەۋفىكى خاۋەن زىارو رۇشنىبەر بە چاۋى خۇي دەپىننىت، ئەگەر

بەلەت و نا !!

شاعیری بریار نازاد محی الدین محمد - خورمال

بەشەتەکی زۆری، ژبیان پرسسیاره
 بەشەتەکی کەمەمی، وەلام دیاره!
 ھەتا پرسسیارێک، وەلام وەر نەگەرئ
 چەندیان پرسسیاری، بێ وەلام نەمەرئ!
 ھەتا وەلامێک، دروستو راستە
 چەندیان وەلامێک، چەوتە ئاراستە!
 راستە بەلێ و نا، دوو گورتە وشەن
 یەک لا گەرەووی، بریار و کێشەن
 لەگەڵ ئەووشدا، گەرەو و پر بەھان
 بیرکردنەوەیان، دەوێ پر جیھان!
 وەک بەلێ مان، زۆر و ئاسانە
 وشە نا کەردن، لامان گەرانە!
 بەلێ لەجێ نا، نالەجێ بەلێ
 کێشی تەرازووی، تەواوان و دەلێ!
 وەک کێشەگەمان، چاوەڕێ چارەن
 چارە زۆر کێشە، ھەلەن، دوو بارەن!
 نەگەر بەلێ و نا، جێی خۆیان نەگەرن
 تەر و وشک ھەموو، بەجاری ئەمرن!
 نەگەر راستگۆیی، بمانکا بێ نان
 پەتی سێدارە، ھەلبخەن بۆمان!
 درێغی نەگە، لە راست و تەنا
 تا داری درۆ، دەربێت لەبنا!

وانەیک بو ژیان

پێویست ناکات

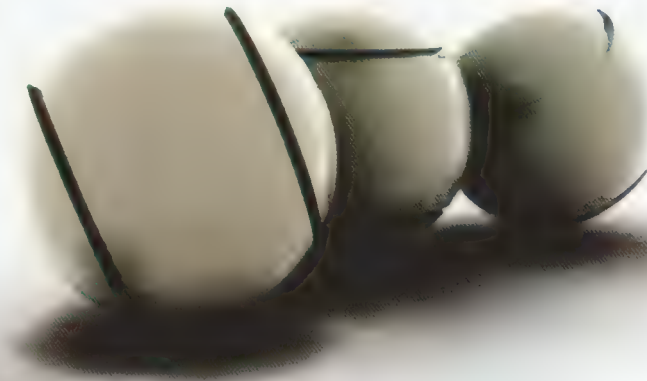
ھەموو ئەو شتانە بێیت کە دەیزانی!

بەلام پێویستە

ھەموو ئەو شتانە بزانی!

کە دەتەوێت بێیت!!

چۈن بگەينە ئامانجەكانمان؟!

ن / محمود الحسنی

و / ھەلمەت فوناد

بزانىتو بۇ بىرەدان بە تۈنای خۇى سووديان لى ومريگريت، ئەو ھەلەپە ھەر راودستين جاومرپى بوارىك بگەين بۇ خستەرووى تۈناكانمان، بەلگو پىويستە خۇمان بوار بۇ خۇمان دروست بگەين و رنج بدمين زۇر شىواز ھەپە بۇ بە پيشەپى کردنى ئەو بوارەى گارى تيدا دمکەين تاومگو ببينە پسپۇرو کە سىكى پروفيشنال تيايدا بەردەوام خۇمان بەردە پيش ببين و تۈناو زانبارپەكانمان گەورمتر بگەين، بۇ نموونە: کە سىک خولاي بەرنامە رىزىو پلان دانانى ھەپە دمبىت خۇى زۇر لەسر ئەم بواردا رايىنيت زۇر بنووسيتو لە گۇقارو کۆرە ئەلىکترۇنيەكاندا بلاويان بکاتەموو تيايدا قول بىتەو لە رمهەندو بنەماکانىو بەردەوام لە دوى باشترین سەرچاوە بگەرپت کە باس لە پلاندانان و بوارى بەرنامە رىزى دمکەن تاومگو بىتە رايىزکارىكى سەرگەوتوى حياواز، شتىكى نوي پيشکەش بکات ئەک ھى ئەوانى تر دووبارە بکاتەو. لىرەدا دمبىت بلتين: ھەر ئەوئەندە گرنگ نيپە کە خەون ببينين و ھيوامان ھەپت بەلگو گرنگ ئەومپە دست پيشخەرى بگەين و بچينە مەيدانى کار بۇ دروستکردنى کە سايمەتىو بىروبوچوونەكانمان بە ھوى بەکار ھىنانى ئەو ھەموو نامرازو ھۆکارانەى کە گشت بوارەحياوازمەکانى دملەمەند کردووە بەسەرچاوەى جۇراوجۇرو بەھيز، گرنگە شتىک بگەين لە پىناوى دمستەبەرکردنى ئامانجەكانمان، ئىتر با واز لە زۇر وتن بىنين و رووبکەينە کەمىک کردمو.

بە شىومپەكى چاک؟ چۈن پارمەكانمان بەگەر بخەين دوى ئەوۋى بويىنە خاۋەنى پارەو پىرۇزە؟ يان تەنانت دوى ئەوۋە فىر دمبين کە بويىنە خاۋەنيان؟! لىرەدا زۇر بۇچوون ھەپە دمتوانين سووديان لى ومريگرين و بە ھۆيانەوۋە خۇمان ئامادەبکەين بۇ گەپشتن بە ئامانجەكانمان بۇ نموونە: ھەر کەسلىک خەون بەوۋە دمبىنيت کە بىتە سەرۋىكىكى سەرگەوتو پىويستە بايەخ بەو زانبارپە بىدات کە لە بارەى لىھاتوۋىسى فەرمانرەوايى کردنى ئەوانى تر دمىوت، پان پەيوەندى بکات بە خولى پەرومردەپىو رايىنانى تايەت، بىگومان ئەوۋەسەى خولاي سەرگەردايەتى کردنە دمبىت لە ناو ۋاقىعى سەرگەردەكاندا بىزىتو فىرى بىرپاردان بىتو خۇى تەرخان بکات بۇ ئەوۋە وردەكارپيانەى تايەتەن بەم بوارە بۇ ئەوۋە ھەرکات بوارىكى بۇ رەخساو گەپشتە ناومندىكى بىرپاردان بزانيت چۈن مامەلە دمکات دمتوانين ئەگەر بمانەويت بەردەوام لەگەل ئامانجەكانماندا بىزىن ئەمەش بەوۋە دمبىت کە بىکەينە باسى گىفتوگۇكانمان لەگەل کەسانى تر بۇ نموونە کە سىک دمىەويت وتارىزىكى کارىگەر و لىھاتوۋو بىت لە کاتى وتارىزىدا، با بەردەوام لەم بارەوۋە گىفتوگۇ بکات دەرپارەى باشترین شىوازى وتارىزىو بزانيت چۈن کەسلىک دمتوانى سەرنجى گويگەمەنى بۇ خۇى رابکىشىت، ھەرومەا با لىکۆلینەوۋە بکات لەسر ھەندىک لە وتارىزە سەرگەوتوۋەكان و ھەسەمەرە بە ناوبانگەکانى جىهان تاومگو ھوى ئەو تايەتەندىپەيان

کۆمەلگى مرۇفايمەتى نموونەگەلىكى زۇر لەو جۆرە کەسانە لە خۇى دمگريت کە لە جىھانى خەونەكانياندا مەلە دمکەن و ھەمىشە لە کەنارى خەيالدا لەنگەريان گرتوۋەو لە پردانە ۋاقىغ بە کردارى کردنى ئەو ئايدىپايانەى کە سەرى قال کردون سل دمکەنەوۋە دىمخاۋاز شەى با بە ناراستەى رىرەوى کەشتىپەكانيانەوۋە ھەلکات، بۆپە ماۋەپەكى زۇر لە ناو بازەنى ئەم خەپالگەرنە دىمىنەوۋەو جاومروانى ئەو چرگە پر لە کامەرانىپە دمکەن کە ساتەوۋەختى گەپشتە بە ئامانج بە شىومپەک ھەموو ئەو ھەول و تەقەلاو شەونخونىيانەى لى فرتىندراۋە کە بەھای گەپشتە ئامانجە.

ئىمە زۇر کات ۋابەستەى بەرھەمى کۆشکرەن دمبين بى ئەوۋە بىر لەو ھەنگاۋانە بکەنەوۋە کە بەھۆيانەوۋە دمکەينە مەرەو داخاۋازىپە كانمان، ھەرومەا پيش گەپشتن بە دمستەوۋەتى ھەول و ماندوۋىونەكانمان بىر لەوۋە ناکەينەوۋە کە دمبىت بە چاکی خۇمانى بۇ ئامادەبکەين، ئا ئەم ناۋچەپە ناۋچەپەكى نارامەو ھەلەتە فريو دەرپشەو بەجۇرپىک زۇرىنەى خەلگى لە خۇى دمگريت، رەنگە بخاۋازىن ببينە بەرپومبەرو خاۋەن پىرۇزەو دملەمەند ببين، بەلام ئايا بىرمان لە تايەتەندىپەكانى بەرپومبەرى سەرگەوتوۋ ھەرومەا بىرمان لەوۋە کردۆتەوۋە کە چۈن بتوانين شارمزاى ئەوتايەتەندىپانە بىن و بايەخيان بى بدمين؟ ئايا فىرى ئەوۋە بووين کە چۈن بتوانين پىرۇزەكان بەرپومبەين

ن: ھەلۋىست قاسىم

ئارەزو ۋە مەندانە ھەنگاۋ بىت؟

كۆرەدا، رۇژىك كۆرەكە پىرسىياريكى ئاراستە كراۋ لىيان پىرسى پارە باشتىرە يان زانست؟ كۆرەكە رەنگى گۇرا ئەۋ رۇژى بە بىرھاتەۋە كە پىرسى بە دايكى كىرەبۇو بۇ ۋەلامدانەۋە پىرسىياري (كتىبىت خۇش دەۋىت؟)، لەۋەۋە توشى شۇك ھاتو نەپتوانى ۋەلام بىداتەۋە، زۇر خەمبار بوو بە ھۇى دەستىنەكەۋىتى ئەۋ ۋەلامە، ئەۋەش لەۋەۋە سەرچاۋەى گىرت كە نەپەدەزانى بە بىرى خۇى بىرپار بىداتو ۋەلامى دروست بىداتەۋە، بەلكو دىۋىيىست ۋەلكو جارى پىشوو بە ھۇى دايكىيەۋە ۋەلامى ئەۋ پىرسىياري دەست بىكەۋىت.

لېرەۋە بۇمان دەردەكەۋىت:

* پىۋىستە مەندالەكانمان راپىنن لىسەر جۇننەۋەتى بىرگىرنەۋە، نەك بە بىرى خۇمان بىرپار پىشكەش بىكەين.
* قىرپان بىكەين پىشت بە خۇيان بىسەستىو ئارەزو ۋە مەندانە بىرپىكەنەۋە.

* پەروەردىيان بىكەين لىسەر ئەۋەى ھىچ شىتەك مەحال نىيە، بەلكو مەحال مەحالە.

* قىرپان راپان بىكەين، نەك بە دەستى خۇمان ماسىيان بۇ بىگرىن.

* ھەرچەندە مەندال بىچوۋك بىت، زانىياري زوۋتر ۋەردەگىرپىتو بەكارى دەھىنپىت!

لە مەندالەكان پىرسى ئايلا كىتەبىت خۇش دەۋىت؟ مەندالەكە لە ۋەلامدا گىراۋ بانگى دايكى كىردو پىي گوت: دايە گىيان تۇ كىتەبىت خۇش دەۋىت؟ دايكى كەمەك ۋەستو دواى تىرپان ۋە بىرگىرنەۋە، ۋەلامى كۆرەكەى دايەۋە: بەلى كۆرە ئازىزەكەى خۇم مەن زۇر كىتەبىم خۇش دەۋىتو بەردەۋام كىتەب دەخۇنەۋە، لەبەرئەۋەى زانىياري دەبەخىشەتو مەشك ھىراۋانو زىيان بەختەۋەر دەكاتو مەۋفەش زىرو زىرتىر دەكات، مەندالەكەش لە ئەنجامى ئەۋ پىرسىياري ئاراستەى كراپوو، ۋەلامى دايكى ھەلپىزارد، لەۋ رۇژە بەدواۋە ئەۋ مەندالە تەمەن ۱۰ سالەيە بەردەۋام دواى لە دايكى دەكرد كىتەبى بۇ بىكەپىت، بۇ ئەۋەى زانىياري بە دەستىنەۋەتو مەشكى ھىراۋان بىكاتو زىرپەتو بىتوانىت روۋبەروۋى نەزانىن بوۋەستىت، دواى ئەۋەى ئەۋ مەندالە تەمەنى بوو بە ۲۰ سالان، دايكى كۆچى دوايى كىردو بۇ دواچار مەلئەۋايى كىرد لە مەندالە تاقانەكەى، مەندالەكەى جارانو تازە لاۋەكەى ئىستازۇر خەمبار بوو بە كۆچى دايكىۋ نىشانەى دلتەنگى بە سىمەيەۋە ديار بوو، بەۋەى شىتەك لە زىيانى كەمى كىردوۋە، دواى چەند سالىك بەسەر كۆچى دوايى دايكى ئەۋ

نا: محمەد ميرگه يى

چاوپيکه و تنېک له گډل خاتوو (خه راماڼ حه مه د فم تاج) به رپوه به رى کارگيرى له به رپوه به رايه تى گشتى کتېځانه گشتييه کان

کارگيرى و گه شه پيدانى مروى گوفارى
بېريار سووديان هميه بۇ فەرمانبه ران
به گشتى؟

خاتوو خه راماڼ: من له ماوه (۲۲)
سالى خزمه تم يه که مجاره گوفاريكى وا
به دى بکه، که رېنمايى و رېنشانده ر
بېت بۇ نه وه دى فەرمانبه ر بټوانيت
هېلېکى (سکه) ى راست بگريته به ر
بۇ نه وه دى دووربيت له هه لچوون و
ماندووبوون، چونکه ناراميه ک
ده به خشيت به ميشک و دل که هه موو
کيشه کانى ژيانمان لا ناسايى ده بيت.

بېريار: ره خنه و پيشنيارتان چييه
بۇ سرجه م گۆشه کانى گوفارى بېريار؟
خاتوو خه راماڼ: من ته نها ره خنه
له خوم هميه که سهره راي هه موو
خوشه ويستى و ريزم بۇ کارمه ندانى
نهم گوفاره، له به ر سهرقاليم به
ژيانى کارگيرى و خيزانى، ته نانه ت
نه متوانيوه له ژماره يه کدا به ديرکيش
هاوکاريان بکه، ته نيا پيشنياريشم
بۇ نهم گوفاره به رپزه نه وه يه که
نيمه ى کورد دلفراوانين و به خيلى
به زانسته که مانه وه ناکه ين، نه گهر
بتوانريت ته نانه ت (۲) لاپهرش بيت
بۇ زمانى (عه ربه يى) ته رخان بکريت،
چونکه من دلنيام که فەرمانبه رى و امان
هه يه و دکو نيمه پيوستى به په ندو
ناموزگاربه کانى نيوه د به رپزه هه يه،
به لام نازانيت کوردى بخوينيته وه.
له کوتاييدا هيواى سهرکه و تن و
به رده و اميتان بۇ ده خوازم.

بېريار: زياتر کام گۆشه و بابته تى
گوفارى بېريار ده خوښيته وه و تا جه ند
سوودى هه يووه بۇتان؟

خاتوو خه راماڼ: من به شيويه کى
گشتى هه موو بابته ته کانى گوفاره که
ده خوښيته وه، که يه که م ژماره م
چاوپيکه و ت هه ولما هه موو ژماره کانم
ده سته کويت، بويه که گه يشتمه ژماره
(۳) له گډل خوم هينام بۇ فەرمانبه که م
بۇ به رده ستنى به رپز (ناسو حه سه ن)
به رپوه به رى گشتى و داوام لیکرد که
وه ک گوفارو رۇزنامه کانى تر به شدارى
مانگانه مان هه بيت بۇ نه رشيفى
کارگيرى به مه به ستنى سوود و مرگرتنى
فەرمانبه رانمان، به سوپاسه وه
داواکه مى قه بوولکردو و نيستا له
به رپوه به رايه تيه که مان زوربه ي
ژماره کانمان هه يه، فەرمانبه رانمان
دميخوينته وه و دواتر بۇ لاي نيمه ي
ده هينته وه، زورچار نه و فەرمانبه رانه ي
که بۇ دامه زراندين دينه ژووره که م
ده يخمه به رده ستيان تاكو مامه له که يان
ته و او ده بيت دميخوينته وه، هه روه ها
سو ديکى زورم ليوهرگرتووه له ژيانى
رۇزانه مدا (کارگيرى و خيزانى)، هه ر
کاتېک به ربه ستيک بيته سهر ريگه م
وه ک (مه رجه عيک) به ناو ژماره کانيدا
ده گه رپم تا چاره سه ريک ياخود
دلنياييه ک ددوژمه وه.

بېريار: به رپزتان وه ک به رپوه به رى
کارگيرى له فەرمانبه که تاندا، پيتانوايه
تا چ ناستېک بابته ته کانى بوارى

خاتوو (خه راماڼ)، يه کيکه له
خوينته ره به رده و امه کانى گوفارى
(بېريار)، سه باره ت به بيروبووچوونى
به رپزيان له باره ي گوفارى بېرياره به
گشتى و سوودى بابته ته کانى کارگيرى
به تاييه ت بۇ تويزى فەرمانبه ران، له
خستنه رووى جه ند پرسيا ريکدا به م
شيوه يه هاته گؤ:

بېريار: سهرتا راتان چييه دهر باره ي
گۆشه و بابته ته کانى گوفارى بېريار به
گشتى؟

خاتوو خه راماڼ: وه ک مامؤستا
حه سيب قهرده اغى بۇ که ژالى کچى
ده لیت:

ناوښنه ناتوانى و ښه دلى من
جوانى تۇ دهرخا

نييه وه ک شاعير گه وه هر له
دونياى جوانيا سهرخا

بويه منيش ده ليم: بۇ پينا سه کردنى
گوفارى (بېريار) ته نيا وه ک به رپز (عادل
شيخان) سهرنووسهر له ژماره (۱) ى گوفارى
(بېريار) دا ده لیت: (بانگه وازيکه بۇ نه وه ي
مروقه کان خويان بناسنو له تواناو وزه بى
سنووره کانى خويان سوود و مرگرن)، نه و
خوينته ره دميه وييت بيبيلوگرافيايه کى
نهم گوفاره بخوينيته وه، با له ژماره
(۱۳) دا بابته ته که ي مامؤستاي به رپز
(عه بدولدا نيم هه ورامانى) بخوينيته وه،
تاكو تيبگات نهم گوفاره چ سوودىکى
به خه لکى کوردستان گه يانده وه؟ تا که
گوفاره که دووره له بازارپسازى کردن
به وښه.

ياساي چاندنو دەستكەوت

نار دانا فوناد حمە مالىح

وەلامىكى

الارام خاتم/گۈلپۇرى ئىمتىدازيا

...كەسىك دەچىتە شوپىنكى دوور
بۇ خوپىندىن ماومىيەكى زۇر لەو شوپىنە
دەمىنپىتەو، دواى گەرانبەو دى بۇناو
خىزانەكەى داوايان لىكرى كە مامۇستايەكى
نايىنى بۇيىن بۇ ئەو دى وەلامى ئەو سى
پرسىيارەى بداتەو كە لە مىشكىدا گەللە
بوو... مامۇستايەكەى بۇ دۇزىيەو وەىنايان
تا وەلامى پرسىيارەكەى بداتەو... ئەم
گفتوگۈيە لەنىوانىدا روويدا:

قوتابىيەكە: تۇكىت؟ ئاپا دەتوانىت
وەلامى ھەرسى پرسىيارەكەى مەن بدەيتەو؟
مامۇستاكە: مەن بەندىيەكە لە بەندەكەى
خودا، بە پىشتىوانى خودا وەلامى پرسىيارەكانت
دەدەمەو.

قوتابىيەكە: تۇ دىناى كە دەتوانى وەلامى
بدەيتەو؟! چونكە مەن ئەو پرسىيارەكەى لە
زۇر لە زاناو شارەزاىان كىردو وەىنايان تەو
وەلامى بەندەو.

مامۇستاكە: ھەموو ھەولى خۇم دەدەم تا
وەلامى بدەمەو بە پىشتىوانى خوا.

قوتابىيەكە: سى پرسىيارە ھەيە:
۱- ئاپا خوا ھەيە؟ ئەگەر ھەيە كەو
نىشانم بەد؟

۲- ھەزافەدەر چىيە؟
۳- ئەگەر شەپتان لە ناگر دروست كرابى،
ئەو ناگر كارى تىناكاتو ئازارى ناگات، كەوانە
بۇچى رۇزى دواى دەخىرتە ناو ناگرومە كە
ھىچ كار ناكاتە سەرى...؟
مامۇستاكە: زىلەيەكى زۇر بە ھىزى لە
قوتابىيەكە دا.

قوتابىيەكە: بە ئازارەو پى گوت:
بۇچى ئەو زىلەيەت لىدام؟ بۇچى لىم تورە
بوويت...؟

مامۇستاكە زۇر بە ھىمىنى وەلامى دايەو:
نا مەن تورە نەبووم... بەلكو ئەم زىلەيە

ئەو وانەيەى كەلىرەدا ھىردەمىن ئەومىيە
»بۇ ئەو دى بەرھەمىكان دەستكەوت،
دەبىت سەرەتا شەتلىك بچىن» سەرەتا
چال ھەلدەكەنىن شەتلكە ئاو دەمىن بەم
كىردارە دەوترىت (ھەول)، دواتر ماومىيەك
چاومى ئەكەىن بەم كىردارەش دەوترىت
(نارامگرتن)، تا ئەو كاتەى دەتوانىن
بەرھەم بەدەستەپىن كەپىسى دەوترىت
(دەستكەوت).

بە واتايەكى دىكە: دەستكەوت =
نارامگرتن + ھەول.

بەلام لە زىانى ئىمەدا بە زۇرى ئەم
نەرىتە ون بوو، ئىمە دەلىپىن: »ئەگەر
ئەمىرۇ نەمامىك بچىن سەى چى بە دەست
دەھىن» وەلامەكەى ئەمىيە: (نەمامىكى
بىبەر)، ياساي چاندنو دەستكەوت دەلىت:
(ئەمىرۇ بچىنە، ماومىيەك چاومى بەك،
ئەو كاتە بەرھەم بەدەست دەھىن)! لەوانەيە
ئەگەر وەكو سەردەمە كۆنەكان ناچار بويناىە
بەرھەمىنەرى خواردنەكانى خۇمان بىن لەم
بابەتە زىاتر تىدەكەيشتىن، بەلام لە سەردەمى
خواردنە سەفەرىيەكاندا زىان دەگوزرىن.

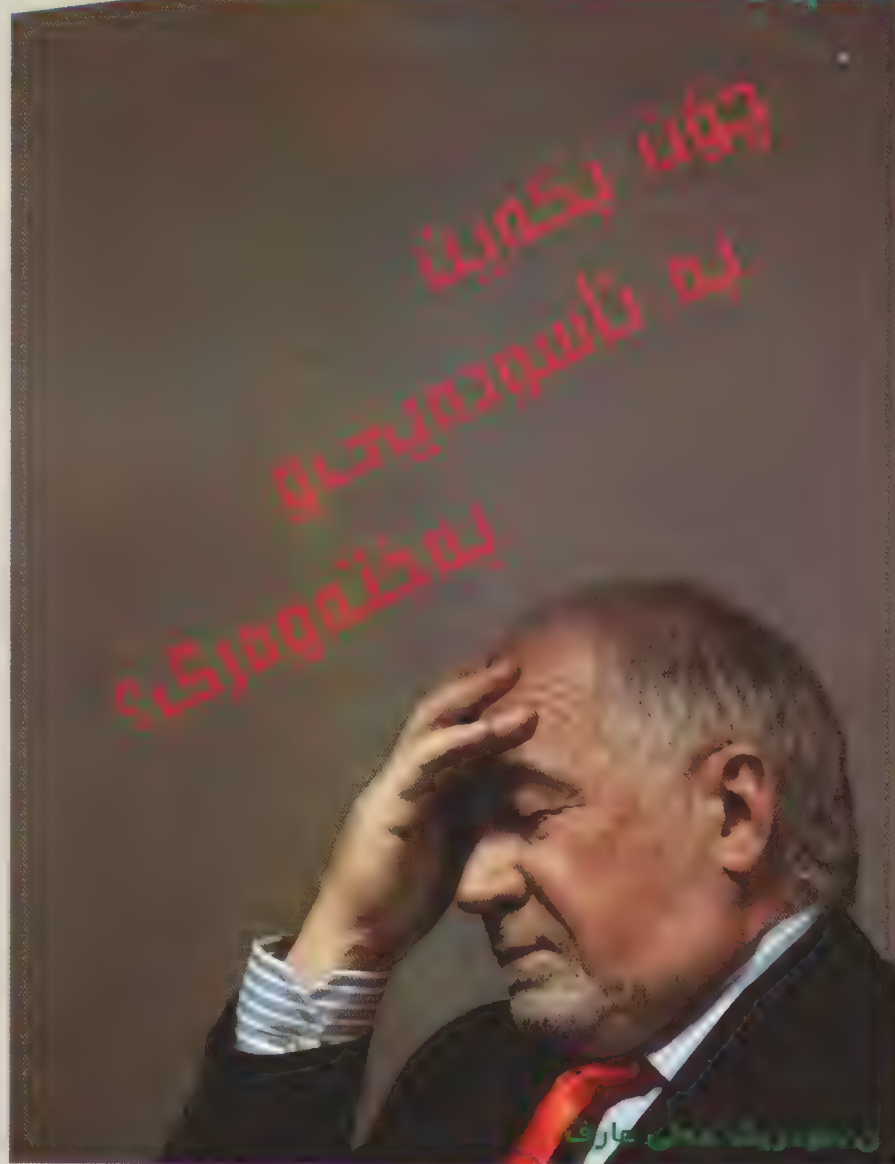
و: ھىرۇ موھەممەد ئەلماس

۷- باشترین ئارامبەخشو ئازارشكىن:
تېپەربوونى كاتو زەمەنە، كات ھەموو شتىك
چارەسەر دەكات.
۸- ھەر كەسنىڭ كە تووشى ھەلەو
خلىسكانو پى ھەلگەوتنىك دەبىت، نرڭو
رىزى تايپەت بە خۇي پى بېخشە، ھەروھە
ھەموو شتىك كە ھەيەو وجودى ھەيە، نرڭو
بەھاي تايپەتتى خۇي بۇ دابنى.
۹- ھەموو بېگەو پەلو پايەپەك، باش
بىت يان خراب، تېپەردەبىتو دىگوزەرىت.
۱۰- لەگەل دۆستو ھورئ چاكەكانتدا لە
پەيۈندىداپەو، رىز لەم گەنجىنە گرانىبەھايە
بگروم نرڭى بۇ دابنى، ئەوھش بزانە كە
كتىپ باشترین دۆستو ھورپىيە، ھەموو
دۆستو ھورپىيەكىش ۈك كىتېپكى بە
نرڭ واپە، ھەرچەند لىي ورد بىتەوھو قول
بىتەوھو، شتى زىاترى لىي فېر دەبىت.
۱۱- خۆت لە كۆتو بەندى شتە بى سودو
بى نرڭو پتوركاو رزىۈمەكان دىمىز بەكە.
۱۲- سود لە ھەموو كەش شۈپنەكانى
مالەوھە وىرېگەر، ھىچ بەشىكى مالەوھە تايپەتو
تەرخان مەكە تەنھا بۇ مىوانو خۆت سودى
لىي وىرنەگرېت، چۈنكە خۆت ئازىزترینو
بەرىزترین مىوانى مالەكەي خۆتى.
۱۳- ھەسەرتو خەمۇ خەفەت بۇ شتە
لەكىس چۈۈمەكان مەخۇ، چۈنكە ئەم كارە
دەبىتە ھۇي بە ھەدەردانى كاتت، تۆ ئەو
شتەي كە پىۈپىستە لەبەردەستىداپەو ھەتە،
ھىشتاش باشترین شتەكان لە رىگەدانو ماون
كە پىيان بگەيت.
سەرچاۋە:
گۇفارى: شادكامى. ژمارە (۶۶).

لەم بابەتەدا چەند شىۋازو پىشنىارىكى
سادە دەخەينە پىش چاۋت، بۇنەوھى بە
شادى بۇزىتو ژيانىكى شادو خۆشت ھەبىت،
بەلام ئەم چەند خالە لەگەل سادەپىيەكەياندا
زۆر گرنگو مانادارنو رۆلىكى كارىگەريان
دەبىت لە ژياندا، بۇيە تۆش ھەرچى زووترە
ھەول بەدە كە جىبەجىيان بگەيت:
۱- ھەنوۈكەو لە ئىستادا، بە وانەو پەند
ۈرگرتن لە رابردو، ھەروھەا بە ئومىدو
ھىوا بە ئاپىندەو داھاتوۋىيەكى باشترو
جوانترەدەو بۇي.
۲- لەگەل ناسازگارپىيەكانى رابردوودا
ناشت بىمەرەو، بۇ ئەوھى ئىستادو زەمانى
حالتان خۆش شاد بىت.
۳- ژيانى خۆت بەراورد مەكە بە
ژيانى كەسانى دىكە، چۈنكە تۆ لە راستىو
ھەقىقەتەكانى ژيانى ئەوان ئاگادار نىت.
۴- مالەكەت بە گول برازىنەرەو، مۇم
داگىرسىنە، لىفەو بەتانىو سەرچەفى جوان
بەكار بېنە، جىلو بەرگە پۇشاكى فراوانو
كرادو پانويۇرو جوان لەمەر بەكە، ھەرگىز
شتىك تايپەت مەكە بە كاتىكى دىيارىكرادو،
چۈنكە لەوانەپە سبەپىنەپەك لە ئارادا نەبىت.
۵- ھىچ كەسنىڭ بەرپرسىارى شادىو
خۆشپىيەكانت نىيە، ھەروھەا ھىچ كەسنىڭ
بەرپرسىارى نەھىشتىن لاپردى تەنھايى تۆ
نىيە، جگە لە خودى خۆت.
۶- لەكاتى روۋبەروۋبوونەو لەگەل گرەتو
كۆسپو موصىبەتەكاندا، بەم پىرسىارە لىيان
بىكۆلەرەودو لىيان ورد بەرەوھە كە: ئايا باش
چەند ساتىكى دىكە ئەم كىشەو موصىبەتەتە
ھەر ھىندەي ئىستە گرنگ دەپن:

مۇستەھەقق

ۈلەمى ھەر سى پىرسىارمەكت بوون!!
قوتابىيەكە: بەلام من ھىچ
تىنەگەيشتەم!
مامۇستاكە: ھەستت بە چى كىر كە ئەو
زىلەيم لى داپت?
قوتابىيەكە: بىگومان بە ئازار.
مامۇستاكە: (ئايا پىت واپە ئازار بوونى
ھەپن)?
قوتابىيەكە: بەلى.
مامۇستاكە: كوا شىۋەكەيم پى نىشان
بەد?
قوتابىيەكە: ناتوانم!
مامۇستاكە: ئەوھە ۈلەمى پىرسىارى
يەكەمت بوو، ھەموومان ھەستت بە بوونى
خودا دىمەكەن، بەلام ناتوانىن بىيىنىن...
باشان پىي گوت: ئايا دۈپن تۆ دىترانى
كە ئەمىرۇ من ئەو زىلەيمەت لىدەدەم?
قوتابىيەكە: نا.
مامۇستاكە: ئايا بەخەيالىشتا دىھات كە
ئەو زىلەيمەت لى بەدەم?
قوتابىيەكە: نا.
مامۇستاكە: ئەمۇش قەزاۋ ھەدەمە.
باشان گوتى: ئەو دەستەم... كە زىلەم پى
لى داپت... لە چى دروست كرادو?
قوتابىيەكە: لە قور.
مامۇستاكە: ئەي دىمۇچاۋى تۆ لە چى
دروست كرادو?
قوتابىيەكە: ئەمۇش لە قور.
مامۇستاكە: ھەستت بە چى كىر كە ئەو
زىلەيمەت لىت دا?
قوتابىيەكە: ۈك وىتم بە ئازار.
مامۇستاكە: زۆر راستە... ھەرچەندە
شەپتان لە ئاگر دروست كرادو... بەلام ئاگر
دەبىتەوھە بە شۈپنىكى بە ئازار بۇ ئەو.
سەرچاۋە/ ئىنتەرنېت.

كاۋچۇك ئاسودەيتىو ئارامى دىلۇ دىروونىدا
خەرج بىكاتو بىبەخشى.

بۇ گەشتىن بى نازامى ئاسودەيتىو
دەستىختىنى ئەم سەرمایەم گەوھەرە
گرانىبەھایە، بۇ پەيداكرىنى خۇراكى
مەنەئى رۇخو بۇ چەشتىنى چىزى ژيان، لەم
كورتە بايەتەم لەم چەند دىرەى خوارمۇدا
چەند پىشنىارنىك دەخەپنە روو بە ھىواى
سود لى وەرگرتىو چىبەجى كىردىن:

۱- دوور بىكەمەردەم لە ھەر كەس شىتەك كە
دۇو پىچەوانەيە لەگەل دىل ئارامى ئاسودەيتىو
رۇخو لە ناوبەرى شادىو بەختەمورى
خۇشچالايە، وەك خەمۇكى دىلەراۋكىو رۇو
كىنەو ئىرىمى بىردىو... ھتە.

۲- دوور بىكەمەردەم لە بىر كىردىنەمەم
قىسە كىردىن لەبارەى ئەم شتانەمەم كە خرابىو
ناشېرىن نىگەتېشەن ھىچ خەمەتتىكى ئەوتۇ
بە پىشكەوتىو ژيانى ناگەن.

۳- ھەول پىدە كە دىلت كەپىلو لىوان
لىو بىكەيت لە عىشقو خۇشەوئىستىو، ئەم

دىلۇ دىروونى ئارامو رۇخو گىيانى ئاسودە
باشتېرىن گىرگىرتىن دەسكەوتى گرانىبەھای
ژيانى مەوۇقە، ھەمەم ھەولۇ تىكۇشانو
لىپىرانو رەنجى مەوۇقىش لە ژيانى ئەم
دوئىيەمەم بۇ دەستىختىنى ئەم گەوھەرە
ناپابو دەگەنەم بەنرخەيە.

پەيچۇيىو عەودالىو گەرانى مەوۇقە بۇ
دەستىختىنى ئەم گەوھەرە ناپابو دانسقىو
گرانىبەھایە، تا ئاستىكە كە ھەندىچار
مەوۇقە لە پىناۋى دەستىختىنىدا ھەمەم
ژيانى دەگاتە قۇربانىو بەخت دەگات، بۇ
ئەمەم كە چەند رۇژىك پان چەند كاۋچۇرو
خولەكەك زىياتر بە ئارامى ئاسودەيتىو بىزى،
وەك ئەمەم كەسەك ھەمەم ژيانو تەمەنى لە
پىناۋى دەستىختىنى پاردە سەرومتو ساماندا
بەخت دەگات بۇ ئەمەم ئاسودەيتىو، بەلام
كاتىك كە دەگات بەم پاردە سەرومتو سامانە،
دەپىن ئاسودەيتىو بەختەمورى مەرج نىيە
لە ھەبەونى سەرومتو سامانى زۇردا بىت،
بۇيە ئەمەمەم نامادەيە ھەمەم پاردە مەلۇ
سامانەكە لە پىناۋى رۇژىك تەمەنى زىياترو

خۇشەوئىستىيەشت بىبەخشە بە ھەمەم سەرومتو
مەوۇقە دىروستىكراۋەگان، ھەمەمەم ھەول پىدە
كە با تۇپكى خۇشەوئىستىيەكەشت بۇ خەو
پىچەمەمەم -د-خ- و پەيامەكەى بىت.

۴- ھەرگىزو ھىچ كاتىك بەتالو
بىن ئىشەوکار مەبە، چۈنكە سەختىرە
دۇرارتىن ئىشەوکار: بىكارىو بەتالايە،
كەسى بە تالو بىكار تەووشى چەندىن كارى
خرابىو ناشېرىن ناپابو نەگەنچاۋ دەپىت.
۵- جوانىو چاكىيەگانى خەلگى بىيەنە
فەرامۇش لەبىرىان مەكە، ئەمەم بزانە ھىچ
كەسەك نىيە كە بەلەيەنى كەمەمەم جوانىو
چاكىيەكەى نەپىت، تەنەت خرابىرە
كەسەگانىش، لە جوانىو چاكەكانەمە
تەماشاش كەسەگانى دەروپەرت بىكە، نەك لە
ھەلەم خرابىو ناشېرىنەيەكانىيەنەمەم.

۶- ھەر پىشەو كارىكەت ھەيە ھەول پىدە بە
باشتېرىن جوانىرە شىۋە ئەنچامى بەپىت،
بە بى تاقەتىو بىزارانە ھىچ كارىك ئەنچام
مەدە، چۈنكە رۇخو خۇتو دەروپەرتكەشت
نازار دەدەپىتو، نە خۇتو نە ئەوانىش چىزى
لە ئەنچامدانى ئەم كارەت وەرناگىر.

۷- پەيۋەست مەبە بە خەلگىو ھىچ
كەسەككەمە، ئەگەر نىكەتتىن كەسەگانى
دەروپەرتىش بىن، بۇ نەمەمەم بىت: مادام
قەلەن ھاۋكارو ھاۋپىشەو ھاۋپىم بە باشىو
بە جوانى كارەكەى ئەنچام نادەت، ئەم
مىنىش بەم شىۋەيە دەگەمەم ئەركو كارەكەم
بە باشىو بە جوانىو بە رىكەپىكى ئەنچام
نادەم.

۸- خۇت سەرومرو خەۋەنى بىرپارى خۇت
بە، نەك كۆپەلە خەلگە رووداۋو ھەستو
سۆزە كاتىيەكانەت، ھەول پىدە تۇ خەلگىو
رووداۋەگان ئاراستە بىكەيت، نەك ئەوان تۇ
ئاراستە بىكەن.

۹- پاش دەستگرتىن بە ھۆكارەگانو
گرتەبەرى رىۋشەنە پىۋىستەگان، كاروبارى
ژيانى بە خەۋەپىرەم دىلەيە كە ئەم باشتېرىن
پىشەوانتە، ئەلەيت ئەمەم بە مانا پالانەمەم
پىشەۋىن شىلەردىن نا، بەلگە ئەمەندەى كە
ئەرك لەسەر شانى تۆيە ئەنچامى بىدەم ئەمەم
دىكەى بىدەم دەست خەۋە، واتە "توكل" بىكە
بەخە نەك "توكل" و متەنەى تەۋات بە
خەۋە ھەپىت كە شىتەك بۇ دەپىنەتە پىشەمە
خىرو بەرژەمەندى تۇى تىدەيە.

۱۰- گەشەبىن بەمەم ھىۋاۋ ئۆمەتتە بە
داھاتوۋىيەكى باشتېرو جوانىرە لە ئەمەم
ھەپىت، ئەمەم لە پىش چاۋ بىت كە خەۋە
خەۋە دەتۋانىت ئاينەمەمەمەم باشو جوان
بۇ خەۋە دەستىشەن بىكەيتو لە تەۋلۇى
ژيانىدە وىنەم نىگارەكى رازاۋەم قەشەنگ
بەنەخىنىت.

چۈن ئەزىزەكانى ئەو دىو سىنورمان بىننەوۋە ناوچەكى سىچى؟

ھەردى غازى

دەبىي بە دەستى راستى شتىكى پېيى بىتاتى
لە بىرى جگەرەكەدا داپىنى جا بىننەشتە يا
خواردنىكى رۇخى!

زىاتىر درىزە نادىن دەلىتىن: مادەم
مىرۇف مىرۇفە، كەواتە ھەزى لە ھەمىو جۇرە
شتىك ھەيە، مىرۇفە چاكەكانىش گۇرانكارىيان
دەوت، بەلام بەداخەوۋە نامانەوئ ئەو گۇرانە
دروست بېيت، كەواتە گەر دەتەوئ خراپەكان
بگۇرېست ئەو دوو رىگەت لەبەر دەستىايە:
يەك: كەسەكە واز لەو كارە بېننەت-دوۋەم:
ياخود لەسەر كارەكە بىننەتەوۋە بە باشى
بەكارى بېننەت.

بۇ نەمۇنە گەر نامۇزگارى ئەكتەرىكى
سىنەمايىت كىر كە قلىمى نادروستى (بە
پىمورى من) ھەيە، ئەوۋە بلى: ھاورىم بەراستى
بەھەرمەندى تۇ مىنى سەرسام كىرەوۋە، بەلام
زۇر ھەزدەكەم لەمەدوۋا نا لەم فىلمانەي
تردا بەشدار بىكەيت، ھەم سەركەوتو ھەم
كامەرانتىر دەيى، (چونكە بەم كارە نوپىيە ھەم
نارەزوۋەكەت جىبەجى دەكەيت، ھەم خىزمەتى
كۆمەلگە تىنووۋەكەمان دەكەيت)، بەلى ئەم
قىسانە ھەزار ھىندەي ئەوۋە باشە ھونەرەكەي
لېكەيتو دوايەكان دەست بىكات بە گۇبەرۋزە
فرۇشتىن، دەي ئەزىزىم ھەر ئىستە ئەم تەكنىكە
جىبەجى بىكەو لە نىزىكتىن كەسەكانتەوۋە
دەست بېيكە، بزانە بە خىرايى چ سەركەوتىن
گەلىك دەيىنى. گەر بە لاتەوۋە قورسە جارىك
تافىكەرەوۋە، تا دىنبايىت.

گەر كەسەك بىتو بلى: نابى ئەو
مىرەوۋە بەشەكانى دەمى تۇش گۇيت بەكار
بەنن بۇ جىبەجىكەردى كارەكانتان، نايە
ناكەوئە بەر خەشەو قىنى تۆۋ مىرەوۋەكە؟
پىم واپە ھەردوۋىكتان پىكەوۋە دەلىن: ئەي
كارى پىنەكەيىن بۇ پىمان دراو؟ قەيدى
نىيە دىسانەوۋە ئەگەر كەسەكە بلىتى رىر وتى:
دەكرېت جەقۇ بۇ كارەكانى چىشت لېنان
بەكاربەننىن، بەلام نايە بە بىنانوۋى بوۋى
جەقۇۋە دەتوانىت بە ھاورىكەت بلىتى ئەوۋە
سەرت دەپىم؟ چونكە جەقۇ ھەيە جا ئەگەر
كارى پىنەكەم بۇ پىم دراو؟

تەواۋىردى ئەو بابەتە بۇ خۇتان رۇزانە
زۇرشت دەيىننى دەبىستىن لەوانە:
دايك: كىچ مىن نامەوئ گۇئ لە گۇرانى
بگىرەت.

باوك: واز لەو بىرادەرت بېنە، ئەو
زىنجىرە مىلت لاپەو قۇت چاككە.
بىراي گەورە: خۇ پىم وتى جگەرە
مەكشە.

خوشكى گەورە: تۇ بۇ ھىندە بېمىشىكى
ناھىلەم تەماشاي قلىم بىكەيت.

زىاتىر لە ھەزاران رستەي لەو جۇرە
رۇزانە بەرامبەر تاكەكانى كۆمەلگەكەمان
دەكرېتەوۋە، بەلام با سەپىرىكى ئەو رىستانە
بىكەين، ھەرمەنۋە ھىچ بەدىلىكىيان بى نىيە،
بەلكو ۋەك نەمۇنەكەي پىشوو ۋەھايە، چونكە
گەر كەسە بلى جگەرە خراپەو مەيكشە

سەرەتا چەند دىرېك دەدەينە ناۋنىشانى
بابەتەكەمان، لە پەرزىنى ئەم ناۋ نىشانەدا
رادەھىنرېن ۋە ھىردەبىن كە دەبىت ھەرىكە
لە ئىمە خەمخۇر بىو ھەولېدات ئەو
كەسانەي لەو دىو سىنورەمەن بىنەوۋە ناوچەي
سىچى، ۋشەي (بىنەوۋە) ھەرمەنمان پىدەكاتو
دەلى: خىراكەن لە ناوچەي سىچىدا خۇتان
جىگىرەكەن ئەۋكات ھەول بىدەن ئەۋانەي ئەو
دىو بگىرەنەوۋە، چونكە گەر خۇت جگەرە
كىش بى، ناتوانى بە كەسانى تر بلىتى جگەرە
مەكشەن.

دەمەوئ پىتان بلىم: كە بە ھەلە
تېمەكەم مەبەستەمان ھىلى سىنورى نىۋان
ولاتان يا دراۋىس ۋە ھاورىكانت نىيە، بەلكو
ھىلە سورە سىنورىيەكانى زىان دەلىتىن.

نەمۇنەكە: لە زانستى مىرەوۋزانىدا،
چەند جۇرېك شىۋازى دەم (لە مىرەوۋدا)
دۇزارەۋتەوۋە، جۇرېكىيان بەشەكانى دەمى
تەۋاۋىن، ئەمەش تەنھا بۇ ئەۋەي بىتوانىت
لەسەر ھەمىو جۇرە خۇراكىك بىزى، ھەم
رەق ھەم شل.

نەمۇنەكەكى دى: بىرېك لە خۇت
بىكەرەوۋە، چاۋت ھەيە كەواتە دەبى پىي
بىروانى. گۇيت ھەيە دەبى گۇئ بگىرەت.
دەست ھەيە دەبىت قىسەي پىكەيت، لوتت
پىبەخىراۋە، بىگومان بۇنى پىدەكەيت...
ھتە، تا نوكى پىتو قۇلايى جەستەت ئەمە
لىك بەدەوۋە.

پەشئو مجيد

پەيامى مشا!!

ئەم بەيامە بۇ ئىستاتە
 رېك بۇ ئەم ساتەى ژيانته
 بۇ رووخانى شاخى تورمبونو رېته
 بۇ ھەرسى چىاي كىن و نالەبارى دەرروونتە
 ئەم بەيامە بۇ شىكىتى جەردىمگانى ناخى تۆيە
 بۇ سەرگومى شەيتانى نىو رۆخى تۆيە
 بەكۆلى عەشق و خۇشەويستىيەو
 بەرمو پىلو بۇ يارمەتيدانى تۆ بەرئومىيە
 دەفەرئومى:
 لە لوتكى خۇشەختىيەو ھاتوم
 لەگەل شەمال دەستى گولەباغىكى عەشقەم
 گرتەو
 بە كۆلى سەوزايى و
 بۇن و بەرامەى خۇشەويستى
 لەگەل بولبولتىكى دلشاد
 بەدەم چىرىنى گۇزانى بەختەومرى
 بەرمو ئەم وەرزدى بەھارى نىو ناخى تۆ بە
 رېكەوتوم:
 ھاتوم بلېم:
 وەرە با بە خۇشبينى لەم رېمەدا گوزەر بىكەين
 پلانى ھەرچى خەمە ومبەر شىكىتى بخەين
 لە نىو ھەراز و لىژى ئەم سەفەرە
 بوئرانە رى تەى بىكەين
 ھىندە چاۋنەترس بىن
 لە ئاست ھەرچى بەرىمەستى ھەمە
 ھەلوپستەش نەكەين
 بەرزونزى
 بەفرو بۇلان
 ساردى گەرمى
 سەرماو سۆلە
 گشتى لەپىناو عەشقىكى ئاورىنگ
 ودلا بنىين
 ھەست بەبوونى تاكە رېگىركىش نەكەين
 ھاتوم بلېم:
 وەرە با ئاشتەوايى لە نىوانمان بەرپا بىكەين

ئاسايش و ئارامى لەم ولاتى عەشقا
 بەرقەراركەين
 مەرۇفانە ھەلسوگەوتكەين
 دەست لە ناودەست
 بەمەگەو
 بەرمو ئەم بەرزايى عەشقا
 بە رېكەوين
 ھەر لەويە
 دوو كۆترى رېنگ سېى
 ھەلئىنن
 ئەم ولاتى نەھامەتى و رىق و كىنە
 لە رەگەو ھەلتەكىنن
 ولاتىكى رووناك بەخش
 بنىات بنىين
 ياسايەك بۇ خۇشەويستى
 يەك بۇ لېبوردمى
 دەستورىكى تر دابىرئىن
 دىركى نادادى بسوتىنن
 گولى دادبەرورى پىرئىنن
 بەيامان تەبايى بىو
 لە بۇ سەحرى وشكو جۆل
 ناو و ئاومدانى بىن
 وەرە با لەم جىھادى ژيانەدا دلئرانە
 بىجەنگىن
 جوامىرو چاۋنەترس
 رۆخىكى پىر لە جوھدو تىكۇشان بىن
 سونبول بەرخودان و نەبەردى بىن
 وەرە با پەردى رەمان ھەلدەينەو
 مۆمىك بۇ
 لەدايكبوونى بەھارى شادى
 دابگىرسىنن
 ناھەنگىكىش بۇ
 مەرگى كىنەو
 ئاشتەونەومان سازگەين
 شۆرشى عەشق ھەلگىرسىنن

لەمەيدانا
 وەكو شەمە و پەروانە بىن
 لە غەربى بۇ يەكترى بسوتىنن
 لە تەنگانە قوربانى يەكترى بىن
 لە دوورى يەكترىشا
 عاشقانە شىعر بۇ يەكترى بىچىن
 لەم ژيانە تەواوگەرى يەكترى بىن
 ئىمە ھاتووين
 ئاقلانە سەرھەلئىنن
 تەنھاو تەنھا
 حەق بىينن
 ئىنجا بەرمو مەنزلگى چارمىنوس
 ھەنگاو بنىين
 لە شەوى بىيەيانى
 وەكو مۆم بسوتىنن
 لە رۆزى بى كۆتاش
 ھاوکار بىن
 بۇ ھەتيوان باوگو
 بۇ سەم لىكراو ھەقسىن بىن
 لە سەرمادا پەناگەو
 لەگەرمایى فەنكى
 بۇ شەومزىنگى ئەم دونىايە
 وەكو خۆر بىن
 ئىمە ھاتووين بۇ ئاومدانى ئەم ژيانە
 نەك بە يەكتر نەويستى زەوى بىكەين بە
 وئرانە
 ئىمە ھاتووين ھاوپاز و ھاودەمى يەكبىن
 بە خەندەو كۆترى سېى بىرئىنن
 بە دەم ئاسمانە
 گول بەمەزابى سىدارە نەبەين
 بالى پەپولە نەشكىنن
 دەريا نەشيوينن
 دىمەن نەسوتىنن
 بلاۋدى خۇشەويست گەين
 بەيى سنوور و پىوانە

۲۵ رۇڭشا ماھىم

Success ↗

۲۵ ئامۇڭگارىيى بۇ سەركەۋىتى

۱- ئۆيۈمەندە بە: ئاگاداربە پىكەننىت با
ناسايى بىتو ئەگەر ئەتتوانى بى بىكىنى پىۋىستە
دروستى بىكەيت، بۇ ئەۋەى بىيىتە خويەك لە
لات، چونكە پىكەننىن نەينى زۆرى تىدايە، وات
لىدەكەت درەنگ پىر بىيىتو دەمارەكانى لەشت
بە ھىز دەكاتو دلت بە زىندوۋىيى چالاك
دەھىلەتەۋە.

۲- كاتەكانت رىكېخە: بەرنامەكانت رىكېخە
بەرامبەر بە كاتەكەت وىستو نىرادەت ھەيىت
ئەگەر وانەكەيت ئەۋا دەيىتە ھۆى دىزىكىردو
گالتەجارى كىردن بەكات، رىگەدان بە كەسانى تر
كە رەھتار بەكاتەكانت بىكەن بە ئارمىزۋى خۇيان
چونكە رىكېخىستىن كارىكى تالە بەلام بەرھەمەكەى
لە كۆتايىدا شىرىنو سوود بەخشە.
۳- ھەسەتى مەن بۇ تۆ ئەۋەى كە ھەۋل بەدەيت
ئەگەر سەمى جارىش بىت چۈنكە واتاى دۆران
نىيە دەيىتە ھۆى بەدەست ھىنانى لىياتوۋىي.
۴- سىنورى ژىانت دىبارى بە: بە خۇت بلى
ئەمىرۇ بەناسوودەيى دەۋىمى گۆى رايەلى خۋاى
خۇم دىمى، رىزى گەۋەركەن دەگىر، بەزمىم بە
بىچۈكەكاندا دىتەۋە، بەخۇم دەلەم ناھىلەم كەس
ژىانم لى تىك بىدات بەۋ جۆرە دەۋىم تا دەمرم.
۵- ئامانجەكانىت بە روۋنى دىبارى بە:
ئەمەش لەكاتى نوسىنو كاركرىن لەسەر
بەجىيىنننى ئامانجە كۆمەلەيتىو رۇخو لايەنە
ئابوۋرىكەكانت بىنۋسە ئەۋانەى دەتەۋى بەجىيان
بەينى تۆمارىيان بەكە.

۶- خۇت بەكەم مەزانە: تۆ دروستكرارۋىكى
گەۋەرى خۇداىو تۋاناۋ ھىزى بى بەخشىۋى
بەشىۋەيەكى زۆر، تەنھا خۇت خۇشەۋىست بەكە
بە ھەسە پاشانىش بە كاركرىن.
۷- لە ژياندا ۋەكو بەردىك ۋايە ئەۋەى بەفر
لەسەرى دەشكىت، ئەگەر ئاۋر لە بىشتەۋە بەدەيتەۋە
ئاتۋانى يەك ھەنگاۋ بەرەۋ پىشەۋە برۋى.
۸- گۆى بە تانەۋ تەشەرى خەك مەدە، ئارام
بىگرە ئەگەر كەسلىك ئىرەيى بى بردىت، چونكە

ئارام گىرتىت ۋەكو چەكىك ۋايە بەرامبەر بەۋ
كەسەى كە نىرەيت بى دەبات.
۹- مەيە پۇستەجى شەيتان: پىروپاگەندەۋ
دوۋبەرەكى لە نىۋان خەك بىلاۋمەكەمەۋە بەبى
بەلگە، ئەگەر وات كىرد ئەۋا دەكەيتە نىۋ
گەۋەرتىرەن گوناھەۋە، ئەگەر قەست لەناۋ دلت
دا بوو تۆ پاشاى ئەۋى بەلام ئەگەر بىلاۋبەۋە تۆ
دەيىتە بەندەى ئەۋ.

۱۰- خەمى ھەمى ژيان لە مېشىكى خۇت
ھەلەمگەر بەلگە لە لىمۋى ترش شەرىبەتتىكى
شىرىن دروست بەكە خەمەكان ھەمىۋە ۋەلادەننى.
۱۱- لەدەركىرىن بىرپارەكانتدا چاۋ نەترس بە،
دوۋ دىل مەيە لە بەجىيىنننى، چونكە بىرپارەكانت
چارەۋىست دىبارى دەكەن.
۱۲- دلتىابە لە خۇدى خۇت، ئەگەر كارىكت
كىرد ھەمىۋە نەركەكەى بەكە سەرشانى خۇت.
۱۳- ئەگەر تۋوشى ھەر ناخۇشەيەك بوۋى
لە ژىانت ئەۋا مەترسە بەلگە پىۋىستە ئارام
بىگرى چونكە ئارام گىرتىن كىلىلى خۇشەيە. بىزانە
پاش ھەمىۋە ناخۇشى يەك خۇشى يەك ھەيە،
دوۋناخۇشى بەرامبەر يەك خۇشى ناپىت.
۱۴- دلت لە كىنەۋ نىرەيى گۇمانى خۇراپ
پاك بىكەمەۋە، ۋازىيەنە لە ئازاردانى خەك.
۱۵- مېشىكت ھەمىۋە رۇژىك نىزىكەى (۶۰)
بىرۋەكەى تازەت بى دەبەخشى، ئاگاداربە سوود
لەم ھىزە ەقلىيە ۋەربىگرە چونكە ھىزى مېشىك
ۋەكو ئاۋ ۋايە ئەگەر بەكات ھىنا ئەۋا دەجولتەۋ
چالاك دەيىت.

۱۶- بەردەۋام خەرىكى ۋەرزى كىردن بە:
ھەمىۋە رۇژىك نىۋا كاتىرە ۋەرزى بەكە چونكە
چالاكى بەدەست دەھىنى بەم جۆرە دەتۋانى
چەۋرى لەشت كەم كەيتەۋە.
۱۷- تۋرە مەيە: چونكە تۋورە بوۋن دەيىتە
تىكىدانى كەيىۋ دەيىتە ھۆى تىكىدانى خۇشەۋىستى،
ئەگە تۋرە بوۋىت ئەۋا بى دەنگ بە.
۱۸- ھەندىك لە زانايان دەلەين: ئەۋانەى

۱۹- ئەگەر شىتىكى رابىردوۋت بەبىر ھاتەۋە
ئەۋا مېزۋىيەكى روۋناك بەبىر خۇت بەيىنەرەۋە،
ئەگەر رۇژىكت بەبىر ھاتەۋە ئەۋا بىر لە
دەستكەۋتەكانت بەكەۋە، ئەگەر بەيانىت بەبىر
ھاتەۋە ئەۋا خەۋى جوان بەيىنەرە بىرى خۇت.
۲۰- كازى پاشاۋ خەمەتى كەسانى تر بەكە
لە ژياندا، تەنھاۋ لە پەراۋىزدا مەيە، چونكە
تەنبايى ناخۇشى يە ھەمىشە لەگەل كۆمەلگەدا
خۇت بىگونجىنە چونكە كۆمەلگە دەيەۋىت جى
بەنچەت بە روۋنى بىيىن لە رىگەى كارەكانتو
دەستكەۋتەكانت.

۲۱- دىبارى جوانو بەبايەخ بىەخشە كەسانى
دەۋرۋەرت بە وشەى پاشاۋ جوان بىچۆرە نىۋ
دلى خەلگەۋە.
۲۲- بەشىۋەيەكى پاشا سەمىرى ژيان بەكەۋ
رەشپىن مەيە ئاگادارى كۆزى رەشپىنن بە چونكە
ئەۋان ژيان تەنبا بە رەنگى رەش دەيىن.
۲۳- خەم لە مالى دونيا مەخۇ كارىكى ۋەھا
بەكە كە دونيا لەناۋ دەست دا بى ئەك لەناۋ دلت
نىشانەى ئەمەش ئەۋەى ئەگەر مال و سامانت
لەدەست چەۋ ئەۋا خەمى بۇ مەخۇ، ۋابىزانە
ھىچ شىك روۋى ئەداۋە.

۲۴- بەشىۋەيەكى پاشا سەمىرى ژيان بەكەۋ
رەشپىن مەيە ئاگادارى كۆزى رەشپىنن بە چونكە
ئەۋان ژيان تەنبا بە رەنگى رەش دەيىن.
۲۵- خەم لە مالى دونيا مەخۇ كارىكى ۋەھا
بەكە كە دونيا لەناۋ دەست دا بى ئەك لەناۋ دلت
نىشانەى ئەمەش ئەۋەى ئەگەر مال و سامانت
لەدەست چەۋ ئەۋا خەمى بۇ مەخۇ، ۋابىزانە
ھىچ شىك روۋى ئەداۋە.

۲۶- بەشىۋەيەكى پاشا سەمىرى ژيان بەكەۋ
رەشپىن مەيە ئاگادارى كۆزى رەشپىنن بە چونكە
ئەۋان ژيان تەنبا بە رەنگى رەش دەيىن.
۲۷- خەم لە مالى دونيا مەخۇ كارىكى ۋەھا
بەكە كە دونيا لەناۋ دەست دا بى ئەك لەناۋ دلت
نىشانەى ئەمەش ئەۋەى ئەگەر مال و سامانت
لەدەست چەۋ ئەۋا خەمى بۇ مەخۇ، ۋابىزانە
ھىچ شىك روۋى ئەداۋە.

۲۸- بەشىۋەيەكى پاشا سەمىرى ژيان بەكەۋ
رەشپىن مەيە ئاگادارى كۆزى رەشپىنن بە چونكە
ئەۋان ژيان تەنبا بە رەنگى رەش دەيىن.
۲۹- خەم لە مالى دونيا مەخۇ كارىكى ۋەھا
بەكە كە دونيا لەناۋ دەست دا بى ئەك لەناۋ دلت
نىشانەى ئەمەش ئەۋەى ئەگەر مال و سامانت
لەدەست چەۋ ئەۋا خەمى بۇ مەخۇ، ۋابىزانە
ھىچ شىك روۋى ئەداۋە.

۳۰- ئەگەر شىتىكى رابىردوۋت بەبىر ھاتەۋە
ئەۋا مېزۋىيەكى روۋناك بەبىر خۇت بەيىنەرەۋە،
ئەگەر رۇژىكت بەبىر ھاتەۋە ئەۋا بىر لە
دەستكەۋتەكانت بەكەۋە، ئەگەر بەيانىت بەبىر
ھاتەۋە ئەۋا خەۋى جوان بەيىنەرە بىرى خۇت.
۳۱- كازى پاشاۋ خەمەتى كەسانى تر بەكە
لە ژياندا، تەنھاۋ لە پەراۋىزدا مەيە، چونكە
تەنبايى ناخۇشى يە ھەمىشە لەگەل كۆمەلگەدا
خۇت بىگونجىنە چونكە كۆمەلگە دەيەۋىت جى
بەنچەت بە روۋنى بىيىن لە رىگەى كارەكانتو
دەستكەۋتەكانت.

۳۲- دىبارى جوانو بەبايەخ بىەخشە كەسانى
دەۋرۋەرت بە وشەى پاشاۋ جوان بىچۆرە نىۋ
دلى خەلگەۋە.
۳۳- بەشىۋەيەكى پاشا سەمىرى ژيان بەكەۋ
رەشپىن مەيە ئاگادارى كۆزى رەشپىنن بە چونكە
ئەۋان ژيان تەنبا بە رەنگى رەش دەيىن.
۳۴- خەم لە مالى دونيا مەخۇ كارىكى ۋەھا
بەكە كە دونيا لەناۋ دەست دا بى ئەك لەناۋ دلت
نىشانەى ئەمەش ئەۋەى ئەگەر مال و سامانت
لەدەست چەۋ ئەۋا خەمى بۇ مەخۇ، ۋابىزانە
ھىچ شىك روۋى ئەداۋە.

۳۵- بەشىۋەيەكى پاشا سەمىرى ژيان بەكەۋ
رەشپىن مەيە ئاگادارى كۆزى رەشپىنن بە چونكە
ئەۋان ژيان تەنبا بە رەنگى رەش دەيىن.
۳۶- خەم لە مالى دونيا مەخۇ كارىكى ۋەھا
بەكە كە دونيا لەناۋ دەست دا بى ئەك لەناۋ دلت
نىشانەى ئەمەش ئەۋەى ئەگەر مال و سامانت
لەدەست چەۋ ئەۋا خەمى بۇ مەخۇ، ۋابىزانە
ھىچ شىك روۋى ئەداۋە.

۳۷- بەشىۋەيەكى پاشا سەمىرى ژيان بەكەۋ
رەشپىن مەيە ئاگادارى كۆزى رەشپىنن بە چونكە
ئەۋان ژيان تەنبا بە رەنگى رەش دەيىن.
۳۸- خەم لە مالى دونيا مەخۇ كارىكى ۋەھا
بەكە كە دونيا لەناۋ دەست دا بى ئەك لەناۋ دلت
نىشانەى ئەمەش ئەۋەى ئەگەر مال و سامانت
لەدەست چەۋ ئەۋا خەمى بۇ مەخۇ، ۋابىزانە
ھىچ شىك روۋى ئەداۋە.

۳۹- بەشىۋەيەكى پاشا سەمىرى ژيان بەكەۋ
رەشپىن مەيە ئاگادارى كۆزى رەشپىنن بە چونكە
ئەۋان ژيان تەنبا بە رەنگى رەش دەيىن.
۴۰- خەم لە مالى دونيا مەخۇ كارىكى ۋەھا
بەكە كە دونيا لەناۋ دەست دا بى ئەك لەناۋ دلت
نىشانەى ئەمەش ئەۋەى ئەگەر مال و سامانت
لەدەست چەۋ ئەۋا خەمى بۇ مەخۇ، ۋابىزانە
ھىچ شىك روۋى ئەداۋە.

۴۱- بەشىۋەيەكى پاشا سەمىرى ژيان بەكەۋ
رەشپىن مەيە ئاگادارى كۆزى رەشپىنن بە چونكە
ئەۋان ژيان تەنبا بە رەنگى رەش دەيىن.
۴۲- خەم لە مالى دونيا مەخۇ كارىكى ۋەھا
بەكە كە دونيا لەناۋ دەست دا بى ئەك لەناۋ دلت
نىشانەى ئەمەش ئەۋەى ئەگەر مال و سامانت
لەدەست چەۋ ئەۋا خەمى بۇ مەخۇ، ۋابىزانە
ھىچ شىك روۋى ئەداۋە.

عادل شاسۋارى

ھەرقلىقش ۋازى لى دەھىنى، ئىنجا لوقمان دەپرسى، نەيىنى ئەم كارە جى بوو؟ ھەرقل دەلى: ھەموو نەيىنى سەرگەۋتەننى مەن ئەۋە بوو كە بىنىت، كە تۆ گازت لە پەنجەى مەن ئەگرت مەنىش ئازارم ھەبوو، بەلام زياتر نارامم گرت تا تۆ نارامت لىپراۋ ھاۋارت كىرد، كەۋاتە تۆ دۇرانتو مەن بىردەمەۋە، ھەمىشە نارامگرتنى مەن زياترە لە نارامگرتى بەرامبەرەكانمە ۋە شىۋەدە ھەردەم مەن سەرگەۋتەنم بەسەرپاندا! ئىستا تۆ پىم بلى: نەيىنى ھىكمەتو دانايى تۆ جىيە؟ لوقمانى داناش بە ھەرقل دەلى: پەنجەت بخەرە دەمەۋە، ئەۋىش ۋا دەكات، پەكسەر لقمەن بە توندى گازى لىنەگرى ھەتا ھەرقل ھاۋارى لىنەئەس، ئىتر لوقمانى ھەكىمىش بەرى ئەدات، ئەۋىش نەپرسى: ئەمە ۋاتى جىيە؟ نەيىنى ئەم كارە جى بوو؟ لوقمانى ھەكىمىش دەلى: كە مەن ۋەم پەنجەت بخەرە دەمە، بۆجى خستت؟ بۆ بىرت نەكردەۋە ئەشەت گازى لى بگرم، ھەموو نەيىنى دانايى ۋ ھىكمەتى مەنىش لەۋەدەيە: پىش ئەۋەى ھەر كارى بگرم بىرى لىنەكەمەۋە ھەلى ئەسەنگىنم ئەگەر داھاتوۋى روون نەبوو يان خراپ بوو نايكەم ئەگەر لىلى دلتيا بوومو باش بوو ئىنجا جىيەجى ئەكەم.

جىياۋازى نىۋان زىرەكىۋ گىلى، بى ھەلەلى زىرەكەكان نىيە، تەنھا ئەۋەدەيە كە زىرەكەكان ھەمان ھەلە دووبارە ناكەنەۋە. دەمى ھەمىشە ئەۋەت لەبەرچاۋ بىت ژيان مامەلەيەكە بۆ بەدەستەيتەننى ھەرشەتلىك، ئەبى شەتلىك بىخەشەت، ھەر ھەنگاۋانلىك بەرەۋەپىش، ھەر جۆرە سەرگەۋتەننىكى ماددى

ئەكەنە رەخنە لە پىرۇگرامسازى دەروۋنى دەلىن: يەكەك لە كىشە سەرەكەيەكانى مەۋف ئەۋەدەيە كە ناتۋان ئاستى سەرى خۇى بزانى تا لە يەكەۋە دەست پى بكات، زەمەنى سالىبى خۇى ناناسى تا لە مەۋەدە دەست پى بكات، (مەبەست ئەۋەدە رابردوۋى خۇى ناناسىۋ ناتۋاننى رافەى بكاتو تىي بگات تاخالە لاۋازەكانى خۇى دىارى بكاتو بىتۋاننى رىگەچارىمان بۆ بدۇزىتەۋە نەخشەسازى بۆ داھاتوۋى خۇى بكتىت).

ھەنگاۋى دوۋەم: دىارىكىردنى ناراستەى رۇشەنتە بۆ پىشەۋە، دىارىكىردنى ئامانجەتە تا بىتۋان ناراستەى بەرەۋەپىشچوۋن دىارى بگەيت.

ھەنگاۋى سىيەم: گرتەبەرى مىكانىزىمى جىيەجىكىردنى ئامانجەكەتە، لەم كاتەدا بە گۆپىرى ۋاقىقى ژيانى خۇتو گەۋرەمى پىرۇۋەى خۋازراۋت ئەۋەتۋان كاتى گەيشتن بە ئامانجەكەشت بزانى.

جارىكىان لوقمانى دانا گەيشت بە ھەرقل پالەۋان لىلى پرسى: نەيىنى سەرگەۋتەننى تۆ لە زۇرئابازىدا جىيە؟ ج شەتلىك لە تۆدا ھەيە لەبەرەمبەرەكانتە نىيە؟ ۋا تۆ بوۋىتەتە پالەۋان ۋ ئەۋانىش زەبوون؟ ھەرقل ئەلى: بەمەرجى پىت دەلىم تۆش نەيىنى دانايى ۋ ھىكمەتى خۇتەم پى بلىتەت؟ لوقمانىش دەلى: باشە بەلام تۆ يەكەمجار بلى. ھەرقل دەلى: پەنجەت بخەرە دەمە، مەنىش پەنجەم دەخەمە دەمە، تۆ گاز لە پەنجەى مەن بگرمە مەنىش لە پەنجەى تۆ، ئىنجا پىت ئەلىم، لوقمانىش ۋا دەكات، بەلام ھەر زوۋ ھاۋارى لى ھەلەسەى كە پەنجەى ئىشى پى گەيشت.

ئەگەر لەپىر غافلىگىرىان كىردىتو چاۋيان بەستىت، سەريانخستىتە ناۋ ئۆتەمىلەكەۋە دوۋرىان خستىتەۋە، پاشان چاۋيان كىردىتەۋە بىنىت لە دارستانىكى چاۋانو ھەشەنگەدەيت، كە دلىكو سەد دلى ھەپىرانى دەمى، نەخشەيەكىان پىدايت، ئايا دەتۋاننى بگەرىتەۋە شوئى خۇت؟!

* نەخىر، چۈنكە مەن ھىچ سەرو سەۋدەيەكەم لەگەل نەخشەدا نىيە، لى نازانم.

* بەلى، بەيىنى نەخشەكە دەتۋانم بگەرىتەۋە.

* ئەگەر ئەۋى خۇشتر بىت، بۆجى بگەرىتەۋە؟!

* نەخىر، چۈنكە مەن نازانم خۇم لەكۆتەم. تا نەخشە سوۋم پىيگەيەننى.

لە چاۋ سى ۋەلامەكەى تىردا چاۋەمىيان لە ھەموۋىان راستىرە، ئەلى ئايا ئەزانى كەى ئەگەيتەۋە شوئەكەى يەكەمجار؟ دىسان نەخىر، چۈنكە ناراستەى رۇشەنت دىار نىيە، نازانى بەرەۋە گۆى دەۋىت، ھەر لە خۇتەۋە ھەنگاۋ دەنىت، لەۋەدەيە پاش شەۋ ۋ رۇزىك رىكىردن ھىشا ھەرلەشۋىنى خۇتدا بىت، ئەگەر مەۋف ئەزانى خۇى لە كۆيدەيە ھەرگىز ھىچ نەخشەۋە پلانلىك سوۋىپى پى ناگەيەنىت. كەۋاتە:

ھەنگاۋى يەكەمى دەستپىكىردن ناسىنى ھالى ئىستى خۇتە، تۆ ئىستا لەج ئاستىكىدايت؟ دەتۋاننىت بە خال ئەزمارى بگەيىت؟ دەتۋاننى بىنوۋسىت؟ ئەمە ئەۋ پىرسىارەيە كە زۆرىيە خەك لە ۋەلامەدەۋەى دەسەۋسان. ئەنتى NLP يەكانىش ئەمە

- نەجامەكان).
 ۲- ئارمۇزۇ (پەلەي خواستەكە).
 ۳- بېروبووم (باومې سەرگەوتن بە دەست ھېتان).
 ۴- خۇسۇ بۇ تەرخانكردن (ژيان بەپېي ئامانجەكەت).
 ۵- پلان (نەخشەي ئەمۇ رېگايەي دەتبات بەردو ئامانج).
 ۶- جېگېرىي (شاندانەبەر دژواریپەكان).
 ۷- پەندومەرگرتن لە ھەلەكان.
 ۸- زانیاری بابەتەكە (زانیاری تەكنىكى بېسېر).
 ۹- خوپنەواری بېروھۇش (زانینی چۆنیتی کارکردنی میشك).
 ۱۰- ھیزی خەپال.
 ۱۱- ھەلوپستی ئیجابی (گەشپینی، تېروانی ئیجابی).
 ۱۲- خۇھاندان (قەسەي ناخی ھیز بەخش).
 ۱۳- توانای تېگەیشتن (دۆزینەو رېژەي بەدی ھاتنی ئامانجەكەت).
 ۱۴- كۆمەلەي میشك لیزان (دەستەو چوار دەوری نزیکی).
 ۱۵- میشك لیزان/ ناخی (شېوازی رۇلی کارامەیی، ھارەمانەكەي).
 ۱۶- راستگویی راستەقینە (بەرامبەر خۇی كەسانی تر).
 ۱۷- رووبەرۈونەوئە ترس/ ئازایی بە جەرگی.
 ۱۸- داھینەری/ بەدەستەو ھاتنی توپزینەوئە جیباواز.
 ۱۹- خۇشویستنی کارەكەت.
 ۲۰- وزە (جەستەیی، فیکری).
 (ئېگناسی پادېرۈسکی) ژەنەری پېانۆ ئاواز دانەری پۆلەندى، تەننەت لە دوا سالاھەتەي کارکردنی كە گەیشتووە لوتكە ھەموو رۇژى بىن وەرەس بوون ھەشت كازېر لەسەر پېانۆ مەشقى ئەكرد. بىن ئەوئە خۇی بەداتە دەست لوتكەي سەرگەوتنەكەي بە گەرموگورې ئارمۇزومەندانە بە درژایی رۇژگار مەشقى ئەكرد، وئەي ئەم ئاواز دانەرە پەندېكى گرنكى تیاپە بۇ ئەم كەسانەي كە لوتكەيان كەردۆتە مەبەستى خۇيان، نەك بەردو لوتكە چوون بەكەنە رېرەوئە ژيانان، كە دەئى:
 "گەر رۇژى مەشقى نەكەم، ھەست بەمە نەكەم لە خۇم دانەپېنەم.
 گەر دوو رۇژ مەشقى نەكەم: دۆستەكانەم ھەستى بىن ئەكەنە ئەپېنەم.
 گەر سى رۇژ مەشقى نەكەم: ئەمەرىن، گویگەمەكانەم ھەستى بىن ئەكەنە ئەپېنەم."

شەنەي كە گردوومانە... تېگەیشتن لە رابردو فېرى دانانی بەرنامەي داھاتووت دەكات.
 كېشەو گەرتەكانت ئەگەر ھالەن شۆپیان ناو دەروونتە ھەلەمەدە بېانگۇرى بۇ شېوئە گۇفتارى سەر زمان، چونكە ھېچ كەس بۇ ئەوئە نېپە رازی دلتى بۇ بېگېرپتەو، رازی دلت بۇ دەریا بېگېرپمەو ئەيكاتە شەپۆل، بۇ ھامیشەلانی باس بەكە ئەيكاتە ئاواز، بۇ زستانی باس بەكە، ئەيكاتە تۇفان ھەموو دنیا تېنەگەپەن، كېشەكەت ھەرچى ھەپە بېناسە، ھەلەكانت بۇ دۆزینەوئە رېگاجارە بخەرە گەر، باشترە لە تەبیرکردنی بە زمان، چونكە زۆرجار زمان نامەحرەمە بە كېشەكانى دل، ئەگەر ھەر ناچاربوویت باسى بەكەت تەنھا گازەي رۇحت لەسەر بەرمالو روو بەخوایەت، گەر بۇی كەردى نايداتەو بە رووتدو بۇیشى نەكەردى لای كەس سوكت ناكات، «زۆپېرى گزندوزالپ» بەكەك لە تەلەبەكانى بېدیع الزمانە، ھەلەسەنگاندەكەي لە بارەي زەمىنە سازکردنی ناپەھەت، بۇ دەولەمەندكەردن بەرھاروانكەردنى جېھانى رۇچ، تابلۆي جوانە، كە ئەئى: ھېچ ناتەواویيەك نە لە جەستەتە، نە لە بېروھۇشى تۇدا نېپە ئەوئە تۆ دەترسینیت ئەم ناپەھەتەيە نېپە كە دینە سەر ریت، بەلگە بېرکەردنەوئە لېیان، پېش ئەوئەي یەخەتېگەر، بېرکەردنەوئە لە ناپەھەتەي گەوجیپە، بېرکەردنەوئە لە مەسەلەكە پېوپیستە، بەلام نابى لە گویى خەم پەژاردە بېنېنەوئە، بېرکەردنەوئە داداگېكەردن لېپرسینەوئە نېگەرانبوون، چەند بارودۇخكەي لەپەكتر جېباوازن، مانای بېرکەردنەوئە، دواي ديارېكەردنى چۆنیتی پېكەتەي بابەتەكە، گرتەبەری رېووشوینی پېوپیستە بە ھیورى. بېدەنگى خواناسك لە بارودۇخكەي پې دەردو مەپنەتەي، رېبەری لېھاتووی گەشەي جېھانى رۇحیو بەرەوپیش چۆنیتی. «ئایا بېرت كەردوومەتەوئە لەوئە چەند رېگایەك ھەپە بۇ چارەسەرکەردنى كېشەو گەرتەكانت؟ كام رېگاو ج شېوازك ھەلەبېرې كە زۆرتەين ئەگەرى سەرگەوتنى تیاپە... چونكە ھەندېچار سەرگەوتن وەك: مېو واپە ئەبى لېكېرپتەوئە يان وەك خۇراك واپە ئەبى لېنرېت، ئېنجا نەخوړیت، تا زەمەنكەي بەسەردا نەرواتو پېنەگا نامادەي بەكارھېتان نېپە... بۇ ئەمە تەنھا کارامەیی خۆت گرنەگە، (تۆنى بوزان)، دۆزەردەوئە نەخشەكانى بېروھۇشو خاوەنى تۆمارى جېھانى IQ، یەكەك لەم پېنچ كەسەي كە بە باشترین وتارېژ دەستەنشان گرا، بېست تاپەتەندى کارامەیی مەرۈف بەم جۆرە رېزەبەند دەكات:
 ۱- خەون (لە سەرەتاوئە ژيانى

یان مەعنەوئە، یەكسانە بەم باجوو حیرمانو ناپەھەتەيەكە كە لەپەناویدا ئەچېژریت، ئەگەر ورد بېرېكەپتەوئە دەتوانى بېرېار بەدەیت، ئایا ئەوئە بەدەستى دەھینى لەوئە لەدەستى ئەدەیت بەنرخترە یان نا؟ ئەم وەلامەت ئەبى بېتە سەنگى مەھەكى جۆلەو براوتەكانت.

ھەر لە تۆپكەوئە ھەتا گەورەترین درەخت چەندە پەلەي ھەپە؟! سەروشتى توانای نادەمیزاد زۆر لەو زياتر پەلەي ھەپە! ئایا لەچېداو چۆن سەرفى ئەكەیت؟ ئەم ئامانجەي بۇ ئەكۆشى ئەم ھەموو قوربانىيە ئەھینى كە پېئە ئەبەخشی؟ ھەر بۇ ئەمۆنە: ھاورپى واما ھەپە شەو رۇژ زیاد لە ۵ كازېر بە دیار زنجیرە درامكانى تېفېیوئە دادەنیش، گەر پېئە بېئى بەرامبەر بەم كاتە زۆرەي بە ئەلەكانى ئەم درامایانە ئەپەخشی، چیت دەست ئەكەوئە؟ لەوانەپە زۆر بە سادەیی بلى: خۇشە؟! كە راستیش ئەكات، بەلام ئەم خۇشەپە زۆرتەينى بەرھەمى رافەي ھەلەسەنگاندنى ئەم ھاورپىو دۆستانەپەتەي كە پېشتر سەپرى ئەم زنجیرانەیان كەردووە گەیشتوونەتە ئەوئەي كە چېژبەخشن، كەواتە ئەكەرى بېئین ئەم بۇجۆنە كەمى ھى خۇپەتو زۆرتى لاسایی كەردنەوئە (Samuel Johnson) ئەئى: ھەتا ئیستا ھېچ كەس لە رېئە تەقلیدەوئە ئەگەشتۆتە ئەنجامكەي گەورە... ئەگەر نەزانى وەلامكەي قەناعت پېكەرت بەداتەوئە، ئەم خراپە، چونكە وەك ئەمۆنەكەي سەرەتا واپە، بەلام ئەگەر ھەمان پەرسىار لە (Orson Wellos) بەكەن ئەم ئەئى: دیمەنە زنجیرەپەكانى تەلەفزیون لە فەستقو كەستانە دەچى، رەم لېیانە بەلام لەبەر دەستەم دابى خۇم بۇ ناگېرپو خیرا خیرا دەپخۇم! ھەر ئەمۆندەپە خوت پېوگەرت ئېتر ھۆگرى دەپیتو لەگەن كاراكتەرەكاندا وەك ھاورپىت لېدیتو بەردەوام ھەم دەكەپت ھەوالیان بزانیتو لەخۇشىو ناخۇشیان ناگادار بېت، (Horace Mann) ئەئى: (خو)، لە گروپك دەچى ھەر رۇژى رېشالېك ئەچینو لە كۆتاییدا، ھېندە بەھیز دەپیت كە ناتوانرې بېچېرېرېت... ھەر بۇئە ئەوانەي كە تووشى خۇوى خراپ دەپن بە راستى گېرۆدە ئەپن. زانای بەناوایانگى فېزېك نیوتن بە وانەي دەیانپەرسى كە چۆن داھینانە گەورەكانى كەردووە، ئەپوت «ھەمیشە بە بېرکەردنەوئە لېیان» ئایا تۆ لە بېرکەردنەوئەكانت سوود وەردەگرې؟ چونكە داھاتووی ھەر مەرۈفك بەندە بە كەردارى ئېستاپەوئە، (Antony Robbins) ئەئى: بە راي مەن یەكەك لە گرنەترین وانەكانى ژيان، فېرېوونى تېگەشتەنە لە بۇجى کارکردنى ئەم

ئاسۇى وىنەيەك

سەرنجى ئەم وىنەيە بىدەو بە دىدو خەيالى تىژو
 ھەستى ناسكت بۇى بىنوارەو پاشان خامەكەت
 ھەلبىگرەو گوزارش لەو ھەستە ناسك و خەيالە
 وردو سۆزە بى سنوورەت بىكە، تا بىيىتە خاوەنى
 يەكەك ئەم دوو خەلاتەى خوارەو:

- بەشدارى بى بەرامبەرى سالىكى گۇقارى
 برىار.

- بەشدارى بى بەرامبەرى شەش مانگى گۇقارى
 برىار.

دوا مۇلەتەش بۇ وەرگرتنى وەلامەكان
 (۱۰) رۇژ دواى دەرچوونى گۇقاردەكەيە.

خەلاتى يەكەم

ھەردى صديق - زانكوى سايىمانى

بە تەنھايى

لە باوەشى ئاسمانىكا

ئەم شەو نوقى سەفەرەكەم

بۇ ولاتىكى بىگانە!۰۰

لىم زىز مەبە كە جىت دىلەم

ئەى شارەكەم!۰۰

ئەم سەفەرەم

بەرھەمى نوپى خەمەكانە!۰۰

خۇ ئەزانى بالندەيەكى ژىر چەپۇكى دەرەندە

سەختە بۇى

لەپازىدا بەبى لانە!۰۰

بەلام گيانە!۰۰ كە رۇيشتەم

بەدلا تەنگى بۇم مەروانە

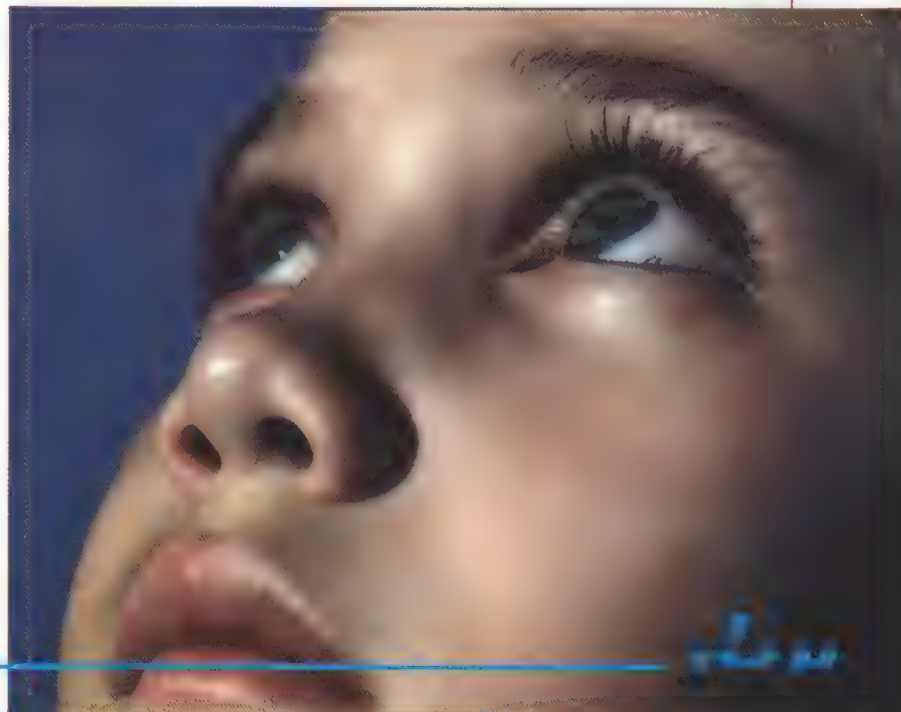
بەھىواوە چاوەرىم بە

نەگەر قەدەر رىگەم بىدات

ھەردىمەو!۰۰

ولاتى من

تەنھا خاكى كوردستانە!۰۰

راهینانی میشک

به وردی لهم ویتیه
 ورد به ره وه و
 هیژی میشک و بیرکردنه ووت
 بخه ره کار،
 بزانه چی ده بینیت؟
 تا چ راده یه ک دیدی تیروانیت ورده؟

خىزانى بەختەۋەر

پەرى شىخ كەرىم

ئەو ھەلەنەى ئافرىتان دەيكەن و ژيانى خۇيانى پىك تىك دەدەن!

۷- زىادەپەۋى لە پارە سەرھەردىدا ئەمەش ھەلەپەكى ترە كە زۆربەى ھاوسەران نازەزى دەردەپەن كە خىزانەكانيان نىخ بۇ ماندوۋىۋى ھاوسەردەكانيان دانائىن و ئەو شتانەى زۇر گرانپەھان دەپكەن.

۸- لەكاتى گەرانپەھەى ھاوسەردەكانىدا نازەزى دەردەپەن دەنگە دەنگ كىردى كەمتەرخەمى و شىۋاۋى شتومەكەكان دەپتە ھۇ راۋانى ھاوسەر لە مال، ئەمەش كارىكى ھەلەپە ئافرىت دەپت ھەلەل بەت ھاوسەردەكى كاتىك دەگەرپتەۋە مالەۋە ماندوۋى دەردەپت نەك زىاتەر ماندوۋى بىكات!

۹- ستايش كىردى پىۋانى تر لە لاى ھاوسەردەكى ۋەك: تۇ كەستىكى بى تۋانى، فلائە كەس چەندە دەۋلەمەندە پا زىرەكە! بەپاستى ھەموو ھاوسەردەكەز دەكات كە خىزانەكەپان ستايشان بىكەن لە كارەكانىاندا بە ماندوۋى ھاوسەردەكانيان بزانن.

۱۰- لەكۇتاپىدا ھەموو ھاوسەردەكەز دەكات خىزانەكەى ناسوۋدە بىو ژيانىكى ناسوۋدە لە نىو مالەكەپاندا ھەپ، بى بى لە پىزوخۇشەۋىستى و ھادارى، ھەمىشە ھاوسەردەكى بەلاۋە بە نىخو بە باپەختەر بى لە ھەموو كەسانى تر.

۱- زۇر چار ئافرىت ھەموو سەربەستىيەكى ھاوسەردەكى دەخاتە ژىر نازەۋى خۇپەۋە.

۲- بەردەۋام چاۋدەپىر تەلەۋۇن ھاتىو رۇپشنى ھاوسەردەكى دەكات، بەمەش كىشە دروست دەپ، چۈنكە ھەندەپچار شتىك ھەپە كە پەپەندى بە خىزانەكەپەۋە نىپە.

۳- باپەخ نەدان بە راۋىچوۋى ھاوسەردەكى كۇنتىرۇل كىردى بىپارەكان لە ژىر دەستى خۇپدا، ئەمەش ھۇكارى سەردەكەپە بۇ نەمانى رىزو دروستىۋى ناكۇكى.

۴- پىشنىارىكى تىران ئەۋە بوو زۆربەى ئافرىتان لە كاتى چوۋنە دەردەپەندا پەرس بە ھاوسەردەكانيان ناكەن دەلېن: ئاپا دەپت ئىمە بۇ شوپىنىك بچىن باھەر كارىك بىكەن، پەرسى ھاوسەردەكەمان بىكەن.

۵- دركاندى نەپنى، پىۋان بە گشتى ھەز دەكەن كە خىزانەكانىان نەپنى مالەكانىان بپارېزىن.

۶- نەپاراستى پاكى ھاۋىنى مالو مىنال، لەبەرئەۋى كاتىك ھاوسەر بەۋەپەرى ماندوۋىپەتتەۋە دەگەرپتەۋە ھەز دەكات مالو مىنالەكەى بە رىكە پىكى بىپىنىت نەك بە نارىكى، چۈنكە دەپتە ماپەى تۈپەۋى ھاوسەرۋى دروست بوۋى ناكۇكى نىۋانىان.

زۇرچار ۋاھەست دەكەپت كە تۇۋ ھاوسەردەكى لە دۋى چەند سالىكى ژيانى ھاوسەردەكى لىك دەۋر، چ ھۇكارىك ۋى لىكروپت كە راۋىچوۋنەكان و نازەۋىۋەكانتان ناھەۋسەنگەن؟ ئاپا رۇۋىك لە رۇۋان بىرت كىردەۋە كە تۇ ھۇكارى سەردەكى ئەم ناھەۋسەنگىيەپتە دەۋانىت بە رەقتارو ۋە جۋانەكانت لەگەل ھاوسەردەكاندا ژيانى ھاوسەردەكان بگۇرپت؟ بىگومان نا چۈنكە تۇ سوۋرى لەسەر كىردەۋەكانى خۇتو ھەمىشە بە ھەلەى ھاوسەردەكى دەۋانىت دەلېت: پىۋان بەگشتى بەو شىۋەپەن: بىپەپەخ بىۋەفان، بەرامبەر خىزانەكانىان! لەكاتىكدا رەنگە ھەندى ھەلە پاخود كەمتەرخەمىت ۋەپەردى كەھەمىشە لە مالەۋە رادەكاتو پەنا بۇ تەنپاى دەپت.

لە لىكۇلەپەۋەپەكدا كە لەسەر ژمارەپەك لە پىۋان ئەنجام دراۋە كە جىۋاۋىۋىۋى لە: تەمەنۋى ناستى خۇندەۋارىدا، بۇ ئەۋەى پەرسىارىان لىكەرت لە بارى ئەۋەلەنەى كە ژيانى ھاوسەردەكى بەردە كىشەۋ ناكۇكى دەپت، لە ئەنجامدا دۋى كىردەۋەپەى پىشنىارو رەخنەكانىان لىكۇلەپەۋەكە ئەۋە دەپتە ماپەى داپەنى خىزانو دروستىۋى ناكۇكى رۇۋان، ھاۋكات لەگەل كەۋەۋىۋى خىزاندا كىشەكانىش كەۋەدەپن.

ھونەرلى ھاۋرىتى

زاھىر زانا

ھىچ مانايەكى نىيە.
* لەبەرەمبەر كارە باشەكانىدا سوپاسى
بىكەو دەستخۇشى لىبىكەو لە كەمۇ كورتىيەكانى
بىبۇرە.
* ئەگەر ھەلەيەكت ئەنجامدا داۋاي
لىبۇردن بىكەو ئەگەر داۋاي لىبۇردن لىكرا
بە سىنگى فراۋانەۋە ۋەرىبىگەرە.
* ھەرگىز بە تەنھا ھەلۋىستىكى
ھاۋرىكتە ھەلەسەنگىنەۋە راستوچەپى
پىامەھىنەۋە لەناۋ لاپەرەسى سىپىدا تەنھا
خالى رەشى مەبىنە، ئەگەر تەلەفۇنىكت بۇ
ھاۋرىيەكت گىردوۋ ۋەلەمى نەدايتەۋە، بلى
رەنگە ئاگاى لى نەبىت يا بە كارىكەۋە زۇر
سەرقال بىت، ئەۋ كاتانە بېنەرەۋە بىرى
خۇت كە ھاۋرىكتە بەۋبەرى دىسۇزىيەۋە
يارمەتى داۋىت، ئەگەر داۋاي كارىكت لىكردو
بۇ نەكرىت بزانە رەنگە ئەۋ كارە ھەر
لە تواناي ئەۋدا نەبۇۋىت ئەنجامى بدات،
شتىكىش لەسەرۋە تواناۋە لە كەس داۋاكراۋ
نىيە.
* لە كاتى تەنگانەۋە ناخۇشپەكاندا بەۋبەرى
تواناۋ دىسۇزىيەۋە يارمەتى ھاۋرىكتە بدو پىشتى
بىگرو بەرەۋ چارسەرى گىرەتەكان رىنمۇنى بىكە.
* سەرەخۇبى كەسى ھاۋرىكتە
بپارىزەۋە رىز لە بىرۋىچۈۋەكانى بىگرو
بىرۋىچۈۋە خۇتى بە سەردا مەسەپىنەۋە
بۈۋى ۋەمۇ تاكىكى سەرەخۇ بپارىزەۋە بزانە
ھەركەس خاۋەن تاپپەتەندىۋە سەرەخۇبى
كەسى خۇبەتى نەك بتمۇۋىت بىكەپتە سىبەرۋە
فۇتۇكۇبى خۇت.

دروستو رىكۋىپىك بۇ ئەۋەى دىروۋىتىكى
ئارامان ھەبىتو ژيانىكى بەختەۋەرەنە
بگوزمىننىۋە بوۋىمان بۇ يەكتىر بىيىتە
مايەى خۇشەختىۋە خۇشەۋىستىۋە دىسۇزىۋە
يەكتىرۋىستى بگوزمىنەۋە، دەبىت بزانىن
مىۋى تالىۋ داپراۋ بى ھاۋرى ناتمەندىروستە،
بەلەم ئەۋ كەسەش كە ھاۋرى نەشىۋەى
ھەيەۋ پەيۋەندى ھاۋرىيەتى لەگەل
ھاۋرىكانىدا بى بەرەۋە ھونەرى ھاۋرىيەتىيەۋە
دىسۇزىۋە خۇشەۋىستىۋە راستگۇ تىدا
نىيەۋە بەرۋەۋەندى پاىەى ھاۋرىيەتىيەنە
زۇر ناتمەندىروستەۋە پىۋىستى زۇرى بە
بەخۇداچۈنەۋەۋە چاكسازىيە لەم بواردە، لە
پىناۋ ھاۋرىيەتىيەكى دروستو سەركەۋتوۋە
بەرەمەدار چەند خالىك دەخەپنە ۋەۋە:

* ھاۋرى كىيتو كىت ھاۋرىيە؟ زۇرچار
بەۋ كەسانە پىۋانە دەكرىن كە لەگەلەندە
ھاۋرىن ۋەك ۋتراۋە: (پىنم بلى ھاۋرى كىيت؟
پىت دەلەم تۇ كىيت)، چۈنكە خۇۋنەرىتو
بىركرىنەۋەمان ۋەك ئەۋ كەسانەى لىدەت كە
ھاۋرىمان، بۇيە ھەلۋاردى ھاۋرى كارىكە
پىۋىستى بە كارامەيىۋە ۋردىنىۋە شارمىزىۋە
ھەلەسەنگاندىن ھەيەۋ ھەمۇۋە كەس بۇ ئەۋە
ناشەت بىكەپت بە ھاۋرىت.

* دىسۇزىيە بۇ ھاۋرىكتە ۋەك چۇن بۇ
خۇت دىسۇزى بۇ كارى باشو بەسۋە رىنمىۋەى
بىكەۋ بە سەركەۋتەكانى دىخۇشەۋە لە
تەنگانەۋە ھاۋرىيەى بە.

* راستگۇبى لە نىۋان تۇۋ ھاۋرىكتە
مىمانە زىاد دەكاتو ھاۋرىيەتىش بى مىمانە

ژيانى مىۋەلە، خۇرچىۋەى پەيۋەندىيە
كۆمەلەيەتىيەكاندا دىگوزمىن، ھاۋرىيەتى
ۋەك پەيۋەندىيەكى سەردەكىۋە كارىگەرۋە
پىۋىست رۇلىكى گىرنكى ھەيە لە ژيانى
ھەرىەكىكانىدا رەنگە كەسانىكىش نەبىن
ھاۋرىيەنە نەبىتە لەم پەيۋەندىيە بى
بەش بىنۋە تەدەت دەبىت مامەلەيەكى
ھاۋرىيەنەمان لە تەك خۇدى خۇشماندا
ھەبىت، ئەگەر بىرىك لەرايىردوۋى ژيانى
خۇمان ھاۋرىيەنەمان بىكەپتەۋە كىۋى
چەندىن پىرسىيار خۇكەى ھەستمان دەداتو
بىركرىنەۋەمان دەھەزىنەت، فلان ھاۋرى زۇر
خۇشەۋىستە؟ يا رەنگە دلمان لە ھاۋرىيەكان
گەردى گىرتىت، چى ۋاي لەۋ ھاۋرىيەمان
گىردوۋە زىاتر لە دلمان شۋىنى ھەبىت
با ئىمەش ئەۋ چۇرە سىقەتە لە خۇماندا
گەشە پىۋە بىدەن، لەگەل ھاۋرىيەكاندا بەۋ
شۋىۋە مامەلەبىكەيىنۋە لەۋ ھەلەسۋەتەش
دوركەۋىنەۋە كە دلى ئىمەى تەنگ كىردوۋە
تا ئىمەش كەسانىكى تىر ئازار نەدەن، با
نەۋىرسىيارە لەخۇمان بىكەپت ئىمە بۇ
ھاۋرىيەكانى چۇننى؟ ئاىا توانىۋەمانە رۇلى
راستەقەنەۋە دىسۇزانەى ھاۋرىيەتىمان
بىبىننى؟

ھاۋرىيەتى پەيۋەندىيەكى زىندوۋەۋە
رۇلى كارىگەرەى ھەيە لەسەر ژيانمان دەبىت
تەۋاۋ لىزانانەۋە دانايانە رەقتارىكەيىن بۇ
ھەلۋاردى ھاۋرىيە شىۋاۋە شاپىستەۋە دىسۇزىۋە
بە ۋەفاۋ خاۋمى رەۋىشتە بەرۋەۋە بالاكەۋە
پاراستىنى ئەم پەيۋەندىيە بەشۋىۋەيەكى

بىر بىر

بۇ دايكە مېھرەبانەكەم!

دۆلەت بىلەن ئىقتىسادىي ھەمكارلىقنى يېڭىلىغۇچى بىر دۆلەت بولۇپ قالدى

بۇيەكە دورى ئىكەنمەن ۋا ھەست ئىكەم بىن
بىنا بىووم لە ناو غورىبەتا قەنا بىووم.

ھەر سەرمەتا مەن شارمەزى ھەممو شۇيىن
ھەرمەيىكى نىشتەمانى تۆى دايكە بىووم، چونكە
لەسەر كورسۇ تەختى پايەتەختى دىلى خۇشەختى
خۇتا بە جوانى داتنا بىووم، ئەم رۇژانەى كە
كۆرپە بىووم لانكەى دىلت ھەوارى رۇژو شەموم بىو،
كەزەۋەى دورى لە ئازاۋەى بىلدارى كاتى خەوم
بىو، بە دەسرازەى خۇشەۋىستى بىن ئەندازەى
مېھرىبانىت داتبەستىبىووم، ۋەھا لەم جىيەت
خىستىبىووم كە گەورەش بىووم داتنەگەرتەم، بىمىن
نازى راتنەگەرتەم، چونكە تامەن گەورە ئەمبىووم
نەۋىش فراۋانتر ئەمبىو، بۇيەكە ھەر لەۋىدا ماوم،
لەمەر جاوم نەمبىزراوم.

نازەمىنەم، تەنانەت پەروەردىگارىش تۆى
كردۆتە ھەۋسۇزى خۇى، ھۇى تۈرە بىوونو بەزەبى
پىرۇزى خۇى، رازى بىوونت رازى ئەۋەم نىگەرانىت
خەشمى بىن ئەندازەى ئەۋە!

خۇشەۋىستەم، بىمبۇرە ئەۋەى كە ۋىستەم نەمتۋانى
بىكەمە نوۋسىن، ئەۋەى نوۋسىم تەنەنە دىرېكى
پادىشتە نەك پادىشتە، ھەلى تۈگۈكى دەرپەى بىن
زانىنە نەۋەك كارو لى زانىنە، خالى بىوونى تەنەنە
جارى جامى دىلە نەۋەك چىزۇ كامى دىلە.

چۇن بە ئىسرىنى مەرمەكە بۇ قەترە شىرى
رەۋانۇ زىان بەخىشت بەھا دانىم؟

چۇن دۆلۈپى رەشۇ سىپى لە بىرامبەر پەكا
دانىم؟

نايا خۇشت پىتە وانىيە كە بىن تەۋانام؟ دىنەى
فراۋانى جوانىت قەلەمى بىن كۈل كەردەم ھەنگاۋى
بىن شىل كەردەم دەفتەرىش بىن ۋەلا نام!

بەلەم ئەلەيم: بىلەى دايە مۆلەتى بە مەن
بىدەبە لە ژۇر پەيەكانى ئەۋە دىۋارەكەم ھەلەبەبە،
بۇ ئەۋەى مەنىش گەشتىيارى ناۋ بەھەشت بەم،
بالندەى باخچەى بەھارو دەرۋەشت بەم.

دوۋەى تەمەن دىرېزىم ئەۋەى سەرمەرز بۇيەم
ئەم خۇستە داۋا چاكانەى كەۋا خۇشى مەنى
بەندەى لەسەر بەندە، بە كام پىۋەرو مەزەندە
بىزانم دىلى دايكەتەت، ەمشەقت بۇ مەن پاكىتەت
چۇنەم چەندە.

نازىزەكەم، ئاگادار بىووم كە شەۋانە دىلى
نەرمەت بىن مەكەردە جۇلانە، ھەتاۋەكە بە
نارامى تىپا پال كەۋەت، نەسەۋەتى تاكو نەسەۋەت،
گەر تۇ ئەپەى چۇن ئەخەۋەت، گى ئەپەۋەى بكا
زەۋەت، كى ۋەك تۇ دىلى ناسكى دا ئەخۇرپا كە
ئەكەۋەت، كى ۋەك تۇ شاگەشكە ئەبۇۋە كاتى كەۋا
سەرمەكەۋەت، كە ئەپەۋەى دارە دارە جۇۋەۋە
رەۋەت، تا گىانىشت پەنەكەمى كە گۈپت لە
گۈرۈگەلەم بىو، لە ناخەۋە ھەلەۋەقچاى كە گۈپە
نالە نالە بىو، شىرىنەكەم، كە ساۋا بىووم، بەم
شىۋەۋەى ۋەم ۋابىوم، مالى دىلت تەنەنە مەنى لە
ناۋا بىووم، لە تۆى گۈلە خاۋەن ھەزاران داۋابىووم،
ھەمۋەت بۇ جىيەچەن كەردەم، ھەر جۇۋەم رۋوت
تەنەكەردەم، رەزىت لىنام ھىزى ۋەم سۇزىت پەندەم،
لە ناۋ ھەفەسى زىرپىنى سىنەتا بەندەت كەردەۋەم،
ئەم بولبۇلە رەنگاۋ رەنگو دىنەك خۇشە بىووم بۇ
خۇت پەسەنەت كەردەۋەم، بەلەم ئىستە مەن گەورە
بىووم، مەۋەۋەى ھەلەكشەۋەم بە بالاۋ تەمەن تەۋاۋەم،
زۇر گۇرۋاۋەم، بەلەم تۇ ھەر نەگۇرۋاۋەى ھەۋەك
جارى جارەن ماۋى، خاۋەنى ھەمان رەۋەشتە دىل
ۋ چاۋى، خاۋەن ھەمان دەستە ھەستى، ئەۋەى
زىانى بۇم ھەمىن رەۋى لى ئەبەستى، خۇت كەردۆتە
خاۋەنى تەۋاۋى مەن ھەممو كەسەم، بە گەورەش
بولبۇلەكەى ناۋ ھەمان سىنەۋە ھەفەسەم، خۇت
كەردۆتە ھەلەۋەنى مەن بەرژىنەۋە پەسەۋەنى مەن،
قەلەى رۇژو شەۋانە مەن، ھەزاران جار خۇت
نەكەپتە قوربانى مەن، ھىندەت بە سىنەۋە گۈشىم،
لە باۋەشتە ھەلەت گۈشىم، ئەزانەم ژمارەى تەرىپەى
دىلت چەندە، بە شەۋەلى دەرپەى دىلت ئاشنا بىووم.

پىنۋەسەكەم دىگەرەۋە دەفتەرمەكەم نىگەرەنە
كە ئەمەۋى لە تۇ بىدۆتەم، چىبەكەم بۇ ئەۋەى
شاپان بەم بىلۆتەم باسۇ تۇ كەم، جا چۇن لەخۇم
رادەبىنەم، تاكو ئەم ھەممو جۋانەۋەى لە دىلى تۇ
رادەبىنەم بىيخەمە سەر دىلى كاغەز، بە كام ناۋەز،
بە كام ناۋاز بىلۆتەم، خەمى دىل ۋ تەمى دىلت
بىلۆتەم، چۇن بە خۇمى بىدەم مەفەن لىبەدەم لازو
گەزەۋەنى، تا خاۋەنى سىنەۋە سەفەۋە بە ئىنەۋەنى
بىناسىم، ھەتا ئەۋەى كە ئاتناسى بىناسىم.

ئەى ئەم كەسەى دىلت ۋەكە دەرپەى بىن بىن
پە لە ھەلەۋەۋە داچۋەنى شەۋەلى سۇز، باخى
دەرۋەست ھەمىشە سەۋەۋە نەۋەز، ئەى ئەم
كەسەى دىلت گۈلۋە ناخەت باخو رەنگە شەنگە، بەم
سىما جۋانۋە بىدەنگە، ھەزاران پەۋەش پەيامى
خۇشەۋەستى سەدان خەمى ھىۋابىۋەنى بە زىپانى
مەن تىپە پەنگە، بەم دىلە جۋانەى كە بۇ مەن
ھەم ھىۋادارە ھەم تەنگە، ھەزاران زەمانى پاراۋ،
سەدان كەتتەۋەنەۋە پەراۋ باسۇ تۇپان بۇ ناكەرى،
ۋەسەۋە تۇپان بۇ ناكەرى، چونكە ئەۋەندە مەزەۋە
كارىگەرى، لە سەۋەۋە ۋەسەۋە پەناسە بەدەرى، ئەى
مېھرىبان، كام سەۋەۋەۋە ۋەك لای لایە شەۋانەت
نارام بەخشە، كامە تابىۋە ۋەك دىلى تۇ خۇشەۋەستى
لەسەر نەخشە، كامە جىگەۋە خانەۋە لائە ۋەك
ئامبەزەت گەۋە گۈرە، كامە گەۋەۋە كامە گانى
ۋەكە گانىۋە ساپەى سىنەت تىنۆتەۋە مەندۋەۋە
بەدە، خۇشەۋەستەم، ھەناسەى پە لە تاسەى تۇ
باۋەشەۋە دىلى پە لە كۈلى مەن، خۇنچەى لىۋى
بە لایە لایە بىزۋەۋە ئالۋەكەشت جەۋەى ھەمىشە
بەھارو گۈلى مەن، گەرمى لەشۋە نەرمى ھىلانەى
باۋەشتە، سەكۈۋە ئاسۋەۋەۋە بەخشۋە تىنى مەن،
مەكۈۋە نارامىۋە پەرزىنى زىنى مەن.

دەسۋەكەم، نازەۋەنە بەسۋەكەم، مەن گەرانەم
پەشكەش ئەكەردەۋە تۇش خەندە، لە مەن لاسارىۋە
ناسازىۋە لە تۇش ئەم نزا جۋانەنەى كە پەسەندە،

ھېمىن محمد ەلى

كىزۇلەيەك ھەست بە بەرپرسىيارىتى دەكە

كىزۇلەيەكى جوانكىلە بوو، بېدەنگو لەسەرخۇ بوو، بەلام ھەر جارىك كە دەتېنى ھەستت دەمكرد خەمىك رووخسارە پاكو جوانەكەى داگىر كىر دوو، ئەم كىزۇلەيە لە پۇلى جوارەمى بىنەرتى دەمخوئىند، جلوبەرگەكانى ھەزارىو نەدارىيان پىئو دىاربوو، ھەربۇيە زۇر تېكەلى قوتابىيە ھاوئەكانى نەدەبوو، لەسوخچىكى پۇلەكەيدا پان لە ھەراوئىزى گۆرپانى قوتابخانەكەيدا بە بېدەنگى دادەنىشتو سەرى دەخستە نىوان ھەردوو دەستە بېكۇلەكانىيەو، رۇزان رۇشىستو رۇزان ھات، ئەم قوتابىيە بوو ھىگى سەرنجى يەكك لە كارگوزارە ئافرەتەكانى قوتابخانەكە، زۇر ھەولدا ھىج سەرمەداوئىكى بۇ دەرئەكەوت، گومانى كارگوزارەكە رۇز بە رۇز زىادى دەمكرد، گومانەكەشى ئەو بوو، بەيانىان كاتىك قوتابىيەكە دەھات بۇ قوتابخانە، جانتاى پەرتوئو تىانووسەكانى وەكو قوتابىيەكانى تر، بەلكو بەو دەجوو لە جانتاى قوتابىيەكانى تىرىش سوک تىرىتو كەمترى شت تىدەبىت، بەلام كاتىك نىوەرپان دەروىشتەو، دەپىنى جانتاكەى ھەئناوساھو بەو دەجوو شتى زۇر تىدەبىت، كارگوزارەكە چارى نەماو بۇ ئەم مەبەستە بەرپۆمبەرى قوتابخانەكەى ناگادار كىر دوو ئەم بابەتەى تىگەياند، كە بېو ھىگى گومانى ئەو ھەشى تىگەياند كە زۇر ھەولى داو، بەلام ھىج زانىارىيەكى دەست نەكەوتتو.

بەرپۆمبەرەكەو كارگوزارەكە رىكەوتن، كاتىك بانگى قوتابىيەكە بىكەن، كاتى رۇشىستەو ھەم مامۇستەو قوتابىيەكان بىتو جانتاكەى بېشكەن، رۇزى داو، كاتىك دەوامى قوتابخانە تەواو بوو، كارگوزارەكە بە قوتابىيە كەكەى گوت: مەررەو بەرپۆمبەر كارى بېتە، كاتىك ژوورى بەرپۆمبەر چۆل بوو، قوتابىيەكە ھاتو وتى: مامۇستا گيان ھەرموو... كارىك ھەيە! بەشىئەمەك كە ھەست نەكات جانتاكەيان لە شانى كىر دوو سەپرىان كىر، چى بېين؟!

لەقەى پاك بۇ خوشكو پراكانت بەردەو... خۇزگە ھەموومان جارجارە چاوتىك بگېرىن و بزانىن لە دەوربەرمان كى ھەزارو نەدارە! كى بىياو كە؟!

بەھۇى ئەو باروئۇخەى چەندان سالاھ ولامان پىيدا تىپەرىو، دلىام كەسانى ھەزارو بى باوكمان زۇر، ئەو ھەى زىاتر ئەم كارەى پىدەكرىت مامۇستەيانى قوتابخانەن، مامۇستا لە جى باوكو دايكى قوتابىانە، ئەوان دەتوانن قوتابىيە ھەزارەكان بدۇز تەو ھەر ھىج نەبىت دەستىك بەسەرىاندا بىنن بەدىارىيەكى بچوك خەندە بىخەنە سەرتووان.

ھەزدەكە ھەرموو دەمەكى پىغەمبەرمان (دروى خەو لىبىت) بىرىنەمەو كە دەفەرموئ: «منو ئەو كەسەى بى باوكىك بەخىو دەكات لە بەھەشتا وەكو ئەو دوو پەنجەى نىكىن (لەو كاتەدا ئامازەى بۇ پەنجەى ئامۇراستو شاھەتومان كىر)، بەرپاستى مۇدەمەكى زۇر زۇر گەورەيە»

ئەو كچە بەستەزمانە جانتاكەى پىر كىر دوو لە پاشماو ھەى قوتابىيەكان!! بەرپۆمبەر پى وت: كچەكەم ئەمە چىيە؟! ئەم شتەم بۇ چىيە؟ قوتابىيە كچەكە جاوكانى فرمىسكان تيا قەتەس ماو بەدەم ھەنسك دانەو وتى: مامۇستا گيان، باوكم نەماو ھەى گەورەشم نىيە كارمان بۇ بىكات، تەنھا دايكە بە جىل شۇرىنى مالاو نانكردن بۇ خەلكى، ئەگەر پارمەكى كەممان بۇ پەيدا بىكات! چەند خوشكو براپەكى بچوك ھەيە، دەمەوت بە پاشماو ھەى قوتابىيەكان بىرسىتەيان بىشكىنەم خەندەم بزەمەك بىخەمە سەرتووان، كاتىك ئەم قسانەى كىر، بەرپۆمبەرو كارگوزارەكە ھەپەسانو سەرىان سورماو!

نەپان دەزانى ئەمە خەو پان راستىيە؟! بەرپۆمبەر دەستى بەسەر قوتابىيەكەدا دەھىناو بە دەستەكانى فرمىسكەكانى سىرى پى وت: نىتر لەمروو تۇ كچى منى ھەموو مانگىك وەكو مامىك يارمەتەيان دەدەم رۇزانەش لە حانوتى قوتابخانە خواردنو

ئەركى پەروەردە

نا/ بەھرۇز شىرزاد

پەروەردە ئەركى گەورە گرنگى لە ئەستۆدايە، ئەو ئەركەش تەنھا يەك كاری دیاری كراونییە، بەلكو بە پێی بارودۆخو ھێلى گشتى سیاسەتى ولاتو كەلتورى گەلو نەتەھەمگانو.....ھتە، دەگۆریت، بەلام ئەركى سەرەكى پەروەردە لە ھەموو كاتو ولاتو گەلەندا چەسپاوو نەگۆرە.

ئەركى پەروەردە زیاتر كاركردە لەسەر ئاراستەكردنو گۆشكردنو ھێركردنى منداڵ، تەنھا زانیانی دەرۆزانو بایۆلۆژی بەتەواومتى سروشتى مرۆف (بەتایبەتیش منداڵ) دەزانو دەناسن، زانا سايكۆلۆژیەكان دەلێن: منداڵ بەگشتى باربۆیە بە جۆرەھا توانا لەسەر شىوازىكى رەفتاریانەى بۆماوى بایۆلۆژیانە، ھەر لە منداڵو ساوايىمەتە تواناى شیرخواردنو دەرکردنى پاشەپۆى ھەيە، ئەمە وێرەى ھەبوونی نامادەگى سازيارى دەريارەى پەسەندكردنى خۆگونجاندن لەگەل ژینگەو دەرووبەر، بەلام ئەم توانا شاراویمەى ناخى منداڵیش ھەر خۆرەسكانە ناتەقیت، بەلكو پێویستە بۆى بڕەخسى، تاكو بتوانیت لەگەل نەوگۆمەلەو خەلكەى دەرووبەرىدا رابیت، ئەركى پەروەردەش لێرەو دەردەكەو، واتا منداڵ لەگەل بوونییدا، لەگەل ھاتنە دنیاو دوو شتى تێدايە كە دەبنە بناغەى مانەو دەریژمەدان بەزانیو كەلك وەرگرتن لە پەروەردە، ئەوانیش بریتین لە:

۱- ھەبوونی نامادەگى بۆ وەرگرتنى ئاراستەو رێنومايەكان.

۲- ھەبوونی تواناى شاراو ھەر بۆ پراكتیزەكردن لە بواری جیاواژەكانى ژياندا. جا لەبەر ئەوى مرۆف ھەر لەنەژادیدا ئەم دوو شتە گرنگەى ھەيە، كەواتە بە ئاسانى پڕۆسەى پەروەردە وەردەگيریتو دەتوانیت كەلكو سوود لە پەروەردە وەرگيریت، نیتەر لێرەمدا لەم كاتەدا ئەركى پەروەردە دەردەكەو، ئەویش لەم چەند خالەدا:

۱- گواستەنەوى جۆرە رەفتارییەكانى

تاك لە كۆمەلگەدا: دیارە كۆمەلگە بریتییە لە جۆرەھا مرۆف، ھەریكە لەو مرۆفانەش رەفتارو شێوى تايبەت بە خۆى ھەيەو لە ھى ئەوانى تر ناچیت، سروشتى ناخى مرۆف لە رەفتارو ھەلوێستەكانیدا دەردەكەو، ناخ ھەرچۆنێك بێت شاراوو نادیارە، پەنھانو نەینییە، ھىچ كەسێك پەى پێ نابات، تەنانت جارى وا ھەيە مرۆف خۆى پەى بەرازونھێنىو توانا شاراوەكانى خۆى ناباتو رێیان ناباتە سەر، واتە مەرج نییە ھەموو مرۆفێك تواناى خۆناسینی ھەبێت، كەواتە ناسنامەى بەردەستو زانراو كە پەكتى پێ دەناسینو دەناسینەو بۆرپار لەسەر جۆرى كەسێتى پەكتى دەمەین بریتییە لە ھەلسوگەوتو رەفتارەكانمان، ھەر ئەم رەفتارەشمانە بوونەتە جۆرە زمانىكى بێدەنگو ھىماى بۆ پەكتى دواندنو ناسینی خۆمان لە نێوان پەكتىدا، ھەمیشە كۆمەلە كار لە سەر ئەو دەكات كە رەفتارە پەسەندەكانى تاكەكانى كۆمەلگە بپارێزێتو بیانگوازیتەو بۆ ئەو ئەوكانى داھاتوو، ئەو رێگەپەش كە ئەم رەفتارە ھەلدەكەنیتو دیمانگوازیتەو بۆ بەرەكانى دواترى مرۆف، بریتییە لە پەروەردە، جگە لە پەروەردە ھىچ ھۆكارىكى تر نییە كە بتوانیت رەفتار لەكەسێكەو بەگوازیتەو بۆ كەسێكى تر، رۆژانە خۆمان بەجاوى خۆمان ئەم راستییە دەبینین، وەك گواستەنەوى رەفتار لە دایكەو بۆ منداڵەكەى، یان لە باوكەو بۆ منداڵەكەى، یاخود لە مامۆستاو بۆ ھۆتابییەكەى، لە وەستاو بۆ شاگردەكەى..... ھتە، لە راستیدا رەفتار لە ھىچ كەسێكەو ناگوازیتەو بۆ كەسێكى تر، چونكە زۆربەى رەفتارەكان كەردارین، ھەلوێستە، كارو بارى ميكانىكى، ئەمانەش پابەند بە بپارێارى ھەرزى مرۆفەو، دەبێ مرۆفەكە بباتە ئەو ھەمانەتەى كە رەفتارى خۆى بگۆریت، ئەم بپارێاردانەش پەيوەندى بە لایەنى تیۆرىو چالاکى ھەركەسەكەو

ھەيە، كە (پەروەردە) لە رێى ئاراستەو یان لە رێگەى تەرەو كار لە ھەرز دەكاتو مرۆفەكە ھاندەدات بۆ پەيوە كردنى نەخشەكەو پراكتیزەكردنى كە لەشێوى رەفتارى كەردارى یان رەفتارى ھەزیدا رەنگەداتەو.

۲- گواستەنەوى كەلتورى رۆشناییى لە ئەو دێرینەكانەو بۆ ئەو تازەكان، ئەم كەلتورە بەرى رەنجى ھەرزى ھەموو مرۆفەكانەو سەرمايەيەكى سەھنگینی ئادەمیزادەكانەو تايبەت نییە بە بەرەيەكى دیاریكارو، دەبێت ھەرزى بزانێو بپارێزێت، پراستەنەكەش بەو دەبیت كە بگوازیتەو بۆ بەرەو ئەو ئەوكانى داھاتوو، (پەروەردە) ئەو رێگە سەرەكییە كە كەردارى گواستەنەو كە ئەنجام دەدات، ئەم كەلتورەش نابێت ھەر لەو بارە كلاسكییەدا بمانبێت، بەلكو دەبێت دەوڵەمەند بكەیتو گۆرانی بەسەردا بێت، ئەمەش ئەركى ژمارە (۲) پەروەردیە.

۳- گۆرینی كەلتورى رۆشناییى راستكردنەوى بێكەتەكانىو زیادكردنى شتى بەسودو بزاركردنى لابردنى شتە بێ سودەكان، لە راستیدا ئەم ئەركە تەنھا یەك ئەرك نییە، بەلكو نەجیرمەك ئەركى لێكەستراو ھەمووشیان لە ئەستۆى پەروەردەدا.

۴- پێدانى زانیارىو شارەزایی كۆمەلایەتیانەى نایاب (تاك) كە لە نەریو رەشتو كەلتور و سەستەم رەفتارى كۆمەلایەتیانەى كۆمەلگەكەو سەرچاوەیان گرتب.

۵- پێدانى زانیارى نوێ بە (تاك) كۆمەلگە.

بێگومان گۆرینی كەلتورى رۆشناییى كاریكى ئاسان نییە لە سەرەتادا، گەلێك كۆسپو دزایەتى دێتە رێگەى گۆرەر، بەلام مەرج نییە ئەوانە نیشانەى شكستى بن، نابێت ئەو ھەلوێستەنە مرۆفى گۆرەر ساردبەنەو لە پڕۆژەكەى، سروشتى كۆمەلگە ھەروا پەرزە دەرنگ لە سەر گۆرانیكارى رازى دەبێتو لە

گوئی ناداته نمو شتانهی که بی زیانن بو
کاروپروسمی بهروردمیهکی نیایی نموهکانی
کۆمه‌لگه و گرۆی مروّفایه‌تی به گشتی.

نەك ھەر ئەمانە بەلگە گەلەكچى (پەرورەدە) سىستەمە نەخشە گۇرانتكارى نوپىگەرى خۇى لە نەرىتە پاساۋ رىساۋ كەلتورى نەتەۋاپەتسى كۆمەلگەكەيەۋە ھەلدەگۈزىتە دىكاتە سەرجاۋى يەكەمى ۋەرگرتنى زانىارپەكەن بۇ دارشتى نەخشە پەرورەدە ۋەلسەفەنى پەرورەدەكەى.

زانبارى بەردەوام لە پيشكەوتندا،
گەواتە دەبى پى بە پىي ئەويش ھزرى
زانستانى ئە تاگەكانى كۆمەلگەش لە گۆرانو
پەرومە پيشچوندا بن، بۆ ئەم مەبەستە دەبىت
پەرومە سەرچاومەك بىت بۆ گەلە كردنى
زانبارى نوڤو مەكانىزمى تەواويش داپشتى
بۆ گەياندى ئەو زانبارى ئە بە ھزرو بىرى
تاگەكانى كۆمەلگە، چونكە ئەگەر بەردەوام
زانبارى نۆپەكان نەھاتنە ناو بىروھزرى
تاگەكانى كۆمەلگە، ئەوا پەرومە...
پەرومە... پەرومە، كەنارگىرو داپرو دەبى
لە سەردەم چاخو كاروانى شارستانىتى گەلان،
لە ناكامدا پەرومە ستوك دەبى، ناستەكە
زۆر نزمتر دەبىت لە ناستى ھۆشبارى
روشنىرى واقىيانەى تاگەكان، لابردو
گۆپىنى زۆر سەختو گران دەبىت، ھەروەكو
خانووپەك واپە كە بەردەوام خزمەت بكەو
بۆياخ بكەتەو لە كاتى خۇيدا شتە خرابو
كەرمستە كۆنەكانى لى لابىرى ئەوا ھەمىشە
دەك تازە واپە ئەگەرچى لە رووى تەمەنەو
كۆنو دىرىنش بىت.

ئەو دەمەی ئاستى پەرورده نۆمىر دەپىت
لە ئاستى رۆشنىرى تاگەكانى كۆمەلگە، ئەو
زۆرىيە خەلگى دەتوان رەخنە لە پەرورده
بگىرەو بە تەعبىرى نا پەروردمىيانەش
رەخنەكانىيان لەجىي نەشاو كاتى نالەباردا بە
دەستەواژەو رەستەى رۆوخپنەرەنە دەرپەن.

نهمهش دمبیته هوئی دابه‌زینی به
هاوسه‌نگی معنه‌ویانه‌ی پهرورده له ناو
جهرگه‌ی زۆربه‌ی جه‌ماوردا.

پەرورده سسته می پەروردمیی دمبیت له
لایهن زانیانو پەروردمناسانو فهیلەسوفو
رۆشنبیرانی ولاتهوه دابریژۆ ژۆریهێ گهل
دەنگی بۆ بدات (ئەگەر کۆمهلهگه له ناستیکی
رۆشنبیری هۆشیارییهکی باشی پەروردمیدا
ببۆو به باشتترین میکانیزم په‌پ‌رو بکړو
زۆترین بودجه‌ی ولاتی بۆ تهرخان‌بکړو
که‌مترین خه‌رجیشی تێبچێ له کاتی
شیاوی خۆیدا، دمبیت پەرورده پێشه‌نگو
رچه‌شکێنی جه‌ماور بیتو ئەوان پاشکۆو
شوێنکه‌وتهو به‌رگریکارو خه‌مخۆری بن.

سهرچاوه: هزري پهرومردمي و فلهسمفهگهي.

میکانوی منداڻ ڊهڇي ڪه شهر بهو ڪهرسته
میکانویانه جوڙها شت دروست ڊکاتو
ڊيسان ٽيڪي ڊماتو دروستي ڊکاتهوه.

دەبىي پەرەزىدە لە گاردابى بۆ گەياندن و
پەيدانى زانىارىو شارمزاىى نوئى دەربارەى
بە گۆمەلە تىكرەنى تاگەكانى گۆمەلگە
بە شىوازىكى پەرەزىدەيانەى ھاوچەرڤ،
دەبىيت پەرەزىدە پىشتەر تىروپەر بى لەو
زانىارىانەى گەلەبەرى نەبى، ئەوسا دەتوانىت
بەبەخسەيت، بەلام زۆرىەى پەرەزىدەى نىستەى
نەيمە (فەرگەردن)، خولىكى درىڤزاخەنە بۆ
نەهەشتەنى نەخوئەندەوارىو گەمتر رەڭاوى
ئەهە كراوە گە (پەرەزىدە) بەپاستى كار لە
سەنورى پەرەزىدەى خۇيدا بكت، ئەمەش
بەشىكى زۆرى دەگەرپتەهە بۆ نەبوونى
گۆڭرۇڭكارى جەهەريانە لە پەرەزىدەى ھەزرى
پەرەزىدە.

به‌لام له کۆنگره‌ی جواره‌ی پهروردی
هه‌ری‌ی کوردستان که له شاری هه‌ولێر به‌سترا،
بریار له‌سه‌ر چه‌ند گۆڤانکارییه‌کی جیه‌وه‌ری
دران و هه‌ندیکیان دای یه‌ك ساڵ خرا به‌واری
جێبه‌جێکردنی ئه‌رمونییه‌وه که هه‌شتاو
تا کاتی نووسینی ئه‌م کتێبه‌ دره‌نجامه‌کان به
ته‌واوه‌تی روون نه‌بوونه‌وه.

هەندئ نەربو باو لە ناو گۆمەلگەدا
بە پادەیک چەسپوون کە دەکریت بڵێن
پەرورەدا ناتوانیت ریشەکێشیان بکات، چونکە
ئەوانە بوونەتە بەشێک لە پێکەتەیی هەزری
دەروونی ئێو تاگانی گۆمەلگە، لەوانەیە
مانەموشیان زبانی بۆ پەرورە نەبێت، بۆ
ئەوانە: زانایەکی بایەلۆژی هیندی باوهری
بە پەرستنی مەشک هەیە، لە کاتیکیا وەک
زانایەکی بایەلۆژی ژۆر چاک دەزانیت (مەشک)
تەنها گیانەموریکەو شیایو پەرستن نییە،
هاوکات ئەم کارەیی خۆی ژۆر بە مەزنو
پەرۆر دەزانن وەک نەربێکی کلتوری
بۆماویمی پەیرەوی دەکات، گە لەوانەیە
ئەو نەبووبێتە گۆسپ لە بەردەم توێژینەوه
زانستییهکانی لە بواری لێکۆڵینەوهی نوێی
بایەلۆژی دا.

که‌وانه مهرج نییه په‌روم‌رده هه‌موو شتی‌ک بن‌بریکات که له‌گه‌ل ژیری ناگونجی، به‌لکو په‌روم‌رده له هه‌ولێ نه‌ودایه که گۆڤان له ژیرکارویه‌کاندا دروست بکاتو بیانکاته ژیرییه‌کی په‌روم‌رده‌بیانه‌ی واقعیانه‌ی پێشکه‌وتوخوازی ئاسوده به‌خش، ناشکریت هه‌موو مرۆفه‌کانی کۆمه‌لگه‌یه‌ک و‌دکو یه‌ک ب‌بن و‌دکو یه‌کتزیش ب‌یر بکه‌نه‌وه‌و هه‌لگری هه‌مان بیروه‌زرو ناین و‌کتورو رفعتارو گو‌فتاربن، به‌لکو وه‌ک پێشتر گوتمان په‌روم‌رده په‌روسه‌یه‌کی گشتیو گشتگیره‌و له‌ هێلی خۆیه‌وه‌ دهراتو شته‌ خراپه‌کان ب‌زاردە‌کاتو

جیهه جیگردنییشتا سسته، کلتوری رۆشنبیری
 ههر گهل و نهته وهیه کیش بۆ ماوهی ساله‌های
 ساڵ دروست بووه، به قولایی ناخی هرزی
 کۆمه‌لایه‌تیانه‌ی تاکه‌کانی کۆمه‌لگه‌دا ره‌شی
 داکوتاه، هه‌روا به‌ ناسانی نه‌و کلتوره
 ره‌شه‌کیش ناگریت، دمبیت تاکه‌کانی کۆمه‌ل
 رازی بکریڤ به‌و پڕۆسه‌یه‌و خۆشیان هاوکارین،
 جگه‌ له‌وه‌ش گه‌لیکجار (راستکردنه‌وه) گرانه‌ره
 له‌ گۆڤین، چونکه (گۆڤین) نیمچه‌کاروه زۆر
 ده‌ستی مرۆف ددگریته کاتی زیاتری ده‌ویتی،
 به‌لام (سه‌ر له‌نوێ دروست کردنه‌وه) کاری
 ته‌واوه‌وه‌یه‌مه‌یه‌ کاری ته‌واوه‌ سه‌ره‌که‌وتنه‌ره
 له‌ کاری نیمچه‌کار.

کاری بژارکردنی کلتورو دانانهووی
چاکهکانو لابرندی ناپهسهندهکان کاریکی
سهخته، چونکه له لایهکهوه گوومه لگه بهوه
پازی نابب له لایهکی تریشهوه ههموکهسیک
شیاو نییه بو ئهوهی ببیته کهسیکی
(گوپهر)، نهم ههیرانو کیشهیهش نهک ههر
لهپروۆسهی پهروردهدا، بهلکو له ههموو
جوۆره گووانیکدا روودهدات، کادری شارمزاو
خه مخوۆرو لیتهاتوو یان ژمارمیان کهمه، یان
توانای مادیو مهعنهویان لاوازه، بگره جاری
وا ههیه فلهسهفهی گوپینهکه زانراو و روون
نییه له لای کادرهکان (گوپهر، راستکردنهوه،
زیادو کهمکردن) سێ پرۆژهی کهوورن له ناو
یهکتیریدان، له کامیانهوه دهست پێ بکریئو
کامیان بایهخی زیاتری پێ بدریئو کامیان
گرنگیو کاریگهری زیاتری ههیهو.....هتد،
نهمانه ستافو شارمزاوی هونهری خوێ
پێویسته، گوپهرینو چاکسازی له کلتوردا، کاری
پهروردهدیه، بهلام هاوکاری دامو دهمگاو
ومزارهتی تریشی دهوێت.

کاتیك تاگی کۆمه‌لگه‌ ده‌ستبهرداری
ته‌واوه‌تی یان نیمچه‌ ته‌واوه‌تی کلتوره
رۆشنیرییه‌ دپ‌رینه‌که‌ی ده‌بیته‌، که‌له‌به‌رو
بۆشاییه‌که‌ به‌دی ده‌کاته‌ له‌ ژانی‌دو‌ پێ‌وهرمان
به‌ خوارو‌ لاسه‌نگ ده‌بینی‌، له‌به‌رنه‌وه‌ بێر له‌وه
ده‌کاته‌وه‌ به‌ شتی‌ تر نه‌و که‌له‌به‌ره‌ پریکاته‌وه‌،
که‌ زۆرجار پ‌رک‌رنه‌وه‌که‌ به‌ دووباره‌ هینانه‌وه‌وه‌
گ‌زێرانسه‌وه‌ی دراو به‌ردوی کلتوره‌ رو‌خواوه‌که‌ی
پ‌ن‌س‌وه‌، دیاره‌ کارمه‌که‌ لی‌رمدا ده‌ک‌ نه‌وه‌ وایه‌ به‌
که‌رمه‌ی کۆنی‌ خانویه‌کی‌ رو‌خواو، خانویه‌کی‌
نوێ‌ دروست ب‌ک‌ریته‌!!

زۇرچار لە پېرۇسە پەرورەدە نۆتيەکاندا
 ديسانەوہ ئەو کەسانە دەرکرتەوہ بە گۆرەو
 کاربەدەست کە لە پەرورەدە پېشوترا
 بوون، ھەمان (مامۇستا، ھەمان ماددو
 بابەتو پرۆگرام، ھەمان سەرپەرشتیار،
 ھەمان سستەم و..... ھتد.) ئەمانە نابە
 ھۆی گۆرانیکى جەوھەرى سەرکەوتوانە،
 بەلگە تەنھا شتێکى رووکەشە، لەيارى

بەين شەرم وەسف كراۋو لەبەرچاۋى ئەندامانى
خەزان سەرزەشت كراۋە.

بەلام زۆربەى كات گەنج ئەم دەروازەيەى
لەلای ھاۋرىكانى شەك بىردوۋو بوۋرەنە ئەو
باسو بابەتەى كە بەلەيەو گەرنەكە باس
كردوۋو، چونكە ھاۋرىكانى ھەمان كىشەيان
ھەيەو پەرسيارەكە نابىتە شەتەى نامۇ، لە ھەمان
كاتدا ناستەنگەكانى بەردەم گەنج لە رووى
پەرسياركردنەو لە بەرامبەر ھاۋرىكانىدا كەمترە
ياخود ھەر نەيە.

ھىمداد كالى ژمىريار: سەرھەتا زۆر سوپاست
دەكەم بۆ ھەلئەردىنى ئەم بابەتە ھەستيارە،
بىنگومان ھەموو باوكەك حەزەمەت نەوگەى
لەخۆى پاكترە چاكتەر بىت، بەلام نەبوونى
مىكانىزىمىكى كارا لەپەروەردەكردندا ھۆكارە بۆ
سەرھەلەدانى ئەم ديارەمە، گەرنەكترىن ھۆكارى
دروستبوونى ئەم ھالەتەش نەبوونى زمانى
گفتوگۆيەكى راست و دروستە لە نۆوانياندا، كە
نەمە ھۆبە بۆ دروست نەبوونى خۆشەويستى
رەزگەرتەو لىك تەگەيشتەو لىك نەزىكبوونەو،
ھەروەھا بوونى دوو ئاراستەى جىاواز لە نۆوان
دايك و باوكەو بەرامبەر كۆرەو كچانىيان بە
واتەيەكى تە نەبوونى ھاۋرەپى لە نۆوان دايك
و باوك بۆ ئاراستەكردنى نەوگەكانىيان، ھەروەھا
سەرزەشت كەردنى باوك بۆ نەوگەى بە ھەندەك
وشە كە وادەكات بى ئومەيد بىت لەژيان، نەوگە
لە دايك و باوك، بۆ نەمۇنە بىت دەلەيت: تۆ دوا
رۆژت گەش ديار نەيەو لە ژيان دواكەوتوۋى، خۆت
بى بەرپەو ناچىتە مەۋقەيىكى بى سوودەيت، ھەتە،
وادەكات ئەم جۆرە رەقەتارە بەرەبەستەك دروست
بكات لەنۆوانياندا نەيتەر لە ناخەو دەروختە و
جارىكى تە بىر لەو ناكاتەو كە باۋانى بەكەلەكى
نەو بىت بو رەنمۇنى كەردنى ئەو، مەن بە پەلەى
يەك دايك و باوك بە بەرپەرس دەزانم لە ناست
دروستبوونى ئەم ديارەمە.

شەكرىە ياسىن، ھەرمەنەبەر: مەن ۋەك
دايكەك ھۆكارەكە بۆ دايكەو باوك دەگەرتەم،
لەبەرئەو ھەشتەمەيەكى باش ھەلەسەكەوت
ناكەن لەگەل مەندالەكانىياندا ۋەك ھاۋرەپى،
بۆيە بۆ پەركردنەو ئەو بۆشايەيە كە باۋان
بوونەتە ھۆى دروستبوونى لەدەرەو پەرى
دەكاتەو، بۆم باشە بە تەبەتە دايك ھاۋرەپەنە
مەلەبەكەت لەگەل مەندالەكانى، بۆ ئەو ھۆى
تەرسەك دروست نەبەت لە دايكە، كە نەتوانى
كىشەكانى باس بكاتەو ئەو نەيەيە ھەراسانى
كردوۋە بىدركەنى.

حەسەن كرىم ابراھىم كاسپ: مەن ۋەك باوك
كۆرەو كچە گەورەم ھەيە بە يەك چاۋ سەمەرى
ھەردوۋ رەگەز دەكەم، ھەموو نامۇزگارەم ئەو
بوۋە بۆيان وتومە ھىچ شەتەك لى مەشارنەو
نەگەر ھەلەشتەن كەردەيت، لەبەرئەو ھۆى كە

ئا: بىنگەرد ھەورامى

بۆچى گەنجان

نەيەيەكانىيان

لاى دايكەو باوكەيان تەدركەيتە؟

ھەيە بەرەو ھەلەپەريان بەرەن نەك يارمەتيدان
ھاۋكارى كەردنىيان! بۆيە دەپەرسەن نايا ھۆكارى
ھەلەتەن لە لايمەن كۆرەو كچانەو بۆ پەركردنەو
بۆشايەيەكانىيان جىيە؟

يان روۋنتر بۆيە: دروست بوونى ئەو
بۆشايەيە نۆوان باۋان مەندالەكانىيان ھۆكارەكەى
بۆ كە دەگەرتەم؟ بۆ ئەم مەيەستەش
چاۋبەكەوتنەم لەگەل جەندەكەسەك نەنجامداۋە،
بەم شۆمە ھاتنە ۋەلام:

توانا خەسرە توۋىزەرى كۆمەلەيتە: يەكەك
لە ھۆكارەكانى شارنەو ھاۋرىكانى گەنج
لە مەلەمەيان دەگەرتەم بۆ بى مەنەمەى
گەنج بەدەيكەو باوكەى لەو روۋدە، كە نەيان
توانىۋە ھەر لە مەندالەيەو بەشەفەفەو كراۋەپى
باسى كىشەكان لەگەل مەندالە بگەنەو زۆربەى
چار پەرسيارەكانى مەندالە ياخود گەنج بەين
ۋەلام ماۋتەو ۋاتە باۋان نەيان توانىۋە بىنە
جىن مەنەمەى مەندالەكانىيان، لە لايمەكى تەروە
نەبوونى گەتوگۆۋ وروژاندنى پەرسيار لەلەى
مەندالە وادەكات كە ھەمەيشە شەرم بكات لە
گوتنى كىشەوۋەپەداۋىستەيەكانى لە لاى مەلەو،
ۋاتە غىيەبى گەتوگۆۋ داۋاكەردنى مەفەو دەرەستى
كىشەى گەنج لە مەلەو نەبوۋەتە نەيتە رۆژانە
تا گەنج نەتەرسەيتە ئەو ھۆى لە دايكە بىلەيت،
خۆ ھەندەچار نەگەر لە مەندالەشدا پەرسيارەكى
غەربەيى كەردەيت ياخود باسە مەسەلەيەكى
تەدەپەك داپەشراۋى كەردەيت ئەو راستەووخۇ

ديارىۋ بەخشەكانى خۆى گەورە لە ژياندا
بۆ بەندەكانى زۆرەن لە بەنرخەرتەو باشتەرتى
نەو ديارەپەنە بەخشەنى مەندالە نەمەيە بە
دايكەو باوكەك، دايكەو باوكەكەش بۆ ئەو ھۆى
بەنەمەك بىن بەرامبەر ئەو ديارەيە بەنرخە
پەيۋستە ھەستەن بە پەيگەيەندەو پەروەردەكردنى
ئەو مەندالە بەجۋانترەن شۆۋازو باشتەرتى
رەگە، تا نەوگەكانىيان لە ساپەى سۆزۋ بەزەيۋ
مىھەربانەياندا جەمەيەتەو، پەيگەيەندەن بەماناى
گەورە كەردن يان دايكەكەردنى پەداۋىستى نەيە
بۆيان، بەلگە پەروەردەمەك كە رەخۆشكەر بىت
لە بەرنامە رەزگەردەنكى دروست بۆ پەيگەيەنە
داھاتوۋەيەكى دروستو لىۋان لىۋ لە نامانچەو ھاۋكار
لە ھاتنەدى ئەو نامانچانە، ھەروەھا دروستكردنى
پەردەك كە بىيە رەزەۋىك بۆ بە دەستەيەنە
مەنەمەو خۆشەويستى ھاۋرەپەيتەيان...

بەدەخەو ھەندەكچار ئەو پەردە دەپەيتە
بۆشايەيەكى فراۋان دروست دەپەيت لە نۆوانياندا،
نەمەش دەپەيتە مەيە ئازار بۆ ھەردوۋلا لە
داھاتوۋدا.

بۆ زەياتر ئاشنا بون روۋدەكەيە ھەندەك
باۋان و شارەپانەو ھۆكارى دروستبوونى بۆشايە
نۆوانيان دەپەرسەن، دروستبوونى ئەم پەرسيارەش
لەوۋە سەرخاۋە دەگەرتە كە دەپەرسەن كۆرەو
كچان سەرخاۋە شارنەو ھۆى نەيەيەكانىيان لە
باۋانىيان لەگەل نەمەشدا پەنا بۆ ھاۋرەپەيان
ھاۋتەمەنەنى خۆيان دەپەن، كە نەگەرى ئەو ھۆى

مەھالە گەۋرە بىن، لىرە ناز نەخۇشسىيەكى كوشنىدە مەندال توۋشى بەتاي لاۋازى دەكات. لە يادىمە تەمەنم (۲۰) سالان بوو زۇرجار دايكەم و باۋكەم بانگيان دىگەردەم (بەبەكە).

لە لايەكى دىكەمە ھەندىك خىزان مەندالەكانيان بە توندوتىزى پەرۋەردە دىكەن، ھەر بۇيە ئەم جۇرە پەرۋەردە دىكەنەش كارىگەرى نىگەتەشى دەپتە بەسەر مەندالەكە دەپتە كەسايەتتەك مەنەنى بەخۇى نابىت، ئەم ھاكتەرش دەپتە ھۇى خۇ بەكەم زانين لەنىو كۆمەلدا.

مەندال لەسەرەتاي تەمەنىدا پىۋىستە قىزى راستگۈى بىگىت لەلەيەن باۋانەۋە، راستگۈى بەم واتايەكە سەل لە دايكەم باۋكەم نەكاتەۋەمە ۋابىزەت گەر ھەلەپەكى نەنجامدا نىدى مەھكوم دىگەرتە بە توندوتىزى ۋەلام دەپتەۋە، راستگۈى بەم مانايە بە ھۇى ترس لە سزادان شتەكەلەك لە باۋان نەشارپتەۋە، جا ئەمە لە بىجۋەرتىن شتەۋە دەست پىدەكات تا گەۋەرتىن شت، پىۋىستە كاتىك مەندال بەرداخىك دەشكىن پىۋىستە ئاكا لەترسى سزا كىردەكە پەردەپۇش بىكاتو نەۋىرەت بىدركىن، ھەر لىرەۋە لە ئەستۈى باۋانداپە مەنە لەگەل مەندالەكەى دروست بىكات، ئەم مەنەنە لەگەل گەۋە دەپتە، مەندال كە قىزى گوتى راستى بوو نىدى بۇشايى نامىن لە نىۋان ئەم و باۋاندا بۇ ھەر پىرسىك بىت پە نا دەباتە بەر ئەۋان بەر لەۋى پەنا بىبانە بەر ھارۋىكانى.

مەلا ۋەمەر بەرىتانىا: دىگەرتە جۋاردەۋرو جۋرى كارو خۇيەندى مەندال تىكەلى بە دەۋرۋەسەر ھۇكارىكى بەھىزىن بۇ ترازانى ئەم پەردە، بەلام بە بىرۋى مەن ھۇكارى زۇر سەرەكى باۋان خۇيانىن بۇ درز كىردە نىۋو ئەم پەردە تا دەكاتە ئەم رادە تەۋاۋ لىك دەترازى و تەنھا پەيۋەندى باۋان بە مەندالەكانيانەۋە لايەنى مادى دەپتە مەندالەكانيان بەردەۋام پەنا بۇ كەسانى دەۋرە دەپنە بۇ تىركەندى ئەم بۇشايەى پەنەكراۋەتەۋە لە لايەن باۋانانەۋە، ئەمەش دەپتە باۋان ھەر لە سەرەتەۋە بەرنامە رىزى بۇ بەكەن لەگەل مەندالەكانياندا گەۋە بىن نەك ئەم ھىۋارە مەندالانە گۇرانى بەسەردا نەپەت، كاتىك مەندال دەپنە گەۋە بوۋە دەپتە مەمەلەى باۋان لە ئاستى خۇياندا بىن نەك ھەر گروگانىان بۇ بەكەن! مەندال بە پاكى لە دايك دەپتە ۋەك لە ھەرموۋدەپەكە ھاتوۋە [كل مولىود يولە على الفطر، قابۋە يەۋدانە ۋ پەنصرانە ۋ مەجسانە] جگە لەم فەترەتە پاكە ھىچى تىر تىدا نىيە، ھەر لە مەندالەشەۋە لەبەر دەستى باۋانداپە جا ئەگەر ئەۋان بەشتى باش ۋ شىۋا لە جىگەى خۇيدا پىر نەكەنەۋە مەندالەكان ھەۋلى پىركەندەۋى لە دەۋرۋەى ئەۋان دەدەنۋ نىتر لىك ترازانەكە دروست دەپتە لە دەستى باۋان دەردەچن.

دەفتار بەكەنۋ بەم شىۋىۋەمەش لەگەل دەۋرۋەسەر مەمەلەۋ ھەلەۋەكەۋەت بەكەن، سىۋىشى كۆمەلەكى نىمەش ۋاپەكە لەم رۇزگارەدا دايكەم باۋكەم ئەۋەندە سەرەتەن، سەرەتەلەكەيان ۋاپەلەكەردەۋن كە مەندوۋىۋىنۋ نەتۋان گىرەكى بەمەنەلەكانيان بەدەن، سەرەبارى ھەمەۋ نەۋەش زۇرەى ئەمەمانى كۆمەلەكە نەۋەشپارو نەۋەشپىرۋ نەمەنەۋەسەر بەرۋەشپىرەكەيان بەدەن، تاۋەكۋ بەم ھەۋەۋە بىۋان رىگىر لەم بۇشايەدا بەكەن كە دۋۋەچارى خانەۋادە مەندالەكانيان دەپتەۋە، راکەندى كچ و كۋىش بۇ پىركەندەۋى ئەم جۇرە بۇشايەنە ھۇكارەكى بۇ ھەمەۋەش دايكەم باۋكەم دەگەرتەۋە كە بوۋەتە ھۇكارىك بۇ مەندوۋەردى بىرۋەزى رۇلەكانيان. بۇيە جاكتىن چارەسەر ئەۋەپە ھەر خانەۋادە لە ناستى خۇيەۋە بىۋانەت بەخۇيداچىتەۋە ھەۋلۋ تەقەللا بەدات لەپىناۋ رىگىر كىردە لەنىۋان خۇى مەندالەكانى ئەۋەسا دەپتە بە خانەۋادەمەكى تۆكەمۋ سەرەكەۋەتو و زال بوو بەسەر پەرتەۋەزى مەندالەكانى كە ئەمەۋ كۆمەلەكى كۋەردەۋارى بەدەخەۋە خەرىكە ۋەكۋ نەۋرۋاپ لىبىت لەمەزكەۋەتو بۇشايى تىكەۋەن لەنىو خىزان.

چىنار نامق نوسەرۋ رۇشنىپىر: ھەلەتە پەرۋەردەمەندى مەندال كارىكى ھىندە سانۋا ساكار نىيە بە چەشەنەك دايكانۋ باۋكان تىيىدا سەرەكەۋەتو، لىرەدا مەبەستە باس لەپەرۋەردەى دروست بەكەم، تاكو ئىستا لە ۋلاتى نىمەدا دەزگاپەك نىيە دايكەم باۋكەم فىر بىكات چۈن مەندال پەرۋەردە بەكەنۋ چۈن دەفتار لەگەل مەندال بەكەن، بۇيە ھەرەكە لە نىمە بەم شىۋەى خۇى بە باشى دەزانە مەندالەكەى پەرۋەردە دەكات، رەنگە ھەندىجار مەندالەكى تەندروۋست دەپچىۋ زۇر جارىش بە پىچەۋەنەۋە، ھەلەتە ھەر خىزانەك بەپى رادەى رۇشنىپىر خۇى مەمەلە لەتەك مەندالە دەكات، دىسانەۋە ئەمەش ھاكتەرى سەرەكى نىيە بۇ پەرۋەردەمەند، چۈنكە ناخى مەندال جىھانەكە پىۋىستى بەۋەپە لى تىگەپەت، پەرۋەردەى دروست ئەۋەپە مەۋل بىزانەت ھەۋەسەنگى دروست بىكات لە مەمەلە كىردە لەگەل جگەگۋەشەكەى، لە ھەندى خىزان خۇشەۋىستى لەرادە بەدەۋو نازداركەندى مەندال دەپتە ھۇى ۋىۋونى كەسايەتى تاك، ئەمەش لە دۋارۋۇدا بەسەر تاكدا رەنگ دەداتەۋە دىكات بە كەسايەتتەكى لاۋازو بىھىز كە نەتۋان بەرەنگارى بىيەتەۋە، چۈنكە چارەۋوسى مەۋل بە تەنھا رەگەزە مادىيەكان نىيە داپەۋەپە بۇ دەستەبەر بىكات، بەلگۋ شتەكەلىك رۋبەۋى تاك دەپتەۋە بەپى ۋىستى ئەۋان رۋو دەدات جا چۈن كەسەك بىۋانۋ رۋبەۋى بىيەتەۋە لە تەمەنى گەنجىشدا ھەر خۇى بە مەندال دەزانۋ ھىندە بە ناز گۋەشكراۋە، بىگۋەمان لە بەرچاۋى داپەۋەپە

لە تۇلە ناتىرسن راستىم پىن دەلەن، چۈنكە مەندال دايكەم باۋكى خۇش بوۋە باشتە لەۋەى لىيان بىرسىت، چۈنكە ئەگەر بىرسىت زۇر ھەلە دەشارپتەۋە تا ھەلەكان گەۋەرتە دەپنە چارەسەرەكەشى گرانتر دەپتە، كەۋەتە ھۇكارى سەرەكى ھەلەتەنى گەنجان لەمەلۋ پەنەردەنەن بۇ ھەۋەمەنەنى خۇيان دايكەم باۋكە.

دەسۋ سەئىد مەمەۋىستا: بەلەى مەۋە بۇ دۋو ھۇكار دەگەرتەۋە:

يەكەم: نەزانىنى پەرۋەردەمەكى دروستو گۋى بۇ نەگەرتى ھەر لەمەلەۋە بۇيە پەنا دەباتە بەر كەسەك گۋى بۇ بىگىت.

دۋوۋە: ئەۋەمەندالەنى دايكەم باۋكىان كارىك دەكەن كەمەرتىن كات لەگەل مەنەلەكانيان بەسەر دەپنە، كاتىكىش دەگەرتەۋە مەۋە بەھۇى كارۋەبارى مەلۋ خۇ سەرەتەل كىردى زىاد لە پىۋىستە تەرخان نەكەندى كاتىكى تاپەت بە مەندالەكانيان، بۇيە زىاتەر پەنەدەپنە بەر ھارۋىكانيان لە دەۋرەۋ.

تەلار فارس يارىدەدەرى پىشەكى: مەن ۋەك دايكەك دەستخۇشەتەن لى دەكەم بۇ دەرخستى ئەم دىاردەپە گەپان بەدۋى ھۇكارو دۇزىنەۋى چارەسەر بۇ ئەم دىاردە زۇر بەرچاۋە كە لە ئىستادا زۇر بەدى دەگىت، لە راستىدا ھۇكارى سەرەكى بۇ دايكەم باۋكەم دەگەرتەۋە، چۈنكە ئەۋان بەرپەرسن لەپەرۋەردەۋ نازىستەمەندى ئەۋەمەكانيان، دايكەم باۋكەم دەتۋان مەنەنى ھارۋىيەتو دىسۇزىرتىنۋ نىزىكىرتىنى كەسەكان كە خۇدى خۇيانىن بىخەشە مەندالەكانيان، ھەر لەسەرەتەۋە لەگەلەن بىنۋ لىيان پەرسەۋە بەشەۋەپەكە لەكاتى باسكەندى ھەر شتەك كە بۇنى ھەلەى لى دىت دۋو بەكەۋەنەۋە لە خۇ تۋەركەندى يان ھەرەشەكەندى لىدان بە حسابى ئەۋەى ئامۇزگارى دەگىت، ئەمە زۇر ھەلەپە بۇيە ناچار دەپتە لە شۋىنەك يان لى كەسەك خۇلپاۋ نەننى يان كىشەكانى باس بىكات كە گۋى لى بىگىت نەك ئىھانەى بىكات، ئەم بە مەندال نەبەكاتە ھارۋى خۇى لە كاتى پىگەشەنۋ گەۋە بۋنىشدا نەۋىرەتو دەترەست، بۇيە بەدۋى ئارامگەپەكى تەدا دەگەرتە كە لە مال و خىزانەكەى خۇى دا بوۋنى نىيە.

كەۋەسەر مەمەد خۇيەندەكارى زانكۇ: ھۇكارەكەى بۇ ئەۋە دەگەرتەۋە كە لەپەكەشەتەكى پەۋو تۆكەم لەنىۋان دايكەم باۋكەم بەرەمبەر بە رۇلەكانيان ئەۋەۋو لە سەرەتەۋە كە مەنەلەكانيان بىجۋەك بوۋە گىگەپەكى نەۋەۋەن پىنەدەۋە بەرۋەز خراۋە پىشتەگۋى خراۋە. سەرەلەنى ھەمەۋ ئەم بۇشايەنە دەگەرتەۋە بۇ دايكەم باۋكەم بە تاپەتە دايكەم كەۋەزەنە لە مەۋەۋە جۋەدەرى مەنەلەكانى دەكات، بەپى پىۋىستە نەمەۋەۋە گىرەكى بە رۇلەكانى بەداتو گۋەشەكان بىكاتو پىيان بىت بەم شىۋەپە

بىر يارم دا ھەشت درۋ شىرىنەكەى دايىك لە ياد نەكەم!

بىر يارم دا ھەشت درۋ شىرىنەكەى دايىك

دايىك سەر لە بەيانىيان دەچوۋە بازارو راخەرىكى رادەخستو سەوزەى دەفرۆشت تا درەنگانىك، منىش وتەم دايىكە گيان من ھىندە پارەم ھەيە كە بەشمان بىكات پىۋىستە تۇ پشوو بەدەيت، بەلام دايىكە وتى: كوپى خۇم تۇ پارە بۇ خۇت پاشەكەوت بىكە من پارەم بەشى خۇم ھەيە! ئەو شەشەم درۋى شىرىنى دايىك بوو.

پاش ماۋىيەك ماستەرم ۋەرگرتو كارى باشتەرم دەست كەوت، يەككىك لە كۆمپانىيان كار لە ۋلاتى ئەلمان بانگەشتى كىردم تالەۋى كار بىكەم، منىش زۆرم پىخۇش بوو، سەفەرم كىردو لەۋى نىشتەجىۋوم، دواتر داوام لە دايىك كىرد كە ئەۋىش بىگاتە لام لە ئەلمانىاو لەنزىكى خۇم بىت، بەلام ھەستەم كىرد دايىك ھەزناكات من سەرقال بىكات بەخۇيەۋە، بۇيە ۋەلامى بۇ ناردەم كە كوپى خۇم ھەز بە ژيانى تاراۋگە ناكەم! ئەۋەش ھەۋتەم درۋى شىرىنى دايىك بوو!

دايىك چوۋە تەمەنەۋە پىرىۋو، دواتر بەۋ پىرىيەۋە دوۋجارى نەخۇشى شىر پەنجەى چاۋ ھات، دەۋو يەككىك خەمەتى بىكات، بەلام جەند ۋلاتىك كەۋتېۋە نىۋان منو دايىكەۋە، بۇيە بىر يارم دا ھەموو كارەكانىم بەجىيەتەم بىگەنمەۋە ۋىلاى دايىك، كاتىك دايىكەم بىنى لەسەر جىگا كەۋتېۋو ھالى زۆر خراب بوو ھەر لەدايىكەۋە جاران نەدەچوۋ، من زۆر نازارم پىگەشت بەۋ ھالى دايىكە ۋەرمىسك لە چاۋەكانىم دابارىن، كەچى دايىك ھەۋلى دا بىزىيەك بەۋوۋەمدا بىدات، بەلام لەبەر نازار نەيتۋانى، كاتىك دايىك ۋەرمىسكەكانى منى بىنى وتى كوپى خۇم مەگرى من ھەست نازار ناكەم! ئەۋەش ھەشتەم درۋى شىرىنى دايىك بوو!

دەۋى ئەۋە دايىك چاۋەكانى لىك نا، ئىتر چاۋەكانى نەكردەۋە بۇ ھەتا ھەتايە!

تۇش ئەگەر دايىك ماۋە بىزانە نىيەتتىكى زۆر گەۋەرت ھەيەۋ ئەۋ كەسەى كەناۋى دايىكە زۆر لەگەلتەماندوۋ بوۋە ھەمىشە نزاى سۆزۈ بەزەيى خۋاى بۇ بىكە.

بەزەردەخەنەيەكەۋە ۋەلامى دامەۋە وتى: كوپى خۇم من ھىچ ھىلاك نىم! ئەۋەش سىيەم درۋى شىرىنى دايىك بوو.

لە كۆتايى سالتا كە تافىكردەۋەى قوتابخانەكان دەستى پىكىرد، دايىك رۇژىك لەگەلتەمدا ھات بۇ قوتابخانەكەمان، بەلام لەدەۋەۋەى قوتابخانەكە لەبەر ئەۋ خۇرە گەرمە چاۋەروانى منى دەكىرد تا لە تافىكردەۋەۋەكەم تەۋاۋ بوۋە ھاتەم دەۋەۋە، دايىك باۋەشى پىدا كىردەم دەۋەۋە سەركەۋەتنى بۇ كىردەم پەرداخىك شەرىبەتى ساردىشى بەدەستەۋە بوو پىشكەشى كىردەم، منىش لەبەر تىنۋىتى خۇم زۆرەيەم خۋارد، تەماشام كىرد دايىك لەبەر گەرمە ئارەق بەنۋى چاۋانىدا دىتە خۋاردەۋە، منىش ئەۋ كەمە شەرىبەتە ساردەى كە ماۋو لە پەرداخەكەدا بۇ دايىك راگىرت تا ئەۋىش ھەندىك پىخۋاتەۋە، كەچى دايىك وتى كوپى تۇ بىخۇم من تىنۋوم نىيە! ئەۋەش چۋاردەم درۋى شىرىنى دايىك بوو.

دەۋى ئەۋەى باۋك كۆچى دەۋىي كىرد، ئىتر دايىك ۋەكو پىۋەژنىك ئەركەكانى زىاتىرى كىردو زىاتر ھەستەمان بە بىرسىتى دەكىرد، بۇيە دەۋو دايىك كار زىاتر بىكات، تاۋەكو من بىن باۋكىم پىۋە دىار نەبىت، ھەرچەندە مالى مامە نىزىكان بوو، ئەۋىش پىۋىكى زۆر باش بوو، ھاۋكارى باشى دەكىردىن بەلام كاتىك خەلكانىك گوزەرانى ئىمەيان بىنى بەۋ جۆرە داۋايان لە دايىك كىرد كە شوۋ بىكاتەۋە تاۋەكو لەۋ بارە خرابە رىزگارى بىت، كەچى دايىك بەۋە ۋەلامى دانەۋە كە من (ۋاتە دايىك) پىۋىستى بە كەس نىيە! ئەۋەش پىنچەم درۋى شىرىنى دايىك بوو.

من قۇناغەكانى قوتابخانە سەرمەتايىۋ ناۋەندىۋ نامادىۋىۋ زانكۇم تەۋاۋ كىردو لە كارىك دامەزەم كە دەمتۋانى ھەندىك پارەش پاشەكەوت بىكەم، بىرەم كىردەۋە كە ئىتر كاتى ئەۋە ھاتوۋە دايىك پشوو بىداتو من ئەركى مائەۋە بىگەم ئەستەۋ، چۈنكە ھەستەم دەكىرد دايىك تەندىرۋىستىشى باش نىيە، لەۋ كاتانەدا

بەسەرھاتەكەم لە كاتى لەدايىكۋەنەۋە دەست پىدەكات، من تاقانەى دايىكۋە باۋكەم بوۋە، بەلام ھالۋ گوزەرانىكى زۆر دۇۋارمان ھەۋو تەنەت زۆرچاران خۋاردەكەشمان بەشى نەدەكىردىن، بىرەم دىت رۇژىك ھەندىك بىرنەچمان ھەۋو دايىك كىردى بە چىشت تاۋەكو زەمىكى پى بەرۋى بىكەين، ئاكام لىۋو دايىك بەشە بىرنەكەى خۇشى كىردە قاپەكەى مەۋەۋە پىي گوتەم: كوپى خۇم تۇ تىر بىخۇ، چۈنكە من بىرسىم نى يە! ئەۋە يەكەمىن درۋى شىرىنى دايىك بوو.

كاتىك ھەندىك گەۋە بوۋە بىرەم دىت دەۋى ئەۋەى دايىك كارى مائەۋەى تەۋاۋ دەكىرد، دەچوۋە روۋبارەكەى نىزىك مائەۋەمان بۇ راۋە ماسى، چۈنكە ھەزى دەكىرد من ماسى بىخۇم بۇ ئەۋەى زوۋ گەۋە بىم، رۇژىك بەخت پاۋەرى دايىك بوۋە دوۋ ماسى راۋ كىردو لە قاپىكدا بۇ سۋور كىردەۋەۋە لە بەردەمى مىندا دايىنا، منىش دەستەم كىردە خۋاردىن، چاۋم لىۋو دايىك ئەۋە كەمە گۇشتانەى كە بە ئىسقانى ماسىيەكەۋە ماۋوۋەۋە لەبەر ماۋەكەى من دەپخۋارد، منىش دىلەم نازارى پىگەيشتە ماسىيەكەى تەم خستە بەردەمى دايىك تا بىخۋات، كەچى ئەۋە وتى: كوپى خۇم تۇ بىخۇ ئەۋەى نازانەت من ھەز بە گۇشتى ماسى ناكەم! ئەۋەش دوۋەم درۋى شىرىنى دايىك بوو.

تەمەنەم گەشتە ئەۋەى بىچە قوتابخانە، بەلام ئەۋەندە پارەمان نەۋو پىداۋىستىيەكانى قوتابخانە بىكەم، ھەر بۇيە دايىك دەستى گرتەم بىردەمى بۇ يەككىك لە فرۇشگەكان تا جىۋىەرگەم بۇ بىرەت بە قەرز، لە بەرامبەردا دوكاندارەكە داۋاى لەدايىك كىرد ماۋىيەك ھەمالى بۇ بىكاتو دايىكىشەم پازى بوۋ، شەۋىك دايىك تا درەنگانىك نەھاتەۋە منىش چوۋەمە دەۋەۋە تەماشام كىرد دايىك زۆر ھىلاكەۋە خەرىكى ھەمالىيە، وتەم دايىكە گيان بۇ ناكەپىتەۋەۋە زۆر ھىلاك دىيارىتو دەۋەۋەش زۆر ساردە، كەچى دايىك

سەختىو دژۋارىو رېگريپهكانى ژيانى
پېپەخشىم تا بەرەنگارىان بوۋەستەم.
داۋاي خۇشەويستىم كرد... خۋاي گەورە
كەسانىكى بى تۋاناۋ ماندووو شەكەتى
لە مامەلەدا پېپەخشىم ھەتا بتوانم
بەخۇشەويستىيەۋە مامەلەيان لەگەل بکەم.
داۋاي سۆزو ستايشم كرد... خۋاي گەورە
چەندىن ھەلى جياۋازى پېپەخشىم تا بە
ھۆيانەۋە كاربکەم.
نەگەيشتم بە ھىچ لەوانەى كە داوام
کردن!!!

بەلام بېگومان خۋاي گەورە ئەۋەى
پېۋىستەم بوو پېي بەخشىم!!!
كەۋاتە لە ژياندا بەبى ترس بژى...
بەرەنگارى ناخۇشىو ناردەختىيەكان بېۋە،
تۋاناي خۇت بىسەلمەينە بۇ خۇتو كەسانى
ترىش كە دەتۋانى ئەۋ ھەنگاۋانەى دەتگەيەنە
شۋىنى مەبەست ئازايانە دەبېرېت.
ئارامت ھەبېت، زانابە لەۋ كارەى پېي
ھەلدەسېت، كارىك بکە شارەزاىت لىي
ھەبېت، لە ھەموۋى گرنىگەر:
ئەۋەى بۇ خودى خۇت پېت خۇشە بۇ
براكەشت پېت خۇش بېت...
پېت خۇش بېت لە بەھەشتى دونيادا
بژى، لە ئاگرى دونيا دوورى پخەرەۋە، دوعاى
سەرکەۋتنى بۇ بکە، نەرمو نيان بە لە مامەلە
کردن لەگەلى، خۇشت بوئ.
كەھەلەى كرد چاۋپۇشى لى بکەو لىي
بېۋورە... نەينى بېارېزە... ئاسوودە دەبېت.

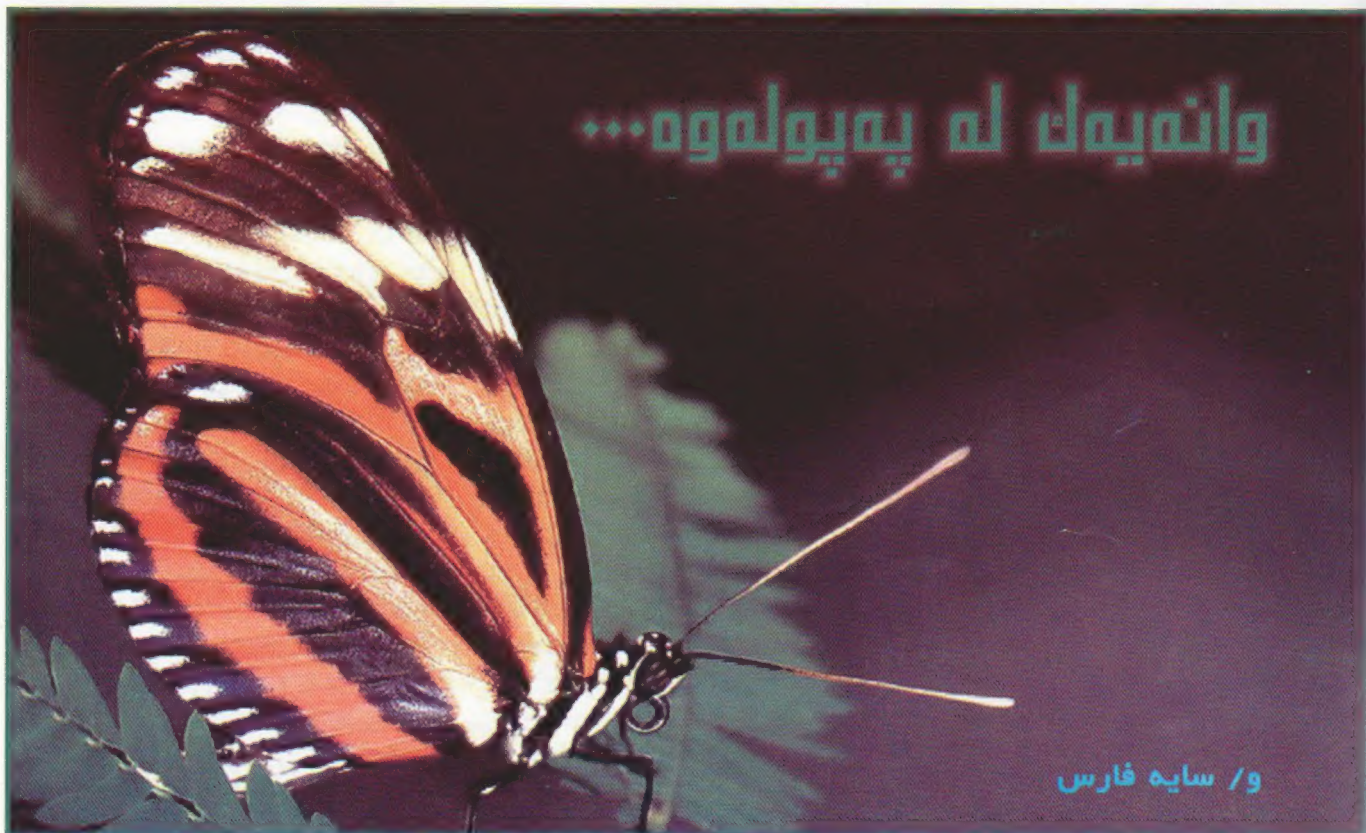
چىکرد؟ چ كارىگەريپەكى ھەبوو لەسەرى؟
ئەۋ نەيدەزانى تۋاناي خۋاي گەورە
سۆزو بەزەيى بۇ پەپولەكە لەۋەدا بوو كە
ئەۋ پەپولەيە چاۋدېرى بکاتو ئارام بگرېتو
بە ھەۋلى خۇى ئەۋ قۇزاخەيە بدېرېتو
بېتە دەرەۋە، چونكە لەۋ ماۋەيدە شەلەيەكى
تايپەت دەگاتە بالەكانىو بەھىزيان دەكاتو
پاش ھاتنەدەرەۋەى يارمەتى فرېنى دەدات!!!
لەم بەسەرھاتەۋە بۇمان روون دەبېتەۋە
كە لە ژيانماندا ھەندىجار پېۋىست دەكات لە
دژى سەختىو دژۋارىپەكانى ژيان بچەنگېينو
لەسەنگەرى روۋبەرۋوبوونەۋەدا بېنو ئەۋ رېگرو
ناخۇشيانە بکەينە ھۆكارىك بۇ زياتر پېشەۋە
چوونو سەرکەۋتن نەك دەسەوسانو خۇدان
بەدەستەۋە، تا بتوانىن قۇناغەكانى ژيان بە
سەرکەۋتۋويى بېرېنو ئاسوودە بەختەۋەر بېن.
ئەگەر خۋاي گەورە ھەموو دەمىك ژيانىكى بى
كېشەۋ ئارامو بى گىروگرفتو ئاسانى پېپەخشىن،
ئەۋا بە دەستەۋوسانى دەمىنەۋەۋە ناتوانىن
بەرەنگارى نەھامەتىو ناخۇشىيەكانى ژيان
بېينەۋە... ھەرۋەك چۈن پەپولەكە نەيتۋانى
بگاتە مەبەستى خۇى بفرېت!!!

داۋاي ھىزم كرد... خۋاي گەورە نەھامەتى
پېپەخشىم تا بەھىزتر بىم.
داۋاي ژىرىم كرد... خۋاي گەورە كېشەى
پېپەخشىم تا بتوانم چارەسەريان بکەم.
داۋاي سەرکەۋتنم كرد... خۋاي گەورە
عەقلى لاشەيەكى پېپەخشىم تا كار بکەم.
داۋاي ئازايەتېم كرد... خۋاي گەورە

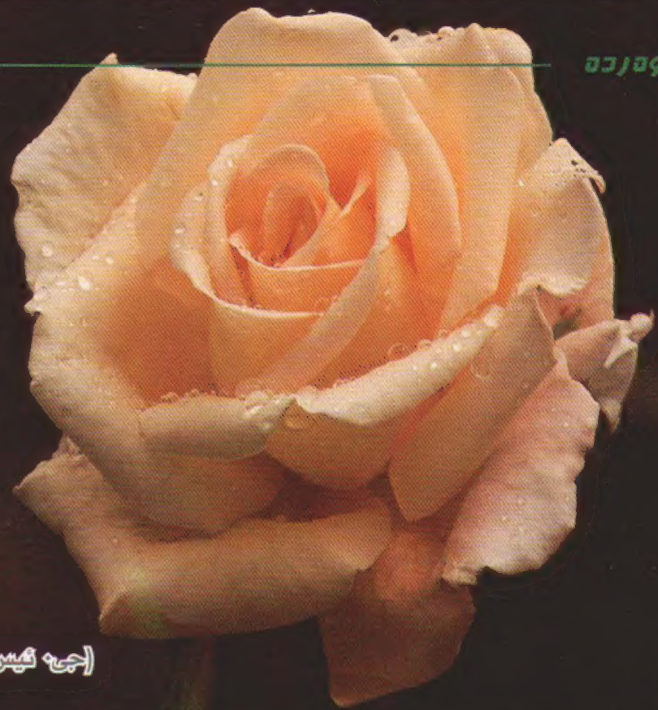
رۇژىك لە رۇژان پياۋىك بۇ ماۋەى چەند
كاژېرىك بەۋردى چاۋدېرى پەپولەيەكى
بچوۋكى كرد، كە دەيوېست لە قۇزاخەكەى
بېتە دەرەۋە، زۇر ھەۋلى دەداۋ تېدەكۇشا
ھەتا بتوانى لە كۈنىكى بچوۋكى قۇزاخەكەى
خۇى دەرېاز بکاتو بېتە قۇناغىكى تىرى
نويى ژيانى... لە ناكاۋدا لە جۈلە كەۋتو
ۋەستا، ۋەك بلىي تۋاناي نېيە بەردەۋام
بېت لە ھەۋلەكانى بۇ بېرېنى قۇناغىك
لە قۇناغەكان، پياۋەكە ۋا گومانى برد كە
پەپولەكە ھەموو تۋاناي خۇى بەكارھىناۋە
ناتۋانى ھەستى بەۋ كارە، پاشان پەپولەكە
بە تەۋاۋى ۋەستا لە ھەۋلەدان، بۇيە پياۋەكە
ھەستو سۆزى بۇى جۈلاۋ بەزەيى پېدا
ھاتەۋە، ھەستا بە بېرېنى قۇزاخەى پەپولەكە
بە مەقەستىكى بچوۋك ۋەك يارمەتيدانېك
بۇ پەپولە بچكۆلەكە!

لەۋ كاتەدا پەپولەكە زۇر بە ئاسانى
كەۋتە خوارەۋە لە قۇزاخەكەى ھاتە دەرەۋە،
بەلام بە لە شىكى لاۋازو بى ھىزو بالەكانى
سستو نەكرۋە بوون.
پياۋەكە بەردەۋام چاۋدېرى دەكرى پېي ۋابوو
كە بالەكانى دەكرىنەۋەۋە گەورە دەبنو لەشى
لاۋازى بەھىز دەبېتو پاشان دەتۋانى بفرېت.
بەلام ھىچ لەۋانە روۋى نەدا، پەپولەكە
بە درېزايى ژيانى بە لاۋازىو بى ھىزىو بالە
سستو بى تۋاناکانى كە نەيدەتۋانى بفرېت
مايەۋەۋە ژىنى بەسەرېرد.
سۆزو بەزەيى پياۋەكە بۇ پەپولەكە

ۋانەيەك لە پەپولەۋە...

ۋ / سايە فارس

(چىن ئىس سۆلت)

بەشى يەكەم

بۇ زىن

چۈن دەپتە ھاوسەرىكى نموونەيى؟

چەند ئامۇزگار يىپەك كە پياۋانى خاۋەن ئەزمۇن پېشكەشتى دەكەن.

بۇ دواجار پياۋان لە پېداۋىستىيەكانيان دەدوۋىن، كۆكردنەۋە ئامادەكردنى: (جى. ئىس. سۆلت).

ئەمە دەست پېشخەرى منە، ئەگەر بەدلىت نىيە، چەند بىنەمايەكى ترم ھەيە رازىت دەكەن. (جروتشۇ ماركس).

* بۇجى پياۋان ھەستەكانيان دەرناپرنو نايان دركىن؟

لەبەرئەۋە پياۋان!

لە راستىدا ئەم كىتپە ماۋەى دوو سالى خايدان لە زۆر كىردن و پارانەۋە لە زياتر لە ھەزار پياۋ، بۇ وتنى پېداۋىستىيە دەرپرېن و دركاندنى ھەستەكانيان.

تكات لئ دەكەم ج پېۋىستىيەكەت لە ھاوسەرەكەت دەۋىت بىدركىنە، ئەۋە ئامانجى ئەم بابەتەيە.

تا ئاھرىتان بزانن پياۋان ھەزىيان لەجىيەۋ شەيدى چىن؟

لە رىئ ئەم ئامۇزگار يىپەك پياۋان بە ھاوسەرەكانيان دەلئ تەماشا، ئەمە ئەۋەيە كە ئىمە پېۋىستىمانە، بە تەۋاۋى وەكو ئەۋ پياۋەى لە لاپەرە... پېت دەلئت: ...

من بە دىئايىيەۋ جەخت لەسەر ئەۋە دەكەمەۋە كە ئەم بابەتەى لەبەر دەستىدايە ھۆكارىكى يارمەتى دەرە، رېرەۋىكى باشە بۇ گىفتوگۇۋ لىك تىگەشتىن، دەپنىت چۈن دەستى تۆۋ ھاوسەرت دەگىرت بەرەۋە قولايى

جوانانەى دەيانكەم وىبىريان بېئەرەۋە، تەنھا لە كەم و كورتىيەكانم مەدوئ.

نورمان (۶۷) سال / جىابوۋنەۋە پاش (۲۲) سال ھاوسەرگىرى.

ھەرەك چەندىن جار بۇ مىندالەكانمانى دەلئەۋە: خۇش دەۋىن و شانازىتان پېۋە دەكەم، منىش بە ھەمان شىۋە پېۋىستى بە بىستى ئەۋ دەرپرېنانەيە لە تۆۋە، پىم بلئى: خۇش دەۋىت، ۋەك ھاوسەرەۋە باۋك شانازىت پېۋەدەكەم.

ئەلىكس (۲۷) سال، (۱۲) سالە چۆتە نىۋ كەزاۋەى ھاوسەرئىتى.

تۆ كاتىك دەلئىت: شانازىت پېۋە دەكەم، پالئەرىكى بەھىزىم پېدەبەخشى، بە تايبەتى لە كاتىكدا كە سەرزەشتى خۇم دەكەم ھەست بە تۈرەيى و نارمزاىى دەكەم لەبەرئەۋەى كە ۋەك (بىل گىتس) نىم.

جول (۴۵) سال / (۵) سالە ھاوسەردارە.

پياۋ بىلەردەۋام پېۋىستى بە بىستى وشەكانى (ئىعجاب) و رېزلىنەن ھەيە، ئەۋ ھەندئ لەۋ وشانە لە كارەكەيدا دەپىستى، ھەرەۋەا لە كەسانى تەرەۋە، بەلام زۆر پەرۋىسى بىستى ئەۋ جۆرە وشانەيە لە ھاوسەرەكەيەۋە.

دىف (۲۹) سال / يەك سالە چۆتە ژيانى ھاوسەريەۋە.

ھەمىشە سوور بە لەسەر رېزگرتى ھاوسەرەكەت سەرەپى ناتەۋاۋى كەم و كورتىيەكانى (كە تۆ زياتر و باشتر دەپانزانىت لە ھەر كەسىكى تر) با ۋا ھەست بكات كە تۆ بە كەسىكى مەزن و باش دەپىنىتو ھەموو خۇشەۋىستى ئىعجابى خۆتى دەخەيتە پال. دەمىد (۴۹) سال / (۲۶) سالە چۆتە نىۋ ژيانى ھاوسەريەۋە.

ۋەك ھاوسەرەكەم بەبى سكااكردن رەزامەندى دەنۆنى بەرامبەر ئەۋ بىرۋەكە نامۇيانەى كە لە ماۋەى پەنجا سالدا بە بەردەۋامى خاۋەنيان بووم، بە شىۋازىك رەقتار دىكات ۋەك بلئى ھەندئ خۇشى تيا بەدى دىكات، ھەرچەندە ھاۋرام نىيە لە ھەندئ كات، يان گرنگى زۆر يەۋ شتانە نادات كە من دەيانكەم، بەلام ھەمىشە راشكاۋانە پىم دەلئ كە عاشقەم، ئەۋەش شىتىكى زۆر باشە.

باترىك (۷۱) سال (۵۰) سالە چۆتە نىۋ ژيانى ھاوسەريەۋە، ئاگاداربە لەۋەى كە بىيە رېنشاندرم، ھەمىشە لەگەلم بىتو پىشتىۋانم بىت، ئەگەر ھەلە بووم لەۋ رايەى كە ھەمە، ھەۋل يە دەستىم بگىرت تا دەگەيتە ئەۋ بۇچوۋنەى كە دروستە، ھەۋل مەدە لۆمەۋ سەرزەشتىم بىكەيتو بەرەۋە ھەلدېر پالئەرم بىت.

تىگەشتىن ھاوسەرگىرىيەكى سەرگەۋتوۋ. ھاۋكات ئەم بابەتە رېبەرە نامىلكەى ھاۋرى (چۈن دەپتە ھاوسەرىكى نمونەيى؟)، چەند ئامۇزگار يىپەك پياۋانى خاۋەن شەرەزايى و بە ئەزمون پېشكەشى دەكەن. بۇ ئەۋ كەسانەش زۆر گرنگە كە نىكەن لە پەيۋەندى ھاوسەرگىرى.

ئەم بابەتە گرنگە لەھەمان كاتىدا زۆر شتى گرنگ دەخاتە سەر مەلۇى ھەر پەيۋەندىيەكى ھاوسەرى ياخود بۇ ئەۋ كەسانەى كە دەپانەۋىت بچنە نىۋ كەزاۋەى ژينى ھاوسەرئىتەيەۋە. زۆر ھۆكارى گرنگى سەرگەۋتنى پېشكەش بە ژينى ھاوسەرئىتى من كرد، (ھەرچەندە ئەۋ ھاوسەرگىرىيە ھەر لە سەرەتاۋە زۆر نايابو ناۋازە بوو پېش دەرچوۋنى ئەم نامىلكانە).

مىتانەم پى بىكە! مىتانەم پى بىكە! مىتانەم پى بىكە!

ئالان (۲۹) سال / تەنھا يەك رۆژە چۆتە نىۋ ژيانى ھاوسەرگىرىيەۋە.

سووربە لەسەر ھاندان و پالئانم بەرەۋە پېشەۋە، پېۋىستە باۋەرت ھەبىت ئەۋ بەھرىمە ھەيە كە دەتۋانم بە ھۆيەۋە خەۋنەكانمان بېئەمە دى، ھەرچەند ئەگەر ماۋىيەكى زۆرتر لەۋەى كە بۇچوۋنم ۋابوۋ بۇ.

ايد (۴۷) سال / (۲۵) سالە ھاوسەرگىرى ئەنجامداۋە.

بىكەرە پالەۋانلىك سەبارەت بە مىندالەكانمان، بەشۋازىكى باشو شايستە باسەم بىكەۋ ئەۋ شتە

بەشى يەكەم

(چىنەن قىسقىچە سۆز)

بۇ پىلاۋن چۈن دەپتە ھاۋسەرىڭكى نەۋىيە؟

ماجى (۴۲) سال، دوۋم ھاۋسەرى كە (۱۲) سالە بەردەۋامە، بەردەۋام پەيۋەندى بە ھاۋسەرمەكتەۋە بىكە، بۇ ئەۋەدى پىي رابىگەيەنى كە تۆ درەنگ دەگەپتەۋە مائەۋە، بەم شىۋەيە نىگەرانىۋ دىلە راۋكە نابىتو لىت تۈرە نابىت.

فيلس (۴۲) سال، (۲۱) سالە ھاۋسەردارە، بىرىكەرەۋە لەۋ وتەيەى دەتەۋىت بىللى پىش ئەۋەدى لەزارت بىتە دەر، چۈنكە ھەندىك وتە جارى ۋا ھەيە، ھەستى مرۆ برىندار دەكاتو نازارى دەمات.

جىنى (۵۵) سال، (۷) سالە تەلەقدراۋە دۋاى (۲۲) سال ھاۋسەردارى، ئەگەر كارىكى نىگەتيفىت تىدا بىنىم، بەرامبەر بەۋە دەيان كارى پۈزەتيفى مىنت بىتەۋە بىر، ئەۋەش بزانە كە بۇ چۈنەكانت سەبارت بە منو ئەۋەدى لە بارى مەۋە دەپلى، ۋەم بەرزتر دەكاتو زىتر

ۋام لى دەكات مىمانەم بە خۇم بىت! بۆيە تكات لى دەكەم، ئەۋەدى دەتەۋىت بىللىت زۇر بە وردى گول بۇرى بىكە.

جىنىتا (۲) سالە ھاۋسەردارە، كاتىك ھەست بە بىزارى دەكەيت سەبارت بە من يا مىندالەكان، تىكام ۋايە بە يەكەۋە دابىشىنىۋ ئەۋەدى كە دەپتە مايەى نارەحەتت بۇم روۋن بىكەيتەۋە، تىكايە ھەستت مەشارەۋو بە تۈرەيىۋ دەستەۋەستەن ھەستى خۇت روۋپۇش مەكە، بەلكو بە راشكاۋى ئەۋەدى لە زەپىتەدەيە پىم بلى، تا لە بۇچۈنەكەت ھالى بەم.

بۇ بىستىنى.

باربرا (۶۳) سال / (۱۲) سالە ھاۋسەردارە، كاتىك بە رۇزىكى سەختدا تىدەپەر، زۇر سىكالا دەكەم، تكات لى دەكەم تەنھا گۈى بگرى بۇ ئەۋەدى كە دەپلىم، ئامۇزگارم ئاراستە مەكە سەبارت بە چۈنەيتى چاككردى كاروبارو ھەنگاۋ بەردو باشتر، ئەۋەدى من لە تۆى چاۋەروان دەكەم تەنھا ئەۋەدى كە «گوزارشىم لە خۇشەۋىستى خۇت بۇ بىكە، لە ئامىزى خۇت بگرى».

بىكى (۳۳) سال، (۱۲) سالە ھاۋسەردارە، بەتەۋاۋى درك بەۋە دەكەم كە تۆ دەتەۋىت يارمەتىم بىدەى، بەلام تكات لى دەكەم چارەسەرى كىشەم مەخەرە بەردەم، تا لى دەمەۋە لە باسكردى گرقتەكەم، چۈنكە ئەۋەدى ھەندىچار، زۇر پىۋوسىتم پىيەتى تەنھا گۈپراپەلىۋ دىلۇقەنە.

لىندى تەمەن (۴۰) سال، (۱۵) سالو نىۋە ھاۋسەردارە، ھەۋل بىدە بە رۇز پەيۋەندىم پىۋە بىكە، تا بزانم تۆ ھەردەم مىنت لە يادە، ئەمە كارىكى سانائە ناسانە، ۋەلى بۇ من زۇر دەگەيەنىت.

فىكتۇرىي تەمەن (۲۰) سال، وتەكانت رۇزانە لە رىي نىمەيلەۋە بەس نىيە بۇ من، چۈنكە من پىۋوسىتم بەۋەيە جاروبار گۈپىستى دەنگت بەم. جىسىكاى تەمەن (۲۷) سالان، (۲) سالو نىۋە ھاۋسەردارە، بەردەۋام پىرسىارى لى بىكە بزانە بارودۇخى چۈنە؟ ھەست بەچى دەكات؟ گۈپىستى بە، بە دىلت نەك تەنھا بە (عەقلىت)!

يەكەك لە خالە ناپايەكانى ھاۋسەرىگىرى ئەۋەدى كە ئەگەر چىدى ھاۋسەرمەكتە خۇش نەۋىست، يا ھاۋسەرمەكتە چىدى خۇشەۋىستى تۆى نەۋىست، ئەۋا ھاۋسەرىگىرى ھەر پىكەۋەتان دەپلى، تا جارىكى تر سەمرلەنۋى بىكەۋەۋە نىۋەۋى خۇشەۋىستى يەكتەر (جۈدپىرۋست) پىشەكى:

گەر ۋىستت ئامۇزگارى پىشەكەش بە پىۋا بىكەى بۇ ئەۋەدى بىپتە ھاۋسەرىكى نەۋەنىي چى پى دەلىت؟

ئەم پىرسىيارەم خىستە بەردەم زىتر لە ھەزار ئافىرتى ھاۋسەردارو تەلەقدراۋو پىۋەز، ھەمۇ ئامۇزگارى خۇيان پىشەكەش كىر بەبى بەرامبەر، سەرمەنچام كۈمەلىكى زۇر ئامۇزگارى ناپاپ بوو، كە تىپاىدا ژنانى ھاۋسەر تۈپشۋى شارەزايى ژيانىان پىشەكەش دەكەن، ئەۋىش بۇ ئەۋەدى كە پىۋاۋان بزانن ھاۋسەرمەكانىان ھەزىيان لەچىيەۋ شەيدى چىن، لە رىي ئەم ئامۇزگارپىانەۋە ژنان بە ھاۋسەرمەكانىان دەلىن تەماشاش، ئەمە ئەۋەدى كە بەرپىستى پىۋىستمانە، بە تەۋاۋى ۋەكو ئەۋەدى كە ئەۋە ئەۋە لە لاپەرە پىت دەلىت:

دەتۋانم بە دىلپايەۋە جەخت لەسەر ئەۋە بىكەمەۋە، كە ئەم بابەتەى نىستا لەپەر دەستتەدەپ، ھۇكارىكى يارمەتيدەرو پىردىكى باشە بۇ گىتۇگۇۋ لىككەيشتن، دەپىنىت چۈن دەستى ھاۋسەرمەكتە دەرگىت بەردو قۇلايى تىگەيشتن ھاۋسەر گىرىيەكى سەرگەۋتوۋ. ھاۋكات ئەم بابەتە رىپەرەۋ نامىلكەى ھاۋرۋى (چۈن دەپتە ئەۋە ھاۋسەرىكى نەۋەنىي) چەند ئامۇزگارپىكە پىۋاۋانى خاۋەن شارمزاۋ بە ئەزمۇۋن پىشەكەشى دەكەن.

بۇ ئەۋە كەسانەش زۇر گرنگە كە نىزىكىن لە پەيۋەندى ھاۋسەرگىرىيەۋە.

ئەم بابەتە زۇر گرنگە، لەھەمان كاتدا زۇر شتى پىر بايەخ دەخاتە سەر مەۋى ھەر پەيۋەندىيەكى ھاۋسەرى ياخود بۇ ئەۋە كەسانەى كە دەپانەۋىت بچە نىۋ كەزاۋى ژىنى ھاۋسەرتىيەۋە. بەلكو زۇر ھۇكارى گرنگى سەرگەۋتىنى پىش كەش بە ژىنى ھاۋسەرىتى مىن كىر (ھەرچەندە ئەۋە ھاۋسەر گىرىيە ھەر لە سەرمەتاۋە زۇر ناپاپو ناۋازە بوو پىش دەرچۈۋىنى ئەم كىتبەنە)، جىبە نىس. سۆلت.

ھەۋل بىدە بەشدارىم بىكەى لە بىرو بۇچۈنەكانتو ئەۋە شتانەى جىگى تىرسن بۆت، ۋام لى بىكە مىنىش ۋەكو تۆ ۋا بىكەم.

لىسلى (۵۱) سال، (۲۰) سالە ھاۋسەردارە، ھەۋل بىدە بەردەۋام بە گرنگىيەۋە گۈپىستى قىسەى ھاۋسەرمەكتە بىيت، ھەرچەندە يا قىسەكەى خۇش نەپىتو بىپتە ھۇى بىزاركرىنت، چۈنكە لاي ئەۋە زۇر گرنگە، گەر بەلايەۋە گرنگ نەپۋايە تۆى بەشدار نەدەكرىد

جەزنتان پیرۆز بیت

شیخانی

چی دەبوو ئەگەر ئێمە رۆژانە، ئەو پاروانە لێمان زیادن و دەبنە کۆلیسترۆل و دواوی دەبێت بە زەحمەت لە کۆلی خۆمانیان بکەینەو، ئەو جل و بەرگانە لێمان زیادن و نازانین چیان لێ بکەین، ئەو هەموو شتو مەکە کە ئەگەرمان کردوون، بێبەخشین بە هەزاران و هەموومان بە یەکەو هەمیشە لە جەژندا بین.

دەبا ئێمەش تەنها بیر لە خۆمان نەکەینەو هەمیشە لەبیری خۆماندا نەبین و هەست بە بوونی دەرووبەرمان بکەین و ئەوەش بزانی کە بە هاوکاری یارمەتیدانی کەسانی دی هەر زەرەر ناکەین، بەلکو زۆر شادمان و ئاسودەو دل ئارام دەبین.

غاندی لە یەکێک لە گەشتەکانیدا کاتێک لە شەمەندەفەرێکی کراودا بە رێگادا دەڕۆشتن تاکێک لە پێلاوەکانی کەوتە خوارەو، خێرا تاکەکە تریشی داگەندو بە پەلە لە نزیک ئەوەی تر فرییدا، سەرنشێنەکانی هاو دەمی بە لایانەو سەیربوو کە غاندى بۆچی وای کرد! پێیان گوت: بۆچی تاکەکە تریش فری دا؟!

ئەویش لە وەلامدا گوتی: بۆئەوەی کاتێک هەزارێک تاکی پێلاوەکەم دەدۆزیتەو بۆتوانیت سوودی لێ وەرگیریت، چونکە ناتوانیت بە تەنها سوود لە یەک تاک وەرگیریت، بۆیە منیش خێرا تاکەکە تریشم فری دا بە خوارەو.

خۆ ئەگەر ئەو تاکە پێلاوە بە تەنهاش لای من بمایاتەو، من هیچ سوودێکم لێ وەرنەدەگرت، بەلام ئیستا شادمانم کە دەزانم ئەگەر هەزارێک بیدۆزیتەو سوودی لێ وەرنەدەگرت!

گرنگ ئەوەیە کە سێک سوودمەند دەبێت جا من بم یان کە سێکی تر!! هەموو ساتێکی ژیاانتان هەر جەژن بیت و هەرشاد بن.

پیش مالاوایی جەزنتان پیرۆز هەموو ساتەکانی ژیاانتان جەژن بیت و هەموو چرکە یەکی تەمەنتان پڕ لە خۆشی و شادی زەردەخەنە کامەرانى بیت.

جەژن نوێبوونەو دەبە بۆ ژیان، پشوو یە کە بۆ رۆح، ژوانیکە بۆ نوێکردنەو ی پەیمانی خۆشەوێستى و براپەتەرێک ی پێکەو ژیاى مرۆفەکان و ئاوردانەو یە کە لە یەگترى، دوور کەوتنەو لە جەنجالی ژیان و هەموو ئەو سەرنشێنەکانی کە مرۆف خۆی توشی خۆی کردووە!!

جەژن ساتیکە بۆ هیمنی و ئارامی و گەردن ئازادى و پاک بوونەو ی دلەکان. دیمەنێکە رازاوە بەخەندەو پێکەنین و هاوکاری و هاوبەشی و هاوھەستى لە بەخشینی خۆشەوێستى و شادمانى.

لە جەژندا مرۆفەکان بەگەرمی یادیان دەکەوێتەو کە مرۆف و دەبێت وەکو مرۆف رەفتاریکەن!

لە جەژندا مرۆفەکان تێدەگەن کە بە یەکەو دەتوانن جەژن بکەن و شادمان بن و پڕ بەدلیان بێ بکەن! چما کەس دەتوانێ بە تەنێ جەژن بکات و کەیف خۆش بیت.

لەم رۆژەدا هەست دەکەین کە پەنجە بچکۆلەکان و دەستە لەرزى وەکان و هەزارە بێنازەکانیش مافى خۆشی و رابواردن و شادمانیان هەیه.

لەم رۆژەدا دلەکان نەرم و نیا و دەستەکان بەخشنەو مرۆفەکان میهرەبان!

ئەى ناکریت ئێمە هەمیشە لە جەژندا بین و جیهان بکەینە بە هەشتۆکە یەکی بچوک و هەروەکو چۆن لە جەژندا، هەزار و دەوڵەمەند پیرۆز لاو کیزو کوڕ و منداڵ و گەورە هەموو پۆشتەو پەرداخ و بێ گرفت و وا نیشان دەدەن کە هەموو لەناو ناز و نەیمەتدا بە هاوبەشی و براپەنە ژیان دەگوزەریئن.

